

IQARA

EESTI MOSLEMITE KUUKIRI NR 17

DETSEMBER 2010 /
DHU-L-HIŽŽA /MUHARRAM 1431-1432

*Hajaa – meie
imaani lahutamatu
kaaslane*

Abielu seadused

Mõtetega Mekas

Ma leidsin enda
jaoks islami

Õpime araabia keelt –
sõnavara täiendus

Abiellumise seadused

UUS RUBRIIK
"MONOTEISMI RAAMAT"

Assalamu alikum warahmatullahi wabarakatuh!

Seekordse kuukirja peateemaks on *fiqh un-nikāh* ehk abielu seadused. Seletame läbi šeik Yassir Qadhi loengutsükli tõlke, millega tuleks partneri valimisel arvestada, mis tingimustel on võimalik islamis abielu sõlmida, kellega on lubatud abielluda, milline peab olema abieluleping, millised on abielupaari õigused teineteise suhtes jne. Kuna abielu ja kõik sellega seonduv on seekord meie peateemaks, kajastub see ühtlasi ka Moslemipäevikutes, „Minu Maroko“ seekordses peatükis ja *fatwades*.

Käsitleme ka väga olulist teemat nagu *hajaa*, mille positiivset poolt kipub tänapäeval nii moslemitel kui ka mitte-moslemitel vajaka jääma. Teil on võimalus lugeda meie jutukonkursi „Mõtetega Mekas“ võidutööd Khadija sulest.

Reisides ümber islamimaailma tutvume seekord islami olukorraga Lätis, Euroopa oma moslemitest on võimalus seekord lugeda aga albaanlastest. Elu eesmärgi rubriigis käsitletud Jeesuse lugu jõuab seekord lõpule, nii et järgmisel korral saame lugeda juba midagi uut. Päril uue rubriigina hakkame aga edaspidi lugema katkeid läbi islami ajaloo ühest enim laineid löönud raamatust – Muhammad ibn Abdul-Wahhabi „Monoteismi raamatust“.

Pudrupotike õpetab meile seekord, kuidas valmistada Maroko pastillat ja Tuneesia brike, ehk kuidas köögis kasutada filo tainast. *Hadithid* räägivad käendamisest, esindamisest, põllupidamisest; duaadega oleme jõudnud palve alguseni.

Kuna eelmisel korral lõpetasime „Modernse araabia keele õpiku“, alustame seekord oma araabia keele sõnavara täiendamisega.

Meeldivat lugemist!

Fi amani llah!

Kuukirja koostajad

SISUKORD

1. Abielu seadused (Aisha)	3	14. Elu eesmärk – Paradiis: Jeesuse lugu VIII – Jeesuse olulisus (Amina lirimaalt)	45
2. Hajaa – meie imaani lahutamatu kaaslane (Amina lirimaalt)	16	15. Monoteismi raamat: tuule ja aja needmine, Jumala tahe (Amina lirimaalt)	46
3. Mötetega Mekas (Khadija)	18	16. Jeesus tõeline sõnum: inglisekeelsest Piiblist (Aisha)	48
4. Ma leidsin enda jaoks islami (Katrín)	19	17. Lugeja küsib, lugeja vastab!	50
5. Islamiuudised (Eliza)	20	18. Pudrupotike, keeda! Filo taigna hõrgutised (Sarah lirimaalt ja Amira)	53
6. Moslemipäevikud (Ere)	22	19. Koraaninurk: suura 85	56
7. Bahrain: pärlid, palmid ja moslemid (Amina Bahrainist)	25	20. Hadithinurk: käendamine, esindamine, põllupidamine	58
8. Minu Maroko: Hõissa, pulmad! (Kätlin Hommik-Mrabte)	27	21. Fatwanurk: abielu	61
9. Egiptimaa. Eestlanna ja 1001 ööd: Ajaloolised bazaarid (Nele Siplane)	33	22. Duaanurk: palve algus	63
10. Reis ümber islamimaailma: Läti (Irena)	35	23. Õpime araabia keelt – sõnavara täiendus (Aisha)	65
11. Euroopa oma moslemid: Albaania (Eliza)	37	24. Lastele (Sarah Egiptusest)	68
12. Islam ja kasvatus: Vanemate õigused islamis (Aisha)	39		
13. Lisateavet lapsest: kõne areng ja mitmekeelsus (Eesti Haigekassa)	43		

FIQH UN-NIKÄÄH ABIELU SEADUSED

Tõlkinud: Aisha

Lektor: šaik Yasir Qadhi – <http://www.audioislam.com/?subcategory=Marriage>

See päev, mil ütleme kellegagi oma elu jagamiseks „jah“ sõna, on enamuse inimeste jaoks elu kõige ilusam. Abielumise juurde käivad meie vaimusilmas ilusad kleidid, uhked ülikonnad, palju lilli, head toitu ja suur pidu. Iga moslem peaks selle eest hea seisma, et tema siinse elu üks olulisemaid partnerluslepinguid – abieluleping – saaks teostatud just nii, nagu Prohvet Muhammed (*saws*) meile seda õpetas.

Islami õigusteaduse raamatutes räägitakse abielust reeglina peale kaubandust, kuna abieluleping on üks tüüp ärilepingutest. Siin ei ole mõeldud muidugi seda, et mees selle lepinguga omale naise ostab või naine mehe, vaid abieluleping on mingil määral nagu äritehing, kuna läbi selle lepivad kaks osapoolt kokku millegi kasutamises, mis enne oli keelatud – seksuaalsuhted nimelt. *Aqd un-nikāh* tähendakski araabia keelest otse tõlgituna „abieluleping“ ehk „seksuaalühthe leping“. Kuna see siiski erineb teistest ärilepingutest, on selle jaoks islami õigusteaduse raamatutes eraldi peatükk.

Jumal on keelanud nunnaks ja mungaks hakkamise ja öelnud, et see ei kuulu islami juurde. Abielu on üks Jumala märkidest: **„Ja üheks Tema märkidest on, et Ta lõi teile teist endist kaasad, et võiksite neist lohutust leida ja Ta lõi teie vahele südamlikkuse ja halastuse. Kindlasti on selles märgid inimeste jaoks, kes mõtisklevad.“** (30:21) Vaid koos saab paar olla täiuslik. Koraanis on kirjas: **„... Nemad on teile rüüks ja teie olete neile rüüks ...“** (2:187). Seega abikaasad on nagu üksteise rõivad – ilma riieteta oleme alasti, ei ole täiuslikud; riided kaitsevad meid päikese, külma jne eest, abikaasad kaitsevad meid *zina'* eest. Mees vajab naist ja naine vajab meest, ilma üksteiseta ei saa nad täisväärtuslikku elu elada. Muhammed (*saws*) on öelnud: *„Naised ja mehed on nagu üksteise kaksikpooled – nad vajavad üksteist, et olla täiuslikud.“*

ABIELU STAATUS ISLAMIS

Kas abielluda on: 1. *fard* - kohustuslik, 2. *mustahab* ehk *sunna* – kui teed, saad tasu; kui ei, ei juhtu midagi, 3. *mu-baah* – kas teed või ei tee, ei saa ei tasu ega karistust (n: täitsa ükskõik, kas kannad rohelist või pruuni värvi); 4. *makruuh* – kui teed, ei ole patune; kuid kui ei tee, saad selle eest tasu; 5. *haraam* – kui teed, oled patune ja pead lõpetama. Iga asi, mis teeme, kuulub ühte neist viiest kategooriast. Kuidas on abielluga?

Mõned õpetlased on öelnud, et *fard* – iga moslem peab abielluma ja kui ei abiellu, siis on patune. Enamik siiski ütleb, et see on *mustahab* ehk *sunna*, st kui seda teed, saad selle eest tasu, kuid kui ei tee, ei ole sa ka patune.

Miks *sunna* ja mitte *fard*? Muhammed (*saws*) ütles noortele meestele: „Kes teist saab abielluda, abiellugu!“ Seega peab abiellumiseks olema ka võimalus. Mõned Prohveti (*saws*) kaaslased ei olnud abielus ja Muhammed (*saws*) ei teinud neile seetõttu märkust. Ka rõhutab Koraan, et tuleb leida naine, kes meeldiks, st kui keegi ei meeldi või naised üldse ei meeldi, ei ole ka abielukohustus: „... **siis abielluge naistega, kes teile meeldivad - kahe, kolme või neljaga; kuid kui kardate, et ei suuda (nendega) õiglaselt käituda, siis vaid ühega ...**“ (4:3) Kõik islami õpetlased on seisukohal, et mitme naisega abiellumine (ehk polügüünne abielu) ei ole kohustuslik, seega ei ole selles värsis ka käsku, mis teeks ühe naisega abiellumise kohustuslikuks. Abielu on väga soositav, kuid mitte kohustuslik.

Üks tuntud *hadith* edastab meile järgneva loo. Kolm meest tulid Aisha (raa) juurde ja küsisin Prohveti (*saws*) jumalakummardamise kohta. Üks mees ütles, et ta paastub iga päev, teine ütles, et palvetab kogu öö ja kolmas ütles, et ei abiellu. Kui Prohvet (*saws*) sellest kuulis, oli ta nende kõigi peale pahane; kolmanda peale, kuna too arvas, et saab Jumalale lähemale, kui ei abiellu. See on aga *bida*. Jumal ütleb Koraanis, et Tema ei ole käskinud mungaks hakata ja et enamik prohveteid olid abielus ja isad. Seega ei ole vaja usu nimel abielu eirata. Ei ole patt, kui sa abielluda ei taha, kuid on patt, kui keeldud abielust, kuna arvad, et oled sellega parem usklik. Prohvet (*saws*) ütles: „*Nikāh min sunnati*“ ehk „Abielu on minu sunnast“. Kuigi jõudsimme järeldusele, et abielu islamis on *mustahab* ehk *sunna*, võib sellest teatud juhtudel saada *fard* ja mõnikord isegi *haraam*. *Fard* saab sellest siis, kui inimene tunneb, et ilma abieluta võib ta sattuda *zina* ohtu, kuid samas on tal piisavalt raha, et abielluda. *Haraam* saab sellest aga siis, kui mees teab, et ta on väga halva iseloomuga ja ei kohtleks oma naist hästi – võib-olla oleks isegi tema suhtes füüsiliselt vägivaldne – ja ta ei karda samas *zina*, siis on tal keelatud abielluda.

Need on erandid, reeglilik on siiski *mustahab* ehk *sunna* ja selle kohta on väga palju *hadithe*. Näiteks võib tuua veel:

„Kes abiellub, on täitnud poole oma usust (ta on *fitnast*² vaba, kuna suurim *fitna* on naised), seega hoidku ta oma teist usu poolt.“ „Abielu langetab su pilgu ja kaitseb su vooruslikkust.“

MIDA TULEVASES ABIKAASAS OTSIDA?

Inimest, kellega kavatseme ülejäänud elu koos veeta, tuleks valida eriti hoolikalt. Mida peaks tulevases abikaasas kindlasti otsima ja mida mitte?

Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „Naisega abiellutakse nelja omaduse pärast: usk, ilu, päritolu ja raha. Valige see, kes on usklik ja olete edukad.“ Sama käib loomulikult ka meeste kohta.

Muidugi tohib vaadata ka teisi omadusi, aga kõigepealt peaks vaatama usku. Ka ilu on väga oluline! Igaüks peaks valima enda jaoks ilusa kaaslase, kuna abielu mõte on oma vooruslikkuse kaitsmine, seega pole mõtet valida kedagi, kes ei meeldi. Üks Jumala halastusest on, et Ta löi ilu suhteliseks; seega igaühe jaoks on kuskil keegi.

Kindlasti peaks jälgima, et tulevased kaasad oleks oma usu tasemelt samad – kui tahad õppida islamit, vali kaasa, kes samuti tahab õppida, mitte ei täida vaid miinimumnõudeid: 5 palvet ja paast. Oluline on jälgida ka seda, kui seadusekuuleliku moslemina tulevane kaasa on elanud. Üks suurimatest pattudest islamis on *zina* ehk abieluvälised suhted ja Koraanis on kirjas, et keegi, kes on sooritanud *zina*, abiellugu ainult kellegagi, kes on samuti sooritanud *zina* või kes on polüteist (24:3). Ükski vooruslik ja korralik moslemine ei peaks vastu võtma sellise moslemimehe abieluettepanekut, kelle kohta on teada, et ta on juba varem naistega mänginud.

Prohvet Muhammed (*saws*) soovitas meil valida kaaslane usu järgi. Tänapäevalon kahjuks aga vastupidi – raha kõige olulisem ja usk kõige viimane, mida vaadatakse.

Samas, nagu juba mainitud sai, on kaaslane ilu samuti oluline. Mida siis teha? Mille kohta kõigepealt küsida? Imam Ahmad on pakkunud väljapääsu: kui mees tahab abielluda, küsigu kõigepealt naise ilu kohta. Miks? Kui ta pole ilus, siis mees keeldub, isegi kui see naine on usklik ja see ei ole hea, kui keeldud usklikuga abiellumast. Seega küsi kõigepealt ilu kohta ja kui naine sulle meeldib, siis järgmiseks uuri tema usu kohta.

On *hadithe*, kus räägitakse muudest plussidest. Muhammed (*saws*) ütles: „Abielluge armastavate naistega ja nendega, kes sünnitavad palju lapsi, sest ma võistlen Viimsel Kohtupäeval teiste kogukondadega arvus.“ Kas see tähendab, et tuleb valida naine, kellel on palju lapsi? Ei, sest nii

jääksid kõik neitsid igavesti neitsiteks. Prohvet (*saws*) on siin vihjanud sellele, et tuleks uurida, kuidas on potentsiaalse abikaasa peres laste arvuga, sest tavaliselt tahavad inimesed sama palju lapsi, kui nende endi peres oli. Prohvet (*saws*) on soovitanud ka abielluda neitsiga, kuna neitsi on oma mehe vastu armastavam – tal ei ole meest kellegi teisega võrrelda – ja mees on sellest tulenevalt ka oma naise vastu helleme. Muidugi ei tohi asja viia ekstreemsusesse nagu tänapäeval, et lesed ja lahutatud ei saagi abielluda, kuna nendega abielludes ja nende laste eest hoolitsedes on väga suur tasu. Ainus neitsi, kellega Prohvet Muhammed (*saws*) abiellus, oli Aisha (raa); kõik tema ülejäänud naised olid kas lesed või lahutatud.

KAS JA MIDA VÕIB VASTASSUGUPOOLEL VAADATA?

Üldiselt on keelatud mitte-*mahramist*³ vastassoo esindajaid vaadata. Jumal ütleb Koraanis: „**Ütle uskliketele meestele, et nad langetaksid oma pilgud ja hoiaksid oma privaatseid kehaosi. Nii on nendele puhtam. Tõepoolest, Jumal on Kõiketeadja selles, mida nad teevad. Ja ütle uskliketele naistele, et nad langetaksid oma pilgud ja hoiaksid oma privaatseid kehaosi, et nad ei näitaks oma ilu (nii loomulikku ilu kui ka ehteid), välja arvatud, mis sellest on ilmne (mis on vajalik – nt silmad, et näha teed) ning et nad tõmbaksid oma *khimaarid*⁴ üle oma kaelaava (dekoltee) ja ei näitaks oma ilu, välja arvatud oma abikaasadele või oma isadele või oma abikaasade isadele või oma poegadele või oma mehe poegadele või oma vendadele või oma vennapoegadele või oma õepoegadele või (moslemi) naistele või orjataridele või teenritele, kes on seksuaaliliselt vabad või väikestele lastele, kel pole veel naiste seksuaalsusest aimu ja et nad ei hargitaks oma jalgu, et mitte tõmmata tähelepanu oma varjatud ilule. Oo usklikud, pöörduge kõik koos patukahetsuses Jumala poole, et teid võiks saata edu.**” (24:30-31) Kui vaatamine on keelatud, siis on keelatud ka rohkem, näiteks puudutamine. Seda on kindlasti vaja täpsustada, kuna on inimesi, kes ütlevad, et vaadata ei tohi, aga kätt anda tohib. Tegelikult, kui vaatamine on keelatud, siis keelatud ka puudutamine, suudlemine, kallistamine jne. Näiteks: kui on keelatud vanematele isegi „uuf“ öelda, kas siis tohib neid lüüa või söimata?

Islami seadus lähtub põhimõttest, et üks halb asi võib viia teiseni ja kui midagi on suures koguses keelatud, siis on see keelatud ka väikeses koguses, et mitte usklike kiusatusse viia. Vaatamises iseenesest ei pruugi ju olla midagi halba, kuid kui mõelda edasi, et alguses vaatad, siis räägid, siis kohtud ja kõik see võib viimaks väga lihtsalt

3 *Mahram* – vastassoo esindaja, kellega on islami seaduse järgi keelatud abielluda; ka abikaasa.

4 *Juba islami eelsel ajal kanti araabia naiste seas pearätte, kuid need seoti reeglina kinni kukla tagant. See värss käsib naistel oma rätikud kinnitada eest, et kaetud saaks ka paljas kael ja rind. (Ibn Kathir) Khimaar on seega riideese, mis katab naise keha peast rinnani või isegi vöökohani.*

viia *zinani*. Vaade on saatana mürgine nool. Kõik saab sellest alguse, seega milleks end narrida. Kui ei vaatagi, ei saa ka probleeme olla.

Vaadata on lubatud *mahrameid*, kelle puhul võib vaadata seda, mis kultuurisiselt on lubatud; reeglina igas kultuuris käed, nägu, juuksed; osades kultuurides rohkem. Vaatamine on lubatud ka erandjuhtudel, näiteks arsti juures või kohtus, kui vaja kurjategijat tuvastada jne.

Meestel on väga kindlalt mitte-*mahramitest* naiste vaatamine keelatud. Kas aga naised võivad mitte-*mahramitest* mehi vaadata? Selle suhtes on õpetlased eriarvamusel. Aisha (raa) on edastanud *hadithi*, milles jutustab, kuidas Prohvet (*saws*) lubas tal üle enda öla mošees sportlike mängudega tegelevaid abessiinlasi vaadata, kuni ta sellest tüdines. Mõned õpetlased ütlevad seega, et seetõttu on naistel meeste vaatamine lubatud, kuna nende vaatamine ei ole nii ohtlik kui meestel. Aisha (raa) nägi mehi, mehed teda mitte, kuna ta seisib Prohveti (*saws*) seljataga. Kuid teised õpetlased ütlevad, et ka sellisel juhul ei tohi naised mehi vaadata, kuna Koraanis on selgelt kirjas, et ka naised peavad oma pilgu langetama. Sellest järeldame, et ka naised ei tohiks mehi vaadata, kuid nende puhul on asi veidi vabam kui meeste puhul. Kui aga naisele mõni mees meeldib, siis sellise pilguga vaatamine on keelatud.

Mida tohib aga naisest vaadata mees, kes tema kätt palub? Selle kohta on neli erinevat arvamust: 1) kõige vabam (*daahilid*) – kõike võib vaadata, 2) nägu ja juuksed (kuigi *niqaabi* osas on eriarvamus, ei ole eriarvamus selles, kas kosilane võib naise nägu vaadata), 3) kõik, mida *mahramidki* näevad, 4) ainult nägu ja käsi (kõige rangem).

Õige on see, mida *mahramidki* näevad. Tõendiks on üks tuntud *hadith*, mis jutustab kuidas Prohveti (*saws*) kaaslane Jaabir (raa) tahtis abielluda ja Prohvet (*saws*) küsis temalt, kas ta naist vaatas. Jaabir (raa) vastas eitavalt. Prohvet (*saws*) ütles: „*Vaata! Võimalik, et armastus tuleb teie vahele.*” Jaabir (raa) ütles, et kui Prohvet (raa) tal vaadata lubas, peitsin end puu taha ja vaatasin teda – majadel ei olnud ust, oli kardin, naine käis sisse-välja. Kui ta oli piisavalt näinud, tegi ettepaneku ja abiellus. Kui ta sellest Prohvetile (*saws*) rääkis, ei vihastanud too selle peale.

See muidugi ei tähenda, et võib naise järgi luurata või näiteks kaameraid üles panna. Vaadata võib ikka vaid avalikes kohtades, kus naine piinlikkust ei pea tundma. Vaatamine on küll lubatud, kuid see ei ole kohustuslik, st naine võib ka keelduda, ei ole kohustatud end näitama. Mees võib vaadata, kui naine on nõus end näitama. See-ga ei ole naise nägemine mitte mehe õigus vaid pigem privileeg. Kui naine keeldub, on mehe enda asi otsustada, kas ta siiski soovib selle naise kätt paluda või mitte. Tänapäeval on heaks lahenduseks kasutada ka fotot. Potentsiaalsed tulevased abikaasad saavad kõigepealt näha üksteise fotot ja kui ühele neist ei sobi, mis ta näeb, siis on teisel seda lihtsam taluda ja olukord on vähem piinlik.

KELLEGA ON KEELATUD ABIELLUDA?

Kui teame seda, kellega abielluda ei tohi, teame auto- maatselt ka seda, kellega abielluda võib, sest islami sea- duse järgi on kõik, mis ei ole keelatud, lubatud.

Abielukeelu võime jagada kaheks: 1) eluaegne keeld, 2) ajutine keeld.

1. ELUAEGNE KEELD:

1.1. veresugulastest on abieluks keelatud: 1) ema (va- naema, vanavanaema jne)⁵, 2) õde (ka poolõde), 3) tütar (tütretütar, pojatütar jne), 4) isapoolne tädi (ka pooltädi, vanatädi jne), 5) emapoolne tädi (ka pooltädi, vanatädi jne), 6) vennatütar, 7) õetütar (24:31).

NB! Abikaasa vennad-õed EI OLE MAHRAMID, nagu ka abikaasa onud-tädid! Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „*Langusuhted (ehk sugulussuhted läbi abielu) on surm!*“ Miks võrdleb Prohvet (*saws*) abikaasa perega suhtlemist surmaga? Sest nende inimestega käime me väga tihedalt läbi, kuid enamik neist ei ole tegelikult meie *mahramid*.

1.2. langusuhetest on abieluks keelatud: 1) isa naine (niipea kui abieluleping on tehtud, isegi kui pole olnud vahekorda), 2) pojanaine (niipea, kui on abieluleping), 3) naise ema (niipea, kui on abieluleping), 4) naise tütar (ju- hul, kui on leping ja on olnud ka vahekord).

1.3. piimavanemad: piimaema ja piimaisa on abielu- seaduse järgi sama staatusega kui pärisema ja pärisisa (st ka piimaema lapsed, vanemad jne on samad mis sinu enda ema lapsed, vanemad jne).

Kes on piimaema? Osad õpetlased ütlevad, et ühest pii- matilgast piisab, et teha kedagi piimaemaks ja piimalap- seks; teised jälle ütlevad, et laps peab kolm korda kõhu täis saama. Kõige tugevamaks arvamuseks peetakse aga, et laps peab piimaema piimast viis korda kõhu täis saa- ma. Imetatav laps peab olema alla 2 aasta vana. Need viis korda võivad olla ühe tunni sees, ühel päeval või 2 aasta sees, see ei ole oluline, aga viis korda peab laps kõhu täis saama. Oluline ei ole ka see, kas laps on saanud piima- ema piima otse rinnast või pudelist. Pudel ei muuda asja, kuna piim on see, mis teeb naisest piimaema ja mitte rind.

Naised peaksid selle üle arvet pidama, sest muidu võib juhtuda nagu ühe Prohveti (*saws*) kaaslasega – ta oli aas- taid abielus, kui must orjatar tuli ja ütles, et ta on piima- ema nii talle kui ta naisele ja nad pidid lahku minema. Seega tuleb alati asjaosalistele kohe öelda, et olen last imetanud nii mitu korda jne.

Piimaisa on see mees, kelle lapse tõttu piimaemal on piima. Näiteks: imetatud laps ei tohi abielluda piimaisa vennaga, kuna see on nagu tema onu; aga kui piimaema on abielus (enne või hiljem) kellegi teise mehega, siis sel- le vennaga tohib. Muhammad (*saws*) ütles: „*Kõik, mis läbi vere on keelatud, on keelatud ka läbi piima.*“⁶ Näiteks Proh-

5 Naiste jaoks siis vastavalt isa, vanaisa, vanavanaisa jne.

6 1966. aastal avastati, et rinnapiima üheks koostiseks on leukotsüüdid ehk vere valgelibled, mille ülesandeks on beebi kehas bakterite tapmine ja immuunsüsteemi ülesehitamine. (M. Xanthou, Immune Protection of Human Milk, Biology of the Neonate 74 (1998):121-33; H.E. Pabst, Immunomodulation by Breast-feeding, Pediatric Infectious Disease Journal 16(1997):991-95) Seega annab

veti (*saws*) onu Hamza (raa) tütar tahtis temaga abiellu- da, aga Prohvet (*saws*) ütles, et see ei ole võimalik, sest kuigi onutütrega abielluda on lubatud, said Muhammed (*saws*) ja Hamza (raa) piima samalt naiselt, seega olid nad nagu vennad ja vennatütrega ta abielluda ei saanud.

Ühest *hadithist* võime lugeda, et üks mees tuli Aisha (raa) juurde ja Aisha ei lubanud teda sisse, sest ei teadnud, kas tohib ja küsis Prohvetilt (*saws*). Too ütles, et võib, kuna see oli tema piimaisa vend; seega ta piimaonu, mis on sama kui päris onu.

2. AJUTINE KEELD:

2.1. korraga ei tohi olla abielus naise ja tema õega; naise ja tema tädiga; naise ja tema õe- või vennatüt- rega; seetõttu ei ole need naised mehele ka *mahramid*.

2.2. uskmatus: Moslemist mehed ega naised ei tohi abielluda uskmatus meeste ja naistega. Mehed võivad abielluda küll kristlastest ja juutidest naistega, kuid nood peavad olema praktiseerivad ja jumalakartlikud (mis kahjuks tänapäeval reeglina nii pole). Paljud õpetlased ütlevad, et seda ei tohi teha väljaspool islamimaailma – kui paar peaks lahutama, siis lapsed kasvavad islami- maailmas ikkagi moslemiteks, väljaspool aga mitte.

2.3. ei tohi abielluda inimesega, kes on kõigile teada- olevalt abieluvälises seksuaalvahekorras: *zinategijad* omasugustega ja jumalakarlikud omasugustega (24:3).

2.4. kui on juba 4 naist, ei saa juurde võtta, kuni keegi neist sureb või lahutab. Koraani järgi on mehele luba- tud kuni neli naist (4:3). *Hadithid* jutustavad ka sellest, et Prohvet (*saws*) käskis neil, kes moslemiteks hakkasid ja kellel oli rohkem kui neli naist, neist neli välja valida ja ülejäänud läbi lahutuse vabaks lasta.

2.5. ihraamis ei tohi abielluda ei mees ega naine (had- žil või omral) – kui ihraami ajal abielluda, siis see abielu on kehtetu; ei tohi olla ka *wali*⁷ või tunnistaja (pulmas võib osaleda).

2.6. kui naine on juba abielus, ei tohi temaga mingil tingimusel abielluda.

2.7. kui naine on iddas⁸, kuni *idda* on läbi. Vaid ühel juhul, kui naine on oma mehest juba kolmas kord la- hutatud või lehestunud, on lubatud abielule vihjata, kuid siiski mitte otseselt ettepanekut teha. Muhammed (*saws*) ütles: „*Ei ole pattu, kui vihjate ettepanekust lesele või kui naine on kolmandas lahutuses.*“ Mõõndus on sel- leks, et naine ei peaks oma tuleviku pärast muretsema, et teda lohutada, kuid mitte otseselt ettepanekut teha. Võib näiteks öelda: „Olen huvitatud kellestki, kes on NAGU SINA.“

2.8. surivoodil.

Abiellumiseks on 5 eeltingimust (šart) ja 2 alustala (rukn).

piimaema oma piimalapsele läbi rinnapiima edasi ka osa oma verest, mistõttu võiks öelda, et piimaemal, ta piimalapsel ja enda lastel on mingil määral ühine veri ja immuunsüsteem.

7 pruudi eestkostja

8 4 kuud ja 10 päeva peale abikaasa surma või lahutust

ŠURUUT UN-NIKÄÄH – ABIELU EELTINGIMUSED

1. TÄPSUSTADA PRUUT JA PEIGMEES – näiteks, kui kellelgi on rohkem kui 1 tütar, peab ütleva mitte annan oma tütre mehele vaid täpsustama, millise tütre.

2. ÕIGUS ISLAMI SEADUSE JÄRGI ABIELLUDA – st ei tohi olla keeldu läbi vere-, abielu-, imetamissidemete.

3. KOHAL PEAB OLEMA WALI – Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „*Lää nikäähä illa biwali*“ st „*Ei ole abielu ilma walita*“ (Abu Dawud, At-Tirmidhi, Bukhari jt). Aisha (raa) on edastanud, et Prohvet (*saws*) ütles: „*Kui keegi naine abiellub ilma walita, tema abielu on kehtetu, tema abielu on kehtetu, tema abielu on kehtetu.*“ Samal arvamusel on enamik õpetlasi, va hanafi koolkond, kes ütlevad et *walit* pole vaja, kuna Koraanis on *walide* jaoks kirjas: „... **ärge takistage neid (naisi) (uuesti) abiellumast oma (endiste) meestega ...**“ (2:232). See värss aga on samal ajal ka nende vastu, sest kui *walit* ei oleks abielu juurde üldse vaja, ei oleks vaja ka anda talle käsku mitte takistada. Seega, kui tegemist on juba abielus olnud naisega, kes tahab uuesti oma eksmehega abielluda, peab *wali* küll tseremoonial kohal olema, kuid tal ei ole õigust sellest abielust keelduda. Prohvet Muhammedi (*saws*) jutule tuli kord naine, kes oli lahutatud ja oma venna juurde tagasi saadetud, kuid kelle mees tahtis temaga uuesti abielluda ja ka naine tahtis oma mehe juurde naasta; tema vend aga ei lubanud. Prohvet (*saws*) andis õiguse naisele ja ütles: „*Juba abielus olnud naisel on oma abielu suhtes rohkem õigusi kui walil ja ka neitsilt tuleb küsida ja tema nõusolekuks on vaikimine.*“

KES ON WALI?

Walil peab olema seitse järgnevat omadust: Ta peab olema:

1) meessoost,

2) vaimselt terve,

3) baaligh – täiskasvanud (st juba puberteedieas või sellest väljas) ehk oma tegude eest vastutavas eas,

4) vaba mees,

5) sama usku mis tüdruk (n: kui tüdruk on kristlane, siis ka *wali* peab olema kristlane; st konvertiidi isa ei saa olla tema *wali*, kui ka ta ise pole konvertiit. Tal peab olema:

6) 'adaala – enamik õpetlasi ütleb, et see tähendab, et ta peab täitma peamisi kohustusi (palve, paast jne) ja ei tohi teha peamisi patte (*zina*, mõrv jne), kuid abielu puhul on õpetlased veelgi leebemad, sest enamik mehi tänapäeval ei kuuluks muidu kahjuks sellesse kategooriasse: paljud on seotud *ribaga*, tunnistavad avalikult, et ei usu Jumalasse või on narkomaanid (võib ükskõik kellele tütre maha müüa) jne,

7) rušt – peab olema suuteline otsustama, kas see abielu on tüdrukule hea. Võib juhtuda nii, et inimene on vaimselt terve ja täiskasvanu, aga ei ole suuteline otsuseid vastu võtma nii, nagu tüdrukule kõige parem on.

Wali on alati isa poolt suguvõsast. Kõigil koolkonda-

del on oma järjekord, kuid isa on alati esimene. Siinkohal toome ära hanbali järjekorra:

1) isa – keegi teine ei ole nii oluline ja ei saa seda õigust ära võtta, kui isa on olemas,

2) isaisa,

3) poeg (pojapoeg),

4) vend (täisvend, poolvend),

5) vennapoeg,

6) onu (isa vend),

7) onupoeg (isa vennapoeg),

8) kohalik moslemite juht – islamiriikides kohus, mitte-islamiriikides lähim islamikeskus,

9) keegi korralik moslem – juhul kui piirkonnas islami-keskust pole.

Ei ole lubatud üle astuda teisele tasemele, kui esimene on olemas (n: isa ütleb „ei“, vend ütleb „ok“.) Kui kasutada kaugemat *walit*, kui lähem on olemas, on abieluleping kehtetu. Eriti käib see isa kohta, välja arvatud juhul, kui isa ise lubab kellegi teisele (on näiteks kaugel reisil jne).

Kuidas wali eemaldada?

Vahel tuleb ette, et seaduse järgi tüdrukule määratud *wali* on selleks ülesandeks kõlbmatu. Kuidas sellisel juhul toimida? Tuleb minna kohtusse. Kui riigis pole islamikohtu, siis ei ole sellele tänapäeval lahendust, kuna islamikeskuse juhul ei ole õigust *walit* eemaldada – tal puudub selliseks otsuseks vajalik väljaõpe. See on tänapäevane probleem, millele ei ole veel lahendust leitud, kuna varem pole kunagi (välja arvatud erandid) miljonid moslemid, terved kogukonnad, elanud mitte-moslemite võimu all. Selle probleemiga peab lähitulevikus tegelema, kuna võib juhtuda, et moslemitüdruk ütleb, et ta isa ei praktiseeri islamit ja tal on täitsa ükskõik, kellega tütar abiellub või võib vaadata hoopis valesid asju või keelata tütrele praktiseeriva moslemiga abielluda jne.

4. ABIELUKS PEAB OLEMA MÕLEMA NÕUSOLEK –

erinevas vanuses pruutpaarile on seadus erinev.

Peigmehe nõusolek jaotatakse vanuse järgi kahte kategooriasse:

1) enne baalighi iga – isa võib ta paari panna, st teha abielulepingu; see kehtib isegi beebide vahel, kuid füüsiline kontakt pruutpaari vahel puudub. Kui peigmehest on saanud *baaligh*, võib ta soovi korral selle abielulepingu tühistada.

2) peale baalighi iga – ei saa isa midagi teha, mees ise otsustab.

Pruudi nõusolek jaotatakse vanuse järgi kolme kategooriasse:

1) neitsi enne baalighi iga – nagu ka poissi võib *wali* ka tüdruku selles eas paari panna, st abieluleping kehtib, kuid füüsilist abielu veel ei ole. Tõend selleks on Aisha (raa) abielu Prohvet Muhammediga (*saws*), kui ta oli 6-aastane, kuid suguühet ei toimu enne, kui tüdruk on *baaligh* ja saab otsustada, kas tahab olla selle mehega abielus või mitte.

2) neitsi peale baalighi iga – 3 õiguskoolkonda ütlevad,

et võib ilma pruudi nõusolekuta ta mehele panna, hanafid ütlevad, et ei või. Hanafidel on õigus, kuna Muhammed (*saws*) ütles: „*Neitsilt tuleb küsida ja vaikimine on tema nõusolek.*“ (Bukhari, Muslim) See tekitab küsimuse, milleks siis küsida, kui pruut ei saa ei öelda? Prohvet Muhammed (*saws*) õpetas oma kaaslastele, et tuleb tüdruku käest küsida. See oli araablaste jaoks midagi täiesti uut, kuna varem nad ei küsinud kunagi. Kaaslased küsisid: „Oo Jumala Sõnumitooja, neitsi on väga tagasihoidlik, ta ei julge jah öelda.“ Tänapäeval muidugi ei ole nii – kui neitsi käest küsitakse, ütleb ta jah või ei ilma probleemideta. Tol ajal aga olid neitsitüdrukud nii häbelikud, neil oli selline *hajaa*, et nad ei oleks isegi oma isale julgenud „jah“ öelda. Seega Prohvet (*saws*) pakkus neile alternatiivi – kui nad on nõus, ei pea nad midagi ütleva. Peavad end väljendama vaid siis, kui nad abieluga nõus ei ole. Ka tänapäeval peavad tüdrukud sellega arvestama, et kui neilt küsitakse ja nad midagi ei ütle, siis islami seaduse järgi tähendab see, et nad on abieluga nõus.

3) mitte-neitsi peale baalighi iga (*tajjib* – lahutatud või lesknaine) – tema peab oma nõusoleku verbaalselt andma, st ta peab ütleva „jah“ pluss tal on oma abielu suhtes rohkem õigusi kui tema *walil*. Seega kui tema tahab abielluda, ei tohi tema *wali* teda keelata. *Wali* ei pea nõustuma, ta peab vaid kohal olema ja naine ise kas nõustub või keeldub. „*Tajjibil on rohkem oma abielule õigus kui tema walil ja neitsilt tuleb nõusolekut küsida ja tema vaikimine on tema nõusolek.*“

Miks selline süsteem? Naine, kes on juba olnud abielus, tunneb abielu võlu ja valu ja seega on tal võimalik ka ise otsustada. Noored neitsid on aga ülekõige romantilised ja seega ei näe asja kõiki pooli ja vajavad kedagi, kes neid abieluküsimuses abistaks.

5. KOHAL PEAB OLEMA KAKS TUNNISTAJAT –

Tunnistajad peavad olema:

- 1) mehed,
- 2) baalighid,
- 3) vaimselt terved,
- 4) neil peab olema *'adl*.

Tunnistajateks tuleks valida praktiseerivaid moslemeid. Az-Zuhri on öelnud: „Naiste tunnistust ei võeta asjades, nagu abielu, lahutus ja karistused (*zina* või mõrva eest näiteks).“ Naiste tunnistus on lubatud näiteks äri küsimustes (1 mees = 2 naist); imetamises piisab ühe naise tunnistusest. Mõnedes asjades võivad tunnistada seega ainult mehed, mõnedes mehed ja naised, mõnedes ainult naised.

KAFA'A

Kafa'a ehk võrdsus on oletatav 6. nikääh eeltingimus – araablastel vaid araablastega, mitte-araablastel mitte-araablastega, teatud ühiskonnakihi teatud ühiskonnakihi jne. Enamik õpetlasi on siiski õigel seisukohal, et võrdsust on lubatud soovi korral arvesse võtta, kuid see ei ole abielu eeltingimuseks. Kui *wali* ühel võrdsuse printsiibi põhjustest keeldub, on see lubatud, sest need

asjad võivad tütrele kunagi raskeks osutuda. Sellel ei ole midagi pistmist rassismi või klassipoliitikaga, vaid pigem on teada-tuntud fakt, et samast kultuuriruumist isikutel on reeglina (mis muidugi ei käi kõigi kohta) üksteist lihtsam mõista, samuti nagu ühest ühiskonnaklassist inimestel koos elada.

Võrdsus ei ole abielu eeltingimuseks, kuna paljud Prohveti (*saws*) kaaslastel abielusid endast kõrgemale ja madalamale (n: abessiinlane Bilal (tol ajal kõige madalam staatus) abielus ansaariga (väga kõrge staatus) jne.

Samas on lubatud võrdsuse printsiipi järgida, kuna selleks ei ole vaja tõestust, et midagi lubada; vastupidi – tõestust on vaja, et midagi keelata.

Kafa'a võrdsusprintsiibi all vaadeldakse reeglina järgmisi asju:

1) usk – moslem moslemiga, rohkem usklik rohkem usklikuga jne – seda printsiipi toetab enamik islami õpetlasi,

2) vabadus – orjad orjadega, vabad vabadega. Islami seaduse järgi ei tohi mees abielluda orjatariga, välja arvatud kui ta ei leia väga kaua aega naist ja kardab *zinasse* langeda. Siin ei ole mõeldud mitte mehe enda orjatar, vaid just kellegi teise orjatar. Miks on see keelatud? Kui abiellud kellegi teise orjatariga, siis lapsed on orjatar omaniku orjad ja mitte vabad, sellepärast ongi keelatud. Kui aga oma orjatar vabaks lasta ja temaga abielluda, saab palju *hasanasid*.

Kui keegi orjatar on abielus orjaga ja saab vabaks, on tal võrdsuse printsiibi alusel lubatud oma abielu annuleerida. Õnneks tänapäeval need küsimused meid enam ei puuduta, kuna orjust ei eksisteeri.

3) amet – õpetlase tütar peaks abielluma mehega, kes on samuti haritud, kuna haritud naisel oleks raske harimatu mehega elada ja talle alluda.

4) vara – rikka perekonna tütar peaks abielluma rikka mehega, sest vaeselt elamine võib tema jaoks liiga keeruliseks osutuda ja seega tema abielu öönestada.

5) perekonnastaatus – naine peaks abielluma oma ühiskonnaklassi (või kõrgemale); samal põhjusel mis kaks eelmist.

RUKAIN UN-NIKÄÄH – ABIELU ALUSTALAD

Millest koosneb *nikääh* tseremoonia? Vaid kahest asjast:

1. ettepanek,
2. nõusolek.

Ettepaneku teeb *wali* ja nõusoleku annab mees:

– „Ma annan sulle ... oma tütre ... abielus.“

– „Ma nõustun.“

Õpetlased on selles osas ühel arvamusel. Seda ei tohi segi ajada naise käe palumisega, mida võib teha loomulikult mees, kuid siin on tegemist abielutseremoonia endaga. Mis toimus enne, on palju seotud kultuuri ja kohalike traditsioonidega.

Seetõttu tuleb ka olla väga ettevaatlik, kuna islami abieluks ei olegi rohkemat vaja. Kui kõik tingimused on täidetud ja isa ütleb (kasvõi naljatamisi), kas tahad mu tütreaga abielluda ja mees nõustub, ongi nad abielus.

Selleks, et islami abielu oleks kehtiv, ei pea seda isegi kirja panema. Seda võib teha, kui islami seisukohast ei ole see kohustuslik.

Tseremoonia võib olla ükskõik mis keeles, kasutada tuleb selgeid sõnu, nii et kõigile on arusaadav, millest jutt käib.

NB! Abielu puhul nalja ei tehta! Prohvet Muhammed (*saws*) ütles, et on kolm asja, mille suhtes ei ole vahet, kas naljatate või olete tõsised: abielu, lahutus ja lahutusest naise tagasi võtmine. Seega, kui ka naljana pakutakse oma tüdruku ja mees nõustub, on see abielu ja kui mees nalja pärast või vihasena ütleb oma naisele, et ta on lahutatud, siis ta ongi seda.

KAS ETTEPANEK PEALE KELLEGI TEISE ETTEPANEKUT ON LUBATUD?

Kas tohib teha ettepaneku naisele, kellele on juba ettepanek tehtud?

Vastus oleneb olukorrast:

1. Kui keegi mainib sulle või kuuled kusagilt, et kellelgi on plaanis ettepanek teha, **kuid seda pole veel tehtud**, siis võib keegi teine ettepaneku teha.

2. Keegi tegi ettepaneku, kuid siis muutis meelt. Ka sellisel juhul on lubatud teistel ettepanekuid teha.

3. Mees tegi ettepaneku, naine keeldus. Teistel on lubatud ettepanekuid teha.

4. Mees tegi ettepaneku, naine nõustus, kui nad ei ole veel abielutseremooniat teinud. Sellisel juhul ei tohi keegi teine ettepanekut teha. Prohvet (*saws*) ütles: „Ükski moslem ei tohi teha ettepanekut teise moslemi ettepaneku peale, välja arvatud juhul, kui too lahkub või *annab loa*“; st kui keegi moslem on juba teinud ettepaneku, ei tohi keegi teine moslem ettepanekut teha.

5. Mees tegi ettepaneku, naine nõustus, abielus veel ei ole, kuid esimesena ettepaneku teinud mees lubab teisel ka ettepaneku teha. Sellisel juhul peaks minema esimeselt ettepanekutegijalt luba küsima, et kas tohib.

6. Kui ettepanek on tehtud ja naine alles mõtleb ja mees ei ole loobunud. Siin on õpetlased lahkarvamusel – paljud ütlevad ei, mõned ütlevad jah ja mõlemal poolel on head tõendid. Võimalus seda olukorda vältida oleks, kui soovid kellelegi ettepanekut teha, ära uuri, kas tüdrukule on juba tehtud ettepanek või mitte ja mine lihtsalt tee ise ettepanek. Mõnes mõttes on hea, et teine tuleks ja teeks ettepaneku, kuna siis teab tüdruk, mis võimalused tal on ja saab valida enda jaoks parima. *Hadith* „Ükski moslem ei tohi teha ettepanekut teise moslemi ettepaneku peale, välja arvatud juhul, kui too lahkub või *annab loa*“, kehtib selle kohta, kui ametlikult on teada, ise ei ole vaja minna uurima, kas ja kes on teinud sellele tüdrukule ettepaneku.

KIHLUS?

Islam ei ole olemas sellist asja nagu kihlus. Aeg, mida nimetatakse nõ „kihlusajaks“ on periood, mis jääb abieluettepanekuga nõustumise ja abielutseremoonia vahelle ja võib kesta tunde või aastaid. Sel perioodil ei ole

MITTE MIDAGI mehe ja naise jaoks muud muutunud, kui lihtsalt et kui on teada, et nad abielluvad, ei tohi teised enam sellele naisele ettepanekut teha. Muud seadused on siiski kõik samad, st noorpaar ei ole üksteise *mahr*-mid ega tohi omavahel üksi kohtuda.

ABIELEPINGULE LISATAVAD TINGIMUSED

Abielulepingu tingimusi võib panna vaid abielulepingu teostamise ajal või enne, mitte pärast.

Kõik, mis ei kuulu keelatud katefooriasse, on järelikult lubatud.

Keelatud tingimusi on kahte liiki:

1. Tingimused, mis annulleerivad abielulepingu –

1) *nikāh as-šighaar* – abielu, kus kaks *walit* vahetavad omavahel tüdrukuid (tütreid, õdesid vm) ja *mahri* ei maksta. Prohvet Muhammed (*saws*) ütles, et islamis on selline abielu keelatud, isegi kui tüdrukud ise on nõus. Kui vennad-õed tahavad abielluda, siis nad võivad seda loomulikult teha, kuid peavad tegema eraldi abielulepingud ja iga naine peab saama *mahri*.

2) *nija teha naine oma esimesele mehele legaalseks* – st kui mees on oma naisest juba kolm korda lahutanud, ei tohi nad enam omavahel abielluda, kuni keegi teine abiellub selle naisega ja seejärel lahutab temast, et see naine võiks jälle oma endise abikaasaga abielluda. Ibn Omar (raa) on öelnud: „Jumala needus on mehe ja naise peal, kes nii teevad,“ ja „See on *zina*, isegi kui nad jäävad abiellu 20 aastaks, kuid nende *nija* oli selline.“ Kui mees naisele ei ütle, et tahab teda aidata, siis naine ei ole selles süüdi, abielu on kehtiv, kuid mees on patustanud.

3) *nikāh al-muta'a* – on siis, kui (kirjalikult või suuliselt) on kokku lepitud aeg, kui kaua see abielu kestab. Islami

algusajal oli see abieluviis lubatud, kuid hiljem Muhammed (*saws*) keelas selle mitmel korral ja selle keelu kohta on palju *hadithe*. Selline abieluleping on ka siis *haraam*, kui ajalisel märkida „kuni Viimse Kohtupäevani“ või 99 aastat. Kõik *ahl us-sunna wa l-žamaa* õpetlased on seisukohal, et see on *haraam*; vaid šiiidid lubavad seda tänapäevani (kuigi Ali ibn Abi Talib (raa) on samuti edastanud sellekohaseid keeldusid).

Miks mehed üldse seda abielu teha tahavad? Selle lepingu korral on lubatud rohkem kui 4 naist, ei ole naise ülalpidamise kohustusi, pärandust, lihtsam lahutada jne.

Kui mees läheb võõraste riiki või linna õppima ja abielulub seal naisega, plaanides koju tagasi minnes temast lahutada, siis abielu ei ole *muta'a* (kuna tüdruk ja *wali* ei tea), aga mees on selle eest patune, kuna see on keelatud. Niipea, kui ta seda ütleb ja teine pool teab, saab sellest *muta'a* (kirjas ei pea olema, sest abieluleping kehtib ka suuliselt).

2. Tingimused, mis on kehtetud, kuid abieluleping siiski kehtiv –

Siia alla kuuluvad **kõik õigused, mis mehel või naisel Koraani ja sunna järgi kohustuslikult olema peavad.**

Näiteks: 1. Mees võib panna tingimuseks, et ei anna naisele *mahri*, aga kuna *mahr* on islami abieluseaduse järgi kohustuslik, annulleerub see tingimus iseenesest, kuid abieluleping on siiski kehtiv. 2. *Wali* paneb tingimuse, et teatud perioodi jooksul peale abiellumist ei tohi mees oma naisega vahekorras olla. See tingimus annulleerub iseenesest ja abielu on siiski kehtiv, kuna abielu üks olulisemaid põhimõtteid ongi see, et paar saaks legaalselt olla seksuaalvahekorras (*aqd un-nikāh* – abieluleping, otse tõlkes ka „seksuaalvahekorra leping“). Kui mees ei taha, võib ta muidugi mitte vahekorras olla ja seda tingimust järgida, aga mitte sellepärast, et see tingimus teda kuidagi seoks ja vahekord selle läbi talle keelatud oleks.

Kõik tingimused, mis ei lähe vastuollu islami seaduse kohustuslikuga, on lubatud.

Lubatud tingimustest on paljud õpetlased maininud eriti järgnevaid: 1. teatud majas elamine, 2. teenijate omamine, 3. peale selle naise mitte abiellumine, seni kui naine ise elus on.

Samas ei ole lubatud nõuda, et mees juba olemasolevatest naistest lahutaks, sest siis eiratakse juba olemasolevate naiste õigusi, kuid tuleviku naiste osas ei diskrimineerita kedagi.

Väga suur enamus õpetlasi on seda öelnud, et naisel on lubatud seda abielulepingusse panna, kuna mehel ei ole kohustuslik olla abielus rohkem kui ühe naisega; rohkem kui üks naine on privileeg ja mitte kohustus, seega on see sama, kui et naine kirjutaks, et ta ei taha, et mees kannaks rohelist särki, sööks õunu, sõidaks mootorrattaga või midagi muud taolist. Kui mees sellega abielulepingut tehes nõustub, peab ta ka seda täitma. Prohvet (*saws*) ütles: „Kõige olulisemad täitmiseks on need tingimused, mis on teile vahekorra võimalikuks teinud,“ st kõige olulisemad on abielulepingu tingimused, mida tuleb kindlasti täita. Juhul kui panna selline asi lepingusse ja mees siiski abi-

ellub teise naisega, siis see mees on patustanud. Teine abielu on siiski kehtiv, kuna kui petad äris ühte klienti, siis ei ole veel automaatselt teise kliendiga tehtud leping kehtetu. Aga kui selline tingimus on abielulepingus ja mees abiellub teisega, on naisel õigus selle järgi lasta oma abielu kohtus tühistada. Selle tingimuse abielulepingusse panemine ei tee mehele teise naisega abiellumist *haraamiks*, kuid kuna ta on selle tingimusega nõus olnud, on ta selle vastu patustanud.

Erinevus vahekorra keelamise ja teise naise keelamise vahel on, et abielulepingu definitsioon iseenesest on juba see, et see on leping, mis lubab vahekorda, seega ei saa seesama leping ühtlasi seda ka keelata. Kui teatud perioodi jooksul pole vahekorda toimunud (õpetlastel perioodi kestvuse koha pealt eriarvamused), võib nii mees kui naine selle järgi lasta abielu annulleerida.

Samas on paljud õpetlased (n: Ibn Baaz) siiski maininud, et seda tingimust ei soovitata panna, sest kui mehele on antud luba abielluda rohkem kui ühe naisega, siis Jumal tunneb mehi kõige paremini ja võib-olla on mõlemale parem, et armukese või riidude asemel mees läheks ja abielluks teise naisega; või kui esimene ei saa lapsi võion haige jne.

Kui rikutakse tingimust, on naisel kaks võimalust: 1. naine võib oma tingimusest loobuda ja meelt muuta, 2. võib minna kohtusse ja lasta abielu annulleerida.

Näiteks võib naine abielulepingusse panna ka tingimuse, et mees ei läheks džihaadi, kui tegemist *fard ul-kifaajaga*⁹, mitte *fard ul-ainiga*¹⁰. Naine võib panna kõike, mis on *mubaah*, mitte aga muuta *haraami halaalikis* ja vastupidi. Rohkem kui üks naine on mehele *mubaah*, mitte *fard*.

ABIELU KEHTETUKS MUUTMINE HAIGUSE TÕTTU

Igasugune haigus, mis suhteid segab (eriti intiimsuhteid või näiteks mingid hulluhood), annab õiguse abielu annulleerida. Juhul, kui aga abikaasa teadis sellest enne abiellumist ja oli siiski abieluga nõus, ei saa ta abielu annulleerida.

NIKĀĀH UL-KUFAAR – MITTE-MOSLEMITE ABIELU

Selle peatüki all ei tule arutlusele mitte *ahl ul-kitaabiga*¹¹ abiellumine, vaid **mitte-moslemite omavaheliste abielude staatus islamis ja mis saab, kui üks neist hakkab moslemiks.**

Kas mitte-moslemite abielu on islami seisukohast kehtiv? Seal ei ole küll islami seaduse järgseid eeltingimusi ja alustalasi, kuid siiski on see ka islami seaduse kohaselt kehtiv abielu, kuna iga ühiskonna abielureeglid on nende oma reeglid. Selle tõestuseks on Koraanis peatükk Al-Masad (111), mis räägib Abu Lahabist ja tema

9 ühiskondlik kohustus

10 isiklik kohustus

11 Raamatu rahvastega; st juutide ja kristlastega

naisest – Jumal nimetab Abu Lahabi naist tema naiseks, kuigi nende abielu ei olnud islami seaduse kohane ja nad olid ühed suurimad islami vaenlased. Ka ütleb Jumal Koraanis „vaarao naine“, kuigi vaarao saab Teispoonsusest kõige suurema karistuse osaliseks.

MIS SAAB SIIS, KUI ÜKS VÕI MÖLEMAD MITTE-MOSLEMITEST ABIKAASAD HAKKAVAD MOSLEMITEKS?

1. kui nad ei ole juudid ega kristlased –

Kui naine jääb oma usku ja mees hakkab moslemiks, või naine hakkab moslemiks ja mees jääb oma usku, siis nende abieluleping muutub kehtetuks ja nad peavad kohe lahku kolima – ükski öö ei tohi enam oma abikaasa juurde jääda.

2. kui nad on juudid või kristlased –

1) **kui mees hakkab moslemiks**, ei ole probleemi, kuna moslemist mees võib olla juudi või kristlasega abielus.

2) **kui naine hakkab moslemiks**, peab ta kohe oma mehe juurest ära kolima, kuna tal ei ole lubatud mitte-moslemiga abielus olla.

3) **Kui nad mõlemad korraga hakkavad moslemiteks**, nende abielu kehtib, kuna Prohveti (*saws*) kaaslastel ei kästnud uusi abielulepinguid teha, olgu nad siis varem ükskõik millisest usust.

Enamik õpetlasi on öelnud, et kui mees hakkab moslemiks ja naine ei ole juut ega kristlane või kui naine hakkab moslemiks ja mees ei ole moslem, **naine peab ootama oma 'idda** ja kui vahepeal see, kes pole moslem, hakkab moslemiks, ei ole vaja uut abielulepingut teha. Kui ei hakka, siis lähevad nad lahku ja kumbki võib abielluda teisega. Kui tavalise lahutuse korral peab naine 'idda oma mehe majas veetma, siis selle 'idda ajal ei tohi naine oma mehega koos elada ja muidugi ei tohi kellegi teisega ka abielluda.

Kui näiteks **mindu lahku ja viie aasta pärast naine ei ole vahepeal kellegagi abiellunud ja mees on vahepeal moslemiks hakanud, kas nad peavad siis uuesti abielluma?** Enamik ütleb, et jah, vähemus ei. Parem oleks teha uus abieluleping, et lihtsalt kindel olla ja mitte selle lahkarvamusega oma pead vaevata.

Tänapäeval on selliseid juhtumeid küll väga harva, kuid tasub siiski märkida, et kui mees hakkab moslemiks ja tal on rohkem kui neli naist, peab ta valima neist neli ja ülejäänud vabaks laskma.

Kui piimaõde ja piimavend (või onu ja vennatütar jne) on oma seaduste järgi abielus ja hakkavad moslemiteks, siis nende abielu on moslemiks hakkamise hetkest automaatselt kehtetu.

MAHR ehk SADAAQ

Igal abielul peab olema *mahr*. Olgu see mehe või naise poolt välja öeldud või mitte, *mahr* peab olema ja ilma selleta ei ole abielu. Koraanis on kirjas: „**Ja andke nais-tele (abiellumisel) lahkelt nende kingitused ...**“ (4:4).

Sunnaks on abiellumise ajal *mahri* summa välja ütlemine, kuid see ei ole kohustuslik. Parem oleks välja öelda, et kõik teaksid, kui hiljem võiks probleeme tekkida.

Prohveti (*saws*) eluajal abiellus üks naine, kelle *mahri*

summat ei öeldud välja ja ta mees suri. Tekkis küsimus, kui palju peaks talle *mahri* andma? Prohvet (*saws*) ei noominud sellepärast, et *mahri* summat ei olnud täpsustatud, vaid käskis talle anda tema staatuse järgi (st kui palju tema staatusega naised tavaliselt saavad).

Mis on mahri miinimum? Igal koolkonnal on selle kohta erinev arvamus. Õige on, et *mahriks* võib anda ükskõik mida, millel on mingi väärtus, seega miinimumi ei ole. Isegi füüsilist tööd võib *mahrina* anda – näiteks lubada *mahrina* kaks aastat naise põldu korras hoida või õpetada naisele Koraani jne. Prohvet (*saws*) ütles: „*Leidke mahr, isegi kui see on raudsõrmus*“, st peaaegu väärtusetu ese. Üks *hadith* jutustab meile mehest, kes ei leidnud *mahriks* midagi anda. Prohvet (*saws*) küsis, kas ta teab Koraani ja mees vastas jaatavalt. Prohvet (*saws*) lubas tal abielluda Koraani õpetamise eest (kuna see on väärtus, mille eest võib ka tasu saada). At-Tirmidhi on edastanud *hadithi*, mille kohaselt üks mees pidi naisele *mahrina* andma kingapaari ja Prohvet (*saws*) küsis, kas naine on sellega rahul ja naine vastas jaatavalt.

Mis on mahri maksimum? Suur enamik õpetlasi ütleb, et maksimumi ei ole. Anda võib nii palju kui tahate. Koraanis on kirjas: „**Ja kui tahate ühe naise teise vastu vahetada** (st ühest lahutada ja teisega abielluda) **ja olete ühele neist** (st sellele, kellega abielus oldi) **andnud**

suure hulga (mahri, kingitusi), siis ärge võtke sellest midagi (tagasi). Kas võtaksite selle ebaõigluses ja selges patus?” (4:20)

Seega võib *mahriks* olla ükskõik kui „suur hulk“. Samas soovitatakse, et *mahr* oleks võimalikult väike, kuna Prohvet (*saws*) ütles, et õnnistatuimad on abielud, millel on lihtne *mahr*. Prohveti (*saws*) enda tütar Fatima (raa) abiellus vaid raudsõrmuse eest, mille tema mehele Alile (raa) andis *mahri* jaoks Prohvet (*saws*) ise.

Mehe kohustuseks on naisele *mahr* anda, samas on naisel võimalus ka *mahr*ist keelduda. Mees ei tohi teda muidugi selleks sundida ega ka emotsionaalselt välja pressida. Koraanis on kirjas: „**Ja andke naistele (abiellumisel) lahkelt nende kingitused. Kui nad aga teile sellest midagi ise loovutavad, siis kasutage seda südame rahus ja kergelt** (st teades, et see on legaalne).“ (4:4).

MILLAL PEAB MAHRI ANDMA?

Mahri võib välja maksta kohe (*mutaqaddim*), või ka hiljem (*mutaakhhir*), või osa kohe, osa hiljem. Mahri ei pea jagama, kuid võib. *Mutaakhhiri* võib välja nõuda mehe surma puhul või ükskõik millal naine soovib. Mahri maksmise aeg on täiesti kokkuleppeline ja siin eelistusi islami seisukohast ei ole.

NAINE SAAB MAHRI KA JUHUL KUI:

1. üks neist sureb peale vahekorda. Sellisel juhul peab mahri kindlasti välja maksta. Isegi kui sureb naine, saavad selle tema pärijad. Koraanis on kirjas: „**Ja kuidas võtaksite selle (st mahri) ära, kui üks teist on käinud teise sees ja nad on võtnud teilt pühaliku töötuse?**“ (4:21).

2. üks neist sureb enne vahekorda, kuid neil on olnud võimalus olla üksi, seega ka võimalus olla vahekorras.

NAINE EI SAA MAHRI KUI:

1. abielu annulleeritakse naisest tingitud põhjustel – näiteks ei ole võimalik olla vahekorras või tuleb välja, et ta on pagan.

2. mees abiellub teades, et naine on neitsi, kuid see ei ole tõsi ja tuleb välja.

NB! Kui tüdruk ütleb, et ta on neitsi, kuid neitsinahka ei ole, ei pruugi ta veel valetada, kuna neitsinahk võib väga erinevatel põhjustel katki minna ka ilma vahekorrata!

NAINE SAAB POOL MAHRI KUI:

- mees tahab lahutust peale abielulepingu tegemist, kuid enne vahekorda või kui probleem on mehes endas (n: ei saa olla vahekorras).

WALIMA ehk PULMAPIDU

Walima kohta arvab enamik õpetlasi, et see on *sunna muakkada* (st väga soovitatav, peaaegu kohustuslik), kuid tugevam arvamus on, et see on *fard* (st kohustuslik), kui mees vähegi saab seda endale lubada. Kui Abdullah ibn Auf (raa) abiellus, ütles Prohvet (*saws*) talle: „*Tee walima, isegi kui see on vaid ühe lambaga.*“

Samas tuleks meeles pidada, et *walimaga* liialdada ei tohi. Igaüks peaks temega *walima* vastavalt oma võimalustega ja mitte soovist teiste ees uhkustada. Ka ei tohi *walima* jaoks end suuresti võlakoorma alla mätta.

Kui kedagi on *walimasse* kutsutud, on patt, kui sinna ei lähe, välja arvatud kui selleks on põhjus: haigus, liiga kaugel, *haraam* pulm, *haraam* sissetulekuga tehtud pulm jne. Prohvet (*saws*) ütles: „*Isegi kui te paastute, min-ge walimale ja palvetage selle abielu eest.*“

Tänapäeval on kahjuks enamik *walimasid* ühel või teisel viisil *haraam* – enamikel kordadel on kas mehed ja naised üldse koos või lihtsalt eraldi toa osades, kuigi tegelikult peaksid olema eraldi ruumides; need vähesed naised, kes muidu end igapäevaselt korralikult katavad, kannavad pulmapeol ebasobilikke riideid ega kata oma juukseid; kasutatakse muusikat jne.

Walimale mineku *nija* (kavatsus) ei tohi olla toidu pärast, vaid Prohveti (*saws*) sunna hoidmise pärast ja selleks, et pruutpaari eest paluda: „*Baarak allahu läka wa baaraka aleika, wa džama bänäkuma bikheir.*“

MILLAL TEHAKSE WALIMA?

Walimat võib teha *nikäahi* ajal, esimene öö peale *nikäahi*,

peale konsumatsiooni jne, st islami seaduses ei ole selle kohta märget, millal peab *walima* tegema, seega võib teha millal iganes.

Abielu tseremoonia tuleb välja kuulutada ja selleks on seal lubatud *daff*, kuigi muidu on muusikariistad keelatud. Samuti on naistel lubatud pulmades ajal luulet laulda, tingimusel, et sõnades midagi *haraami* pole.

ABIELUSUHTED

Meestel on kohustus oma naise hästi kohelda ja naistel on kohustus oma mehi hästi kohelda. Samas on teatud asjad, mis on meestele kohustuslikud ja teatud asjad, mis on naistele kohustuslikud.

Naise suurim kohustus mehe suhtes on vahekord – igal hetkel päeval või öösel, välja arvatud juhul kui naine on parasjagu tegemas mingit usulist toimingut, mis on talle kohustuslik (palve, paast jne). Prohvet (*saws*) ütles, et isegi kui naine on kaamlil või teeb süüa, peaks ta oma mehe kutset järgima.

Suurim õigus abielu annulleerimiseks on siis, kui naine ei anna mehele tema õigust vahekorrale.

Teine suurim õigus mehe õigustest on, et **naine ei lähe välja ilma mehe loata.**

Naise suurim õigus on, et mees peab tema eest majanduslikult hoolitsema – riided, toit, voodi, majapidamine. Kui mees seda ei tee, on ta patune. Mees ei tohi naiselt midagi nõuda, vaid peab majanduslikult kõik ise naisele kindlustama.

Ka on naise õiguseks, et tema mees on tema suhtes ghujuur – uhke, kaitsepositsioonis ja armukade. Mehe õigus on kontrollida, kas naine läheb korraliult kaetult välja. Tänapäeval on vastupidi – kui mehele tehakse kompliment tema naise kohta, siis mees võtab seda komplimendina endale. *Dajjuuf* (st keegi, kes ei ole *ghujuur*) ei lähe Paradiisi.

Kas naine on kohustatud oma mehele süüa tegema ja tema eest igapäevaselt hoolitsema? Õpetlased on selles suhtes eriarvamusel. Õige arvamus on, et see oleneb palju kohalikust kultuurist ja naise staatusest. Prohvet (*saws*) naised hoolitsesid tema eest, kuid Prohvet (*saws*) ka ise hoolitses enda ja oma pere eest. Prohveti (*saws*) tütar Fatima (raa) tegi nii palju kodutöid, et ta oli sellest füüsiliselt märgistatud, kuid Prohvet (*saws*) ei andnud talle orja.

Kui naine on üles kasvanud vaid teenijatega, siis on mehe kohustuseks talle ka teenijad muretseda. Kui ta aga on harjunud ise kodus tööd tegema, siis ei ole ta mehel kohustust talle teenijat muretseda.

Kui mehel on mitu naist, peab ta neid ajalises ja rahalises mõttes võrdselt kohtlema, kuid mitte armastuse ja vahekordade arvu poolest.

Koraanis on kirjas: „**Te ei suuda kunagi naiste suhtes täiuslikult õiglaselt olla, isegi kui seda väga soovite, seega ärge kalduge liialt ühe poole, jättes teise (abieli ja lahutuse vahele) rippu. Ja kui te olete õiglaselt ja teete seda, mis on õige ja olete jumalakartlikud hoidudes sellest, mis on vale, siis Jumal on Andestav, Halastavaim.**“ (4:129).

Naine võib samas vabatahtlikult oma ajast teisele naisele anda. Näiteks Prohveti (*saws*) naine Sauda (raa) andis oma päeva Aishale (raa), sest ütles, et on vana ja ei vaja seda, mida noored vajavad. Mehed peavad kindlasti meele pidama, et kui on teise naise päev, ei tohi nad esimesega vahekorras olla ja kui on, siis karistuseks peab minema ja olema vahekorras ka teisega, et tema õigusi ei oleks kärbitud.

Nagu mehel on õigus vahekorras olla, on ka naisel õigus oma mehelt vahekorda nõuda. Nii nagu naine kaitseb oma meest *zina* eest, peab ka mees oma naist *zina* eest kaitsma. Kui mees ei ole pikalt (õpetlased on täpse ajal suhtes eriarvamusel) oma naisega vahekorras olnud, võib naine minna kohtusse ja kohtunik võib abieli annulleerida.

Vahekord on lubatud igal ajal, välja arvatud siis, kui on menstruatsioon, sünnitusjärgne veritus ja keelatud on ka anaalsuhted. Kui mees on oma naisega menstruatsiooni ajal vahekorras, peab ta selle eest almust andma; menstruatsiooni alguses 1 dirhami ja lõpus pool dirhamit (kuna alguses on end lihtsam tagasi hoida kui lõpus).

Oraalseks on ebasoovitav. Selle kohta islami seadus vaikib ja üldise reegli kohaselt kõik, mis ei ole keelatud, on lubatud, kuid samas on seemnevedelik *nääžis* (ebapuhast) ja seda ei tohiks seega suhu võtta – see on *makruuh* (ebasoovitav).

Enamik õpetlasi ütleb, et ei tohi üksteise intiimpiirkonda vaadata, aga *hadith*, kus sellest juttu on, ei ole autentne, seega võib.

HALB KOHTLEMINE

Mehe halb kohtlemine naise suhtes on, **kui mees ei anna naisele tema õigusi või on tema suhtes füüsiliselt vägivaldne.** Kui mees ei anna piisavalt raha, on naisel õigus salaja tema rahast võtta nii palju, et enda eest hoolitseda. Üks naine läks kord Prohveti (*saws*) juurde kaebama, et ta mees ei anna tema ja laste jaoks piisavalt elatist. Ta küsis, kas ta võib mehelt salaja võtta. Prohvet (*saws*) vastas: „*Jah, kui sa ei võta liiga ahnelt.*“

Kui tegemist on füüsilise vägivaldaga, peab naine mine-ma kohtuniku juurde ja juhtunut uuritakse ametlikult.

Naise halb kohtlemine mehe suhtes on esmajoones, kui ta keeldub vahekorras või andub teatud suhtumisega, kuid erinevaid halba kohtlemise vorme on muidki. Neil kordadel on mehel õigus: 1. nõu anda (või ei räägi enam temaga), 2.

naine voodis üksi jätta, 3. alles peale kahe esimese abinõu kasutamist võib naist lüüa. Näkku lüüa on *haraam* ja löök ei tohi jätta märki ega murda konti. Seega kõrvakiilu andmine on *haraam*!!! Kui miski ei aita, minnakse kohtuniku juurde. Ei tohi minna 3. astme juurde enne kui 1. ja 2. on läbitud. Koraanis on kirjas: „**Mehed on naiste eest vastutavad sellega, mis Jumal on ühele teise üle andnud ja mis nad oma varast kulutavad. Seega on õiglaselt naised vagalt sõnakuulelikud, hoides (abikaasa) eemalolekul seda, mida Jumal neil hoida käsib (st abikaasa vara ja oma vooruslikkust). Mis puutub aga neisse (naistesse), kelle puhul kardate (teil on põhjust karta) halba käitumist, siis hoiatage neid, hüljake nad voodis ning lööge neid. Kuid kui nad sõna kuulavad (st jätavad oma häbiväärse käitumise), ärge otsige nende vastu abinõud. Tõesti, Jumal on Kõrgeim, Suurim.**“ (4:34). Kui Prohveti (*saws*) kaaslased tema käest küsisin, mida on mõeldud löömise all, võttis Prohvet (*saws*) *siwakipöösa* oksa, äigas sellega kergelt oma käe pihta ja ütles: „Nii!“ Seega ei saa seda löömist kuidagi pidada peksemiseks vaid pigem on tegemist väikese füüsilise hoiatusega, mis peaks naise mõtlema panema.

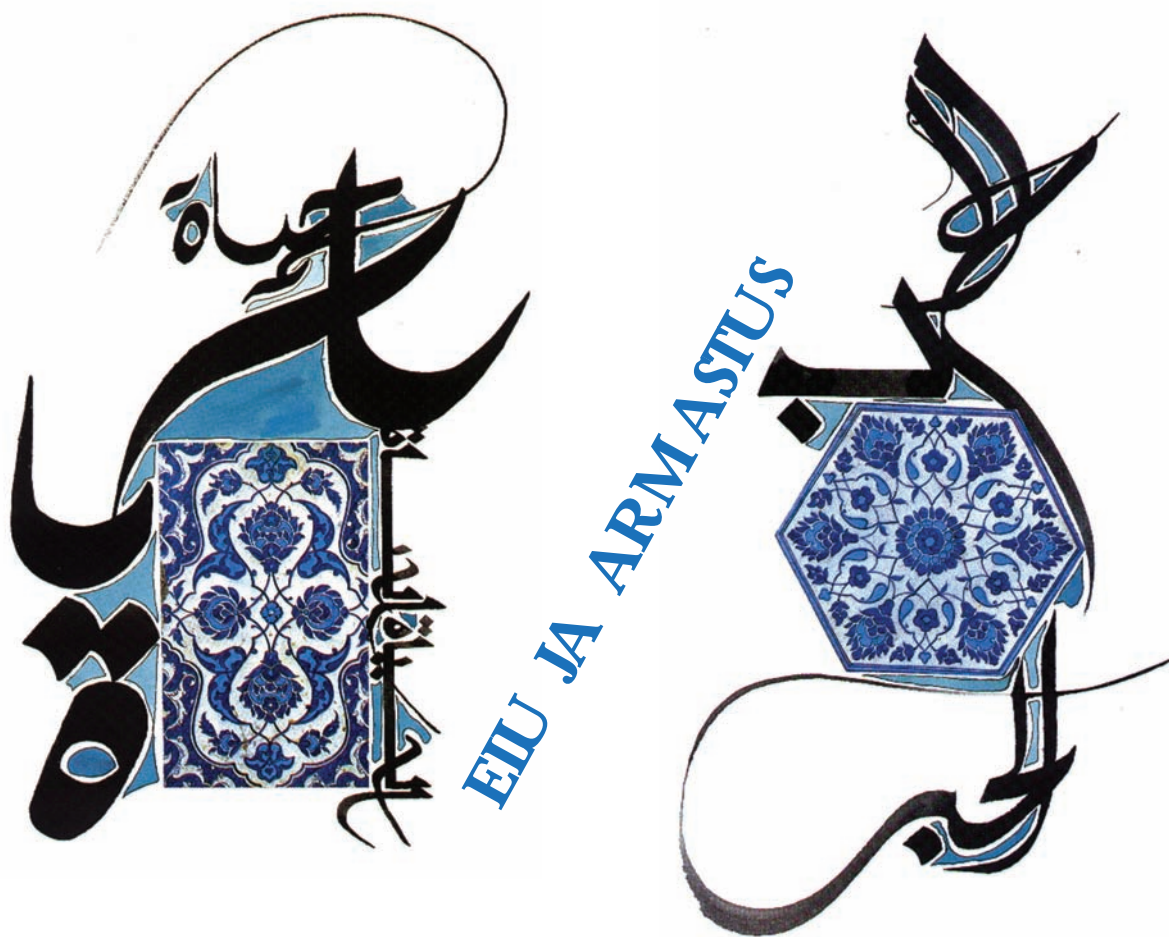
Samas peaksid mehed meele pidama, et Prohvet (*saws*) ei löönud iialgi ühtki oma naistest. On olemas vaid üks *hadith*, kus Prohvet (*saws*) Aisha (raa) peale tõsiselt vihastas ja teda eemale lükkas, kuna Aisha (raa) oli teda öö

varjus jäänud, arvates, et Prohvet (*saws*) käis ühe oma teise naise juures, kuigi Prohvet (*saws*) käis vaid surnuaial. Naise löömine ei ole heale ja haritud mehele kohane.

Koraanis on kirjas: „Oo inimkond, olge teadlikud oma kohustusest oma Isanda ees, kes lõi teid ühest hingest ja kellest Ta lõi talle kaasa ja neist kahest hajutas laiali (üle kogu maa) palju mehi ja naisi. Kartke Jumalat, kelle (nimel) te nõuate omale õigusi üksteise üle ja (pidage meeles oma kohustust nende ees), kelle üsad teid kandsid. Tõesti, Jumal vaatab igavesti teie üle.“ (4:1)

„Oo teie, kes te usute, teil ei ole õigus naisi vastu (nende) tahtmist pärida. Ja ärge tekitage neile probleeme, et tagasi võtta, mis olete neile andnud, välja arvatud juhul, kui nad panevad toime selge ebamoraalsuse (st abielurikkumise). Ja elage nendega lahkuses, sest kui te neid ei salli, siis võib-olla ei salli te midagi, millesse Jumal on pannud palju head.“ (4:19).

Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „Parimad teie hulgast on need, kes on parima moraali ja parimad nende hulgas, on need, kes on parimad oma naistele.“

HAJAA – MEIE IMAANI LAHUTAMATU KAASLANE

1. osa

Tõlkinud: Amina Irimaalt

Hajaa on tuletatud arabi keelsest sõnast *hajaat*, mis tähendab elu. See termin hõlmab endas suurt hulka mõisteid. Seda võib tõlkida kui tagasihoidlikkus, pelgus, eneseaustus, arglikkus, häbi jne. Vastavalt uskliku iseloomule viitab *hajaa* algne tähendus halvale ja valusale tundele, mis kaasneb piinlikusega ja mis on põhjustatud hirmust saada paljastatud või hukkamõistetud mõne vääritud või ebasünda käitumise tõttu. Vastavalt islamile on *hajaa* tunnus, mis tõukab uskliku vältima kõike ebameeldivat või põlastusväärset. See hoiab teda eemale hoolimatusest, andes kõigile seda, mida nad väärivad. Ja kui mingil põhjusel ta ei suuda oma kohustust täita, tunneb ta end äärmiselt kehvasti ja häbi selle pärast. Põhjus on selles, et ta on oma pühendumuse murdmisega nõnda pahandanud Allahit. *Hajaa* mängib moslemite elus suurt rolli, sest see on väga tähtis osa meie *imaanist* (tõene usk, mis on uskumine südamega, ütlemine keelega ja vastavalt käitumine oma ihuliikmetega). Kui meis ei esine mis tahes *hajaa* vormi, on kõige tõenäolisem, et meie *imaan* on ääretult nõrk, nagu on märgitud järgmises hadithis:

Edastaja Abu Huraira (radiya Allahu anhu): Prohvet (*salla Allahu alaihi wa sallam*) ütles: „**Usk koosneb rohkem kui kuuekümnest osast ja hajaa on usu osa.**“ [Bukhari] Me õpime *hajaa* olulisust ühtlasi ka meie Prohvetilt (*salla Allahu alaihi wa sallam*) ja kuidas see ei ole mi-

dagi, mille peale pilku maha lüüa. Häbitunne peaks olema hoopis neil, kui neil see puudub.

Edastaja Abdullah Ibn Umar (*radiya Allahu anhu*): Prohvet (*salla Allahu alaihi wa sallam*) möödus mehest, kes hoiatas oma venda *hajaast*, ja ütles: „Sa oled väga häbelik, ja ma kardan, et see võib sind kahjustada.“ Allahi apostel (*salla Allahu alaihi wa sallam*) ütles: „**Jäta ta, sest hajaa on (osa) usust.**“ [Bukhari]

Eelnev hadith on samuti tõestuseks, et „häbelikkus“ ei ole lihtsalt midagi, mis puudutab ainult naisi vaid ka atribuut, mis usklikel meestel peaks kindlalt olema olema. Sest see on märk sellest, kas neil on kartust Allahi ees, ja samuti kinnitus nende usu väärtusest.

Hajaat on kahte liiki – hea ja halb. Hea *hajaa* on pelgata korda saata kuritegu või asja, mida Allah ja Tema Sõnumitooja (*salla Allahu alaihi wa sallam*) on keelanud, ja halb *hajaa* on häbene da teha midagi, mida Allah ja Tema Sõnumitooja (*salla Allahu alaihi wa sallam*) on käskinud teha.

HEA HAJAA

Usklik peaks rajama oma isiksuse ja iseloomu *hajaa* heade mõõtmetega. Kõige olulisem on see, et tal peaks olema häbi teha Allahile mistahes mitte meeltemööda olevat, ja seda uskumisega, et ta peab kõikide oma tegude eest vastust andma. Kui usklik arendab oma meele, nagu eelnevalt kirjutas, siis aitab see teda Allahi käskude täitmisel ja pattudest eema-

le hoidmisel. Kui usklik taipab, et Allaah jälgib meid kogu aeg, ja üks päev me peame Talle kostma selles elus tehtust, siis ta ei jäta hooletusse ühtegi Allahi või tema Sõnumitooja (*salla Allahu alahi wa salam*) korraldust. Mida tugevamaks see *hajaa* meel muutub, seda enam see motiveerib indiviidi kindlustama, et Allah ei näeks teda sooritamas midagi keelatud. Selle *hajaa* arendamiseks peab olema aga püsiv usu õppimises ja haarama sellest üha enam teadmisi.

Teist tüüpi *hajaa* on rohkem sotsiaalse küljega, mis käsitleb teisi peale Allahi. Tavaliselt need asjad tulevad sageli arvesse seoses oma perega. Näiteks laps ei soovi teha midagi vastumeelset oma emale või naine oma abikaasale või isegi üliõpilane, kes on etevaatlik millegi valesti lausumises oma õpetajale.

Ja viimane, kuid mitte tähtsusetu on *hajaa* tüüp, milles usklikud muutuvad häbelikuks. See saabub siis, kui nad on jõudnud nende *imaani* tippphetke. See tähendab, et kui nad teevad, ütlevad või näevad midagi vääriti või isegi teostavad pisemagi patu, siis nad tunnevad end väga halvasti ja piinlikult või aistavad äärmusliku süüd oma südames. See kasvatab kõrge eneseteadvuse ja see ongi, mis tugevdab usklike kohustust Allahile.

HALB HAJAA

Pärast erinevate „kasulike“ *hajaa* liikide vaatluse alla võtmist, on aeg arutada *hajaa* tüüpi, mis ei lähe ainult meie Prohveti (*salla Allahu alaihi wa sallam*) õpetuste vastu, vaid mis on omakorda ka kindel tõend kellegi *imaani* nõrkusest.

See negatiivne aspekt pöörleb inimese häbematu- se või pelguse ümber, korda saatmaks Allahi poolt käsitud läbi Koraani või meie Prohvet Muhammadi (*salla Allahu alaihi wa sallam*) sunna. See moodustab õiguspärase teo sooritamisel häbiväärsust või piinlikkust või midagi, mis on meilt Allahi poolt nõutud. Tähendab mitte islami kohustuste järgimist kuna ollakse häbelik teiste ees selle sooritamisel. See on täiesti lubamatu, sest tähendab, et inimene austab teiste inimeste arvamust rohkem kui Teda, Kes löi kogu universumi. See tähendab ka, kui keegi on häbelik või kardab maistel põhjustel islamist teadmisi otsida sest nad ei soovi, et teised neid näeksid või oleksid teadlikud tema teadmatusest. See läheb veelkord vastu sellele, mida Allah on meile Koraanis öelnud – otsida teadmisi ja õpetada teisi.

Selles ühiskonnaski on meil mitmeid näiteid. Inimesed eelistavad näiteks ennemini saada kraad õigusteaduskoolides või tehnika alal kui islamis, loovutades märkimisväärse arvu aastaid oma elust selle õppimiseks, millest saab kasu ainult siinses ilmas. On inimesi, kes tunnevad isegi piinlikust vältendama huvi islami õppimise vastu, sest nõnda ei saaks pidada neid sama „kõrgeks“ ja „võrdväärseks“ teiste „haritud“ inimestega. See on halb *hajaa* ehk millegi „häbi“, milles Allah ja Tema Sõnumitooja (*salla Allahu alaihi wa sallam*) on meid julgustanud. Teine tõend pahast *hajaast* on kahjuks vägagi populaarne meie ödede seas (islamist). Teame, et oma vooruslikkuse ja tagasihoidlikkuse valvamine on naistele üheks kõige olulisemaks *hajaa* aspektiks. Selleks peavad nad juhinduma Allahi käsust, hoidma end ja kõike neid ehtivat peidetuna kõikide võõraste meeste pilkude eest. See korraldus hõlmab endas kõiki *hajaa* vaatekohti, neile, kes seda hoolikalt järgivad. Usklikud naised pelgavad Allahi käskusid täitmata jätta. Nad on häbelikud vastas- soo suhtes, kartuses mida nad võivad kogeda, kui tundmatud mehed neid vaatavad. Neil on *hajaa*, sest nad pelgavad minna välja oma ilu avalikustama, mis läheks sel juhul ranga patu alla kirja.

Meie ühiskonnas on liiga palju naisi, kes küll väidavad, et neil on *hajaa* ent hidžaabi kandmine ei ole nende jaoks prioriteetne. Kui kellegil tõesti on *hajaa*, ei läheks nad elu seeski millegagi vastuollu, mida Allah on meile ette kirjutanud, isegi kui neile see mõte ei ole väga meelepärane. Naiste *hajaa* pärineb tema tagasihoidlikkusest, tema pelgusest ning tema kartusest Allahi ees, ja mil kombel küll saab ta omada *hajaad* kui ta jalutab avalikult mitte-kaetuna ringi? Tõestus peitub järgmises hadithis: Abdullah Ibn Umar (*radiya Allahu anhu*) jutustas, et Prohvet (*salla Allahu alaihi wa sallam*) ütles:

“Tõepoolest, *hajaa* ja *imaan* on kaaslased. Kui üks neist on eemaldatud, lahkub teine samuti.”

[Bayhaaqee]

Järgneb ...

Allikas: <http://abdurrahman.org/women/haya.html>

Mõtetega Mekas

Autor: Khadija

Läbbäik allaahumma läbbäik, läbbäikä lää šäriika läkä läbbäik, innä l-hämda wa nä mäta läkä wal-mulk, lää šäriikä läk...

Ikka võimsamalt ja võimsamalt hüüavad moslemid *talbijat*. Tunnen kuidas viimnegi karvaude ihul turri tõuseb, külma-kuumalained tormavad kui sügistormid üle kogu mu keha. Olen kui palavikus, joovastuses, õnnes!

Kujutan ette, kuidas istun õhtuhämaruses Al-Haram mošee ees, Koraan süles. Vaikne tuuleiil päitab mu päikesest praetud nägu. Umberringi sigin-sagin – kes loeb pobisedes duaasid, kes kiirustab lisapalveid tegema ...

Milline mõnus tunne olla eemal kõigest sellest, mis meie aega röövib – mobiil, arvuti, internet. Siin võtad endale aja ainult Allahi heaks. Koraan on su toiduks ja duaad on sinu maiustuseks. Sa ei mõtle maisele vaid ammutad aina rohkem teadmisi eluks peale maist. Sa puhastad ennast vaimselt kõikidest viirustest oma kõvakettal, oma peas.

Ma ša Allah, milline mõnus tunne võib see olla, kõik moslemid koos, ühe eesmärgiga teha palverännak. Keegi ei huvitu teise nahavärvusest, rahvusest ega päritolust. Külg külje kõrval, korrates mõtteis ikka samu ühiseid värssel! Oleme kõik moslemid, Allahi sulased.

Kujutan ette end kiirustamas Safa ja Marwa vahel, tundmata väsimust jalgades. Tunnen end kui sulena hõljumas tuuletu juulikuu õhtuse teava all. Ei ole mul janu ega nälga, pole palav ega ka uni. Iga samm annab mulle rohkem jõudu, olen kui uuesti sündinud.

Kujutan ette, kuidas kõnnin ümber Kaaba, selle püha paiga, mille meie esiisa Aabraham (raa) oma poja Ismaeliga (raa) ehitas. Seda tunnet ei suuda ma kirjeldada. See oleks kui õhupall rinus, mis tahab lõhkeda. Nii võimas ja ülev! See on tunne, kus oled võitnud midagi väga kallist, hindamatut.

Kujutan ette päeva Arafal. Mägi "oigamas" Allahi teenrite all. Oleme kõik sasised, tolmused, higised, ent Allah on meie üle õnnelik. Kaksikümend nii lühikest tundi istudes, seistes, pikutades ja ainult Pühakirja lugedes. Võtame sellest õnnistatust ajast kõik murdsekundid, ei raiska unele oma aega, pühendame selle Allahile.

Kujutan ette kuidas kallutan enda huultele kosutavat külma Zamzami vett. See puhtaim piisk maapõue rüpest kihutab kui tuulispask mu soontesse, hävitades kõik selles leiduva mustuse. Kui *ghusl* mu ihu sisemuses.

Kujutan ette... jah, hetkel saan vaadata ainult soojatundega kaugel Mekas palverännakuil ödesid-vendi. *In ša Allah*, tuleb ka minu päev, mil asetan oma jala arglikult ja suure austusega sellele pühale pinnale kui palverändur ning lausun *läbbäik allahumma häžž!*

Seniks aga olen mõtetega Mekas!

Kuna Khadija jutuke oli meie kutukonkursile „Mõtetega Mekas“ ainsana esitatud töö, võidab see ka automaatselt meie auhinna – kuumale reageeriva palverännaku motiividega kruusi. *Mabruuk ya Khadija!*

MA LEIDSIN ENDA JAOKS ISLAMI

Autor: Katrin

Peab kohe päris head mitu aastat ajast tagasi minema. Võib-olla aega, kui ma olin umbes 12 või isegi noorem. Ma mäletan, et kui ma olin kuue aastane, sai mu onutütar bussiavariis surma ja mu vanaisa ütles, et ta on taevas ja kõik väikesed lapsed lähevad taevasse. Juba sellest ajast ma hakkasin midagi uskuma; ma nii öelda omamoodi rääkisin kellegi kõrgemaga, kui olin õnnetu või õnnelik. Aga siis olin ma ju alles väike, ega ma täpselt ei teadnud ja ega ma enam ei mäletagi palju sellest ajast. Aga mul oli igasugu erinevaid piibleid, laste piibel, siis vanematele pildipiibel, ja siis veel üks vanaaegses kirjas kuldsete äärtega piibel, mida ma uudistasin – need olid siis enamasti vana-vanematelt.

Algatuseks minu perekond ei käinud just väga tihti kirikus, kuid me käisime alati jõulude ajal. Kui ma käisin juba koolis ja olin umbes 12 või 13, nägin koolis, et alates detsembrist avatakse leerikool ja saab minna end kirja panema. Sellele eelnes vist üks tutvustav tund ja siis vestlus kirikuõpetajaga. Vanemad mul sellest ideest just väga vaimustunud ei olnud, aga lohutasid end, et küll läheb üle, laps puberteedi eas. Ja samas keelama keegi mind kah ei hakanud, ema lihtsalt uuris miks ja kust see idee kõik pärit on? Ma kahjuks ei mäleta mis vastused mul temale olid tol ajal.

Aprillis, kui ma ei eksi, sai see läbi ja ma sain leeritatud ja ristitud. Vahepeal kogu see eluperiood oli selline, kus ma lugesin meieisapalvet enne kui magama jäin ja arutlesin oma päeval toimunu üle. Käisin reedeti kirikunoorde kohtumisel, aga ega ma sellest eriti aru ei saanud ja see tegemine jäi mul katki, sest vanemad poisid, kes seal olid, suitsetasid väljas ja jõid õlut. Mis kirikunoor selline ka on?

Oma südames ma olen koguaeg uskunud millessegi kõrgemasse ja fakt on ka see, et ma ei olnud kunagi aru saanud, et kuidas siis Jeesus saab Jumala poeg olla. Kui ta Jumala poeg on, siis miks tema isa tal laseb kannatada, samas kui ta on Kõikvõimas? See pole ju loogiline!

Islamist ja selle tõdedest ei teadnud ma tol ajal midagi. Ja ega ma ei uurinud kah, kui aus olla.

Niisiis, aastal 2008 rändasin ma sõbrannaga USAsse ja töötasin seal alguses ühes suveniiride ja riiete poes. Seal oli üks tüdruk, Lola. Me kutsusime teda nii, sest ta päris nimi oli palju keerulisem. Nonii, ta oli siis esimene moslem vist keda ma oma elus kohtasin. Ta oli sellel ajal 19, noor tüdruk, kes ei võinud kuskil käia, riietus teistmoodi kui meie omal ajal, ema viis tööle, ema tõi koju; kui ema ei saanud, siis öde viis ja tõi.

Ühel päeval ta rääkis, et vanemad leidsid temale teise heast perest pärit moslemist mehe Ohiost ja ta hakkab abielluma. Meile, teistele tüdrukutele, tundus see täiesti hullumeelne. Me ei saanud sellest aru, tegime omast arust igasugu päästmise plaane, et teda salaja meiega välja saada, et ta ise omale kellegi leiaks – ta polnud ju elu näinud ega linnas üksi käinudki. Niisiis, seesama tüdruk rääkis minule oma elust ja oma maa kommetest ja kuidas tema õed on abielus ja väga õnnelikud jne. Ta rääkis mulle, mida üks õige moslemine teeb, mis on islami reeglid jne. Ta oli ka esimene, kes mulle ütles, kes Jeesus päriselt on ja see oli täpselt see, mis ma ise olin kogu aeg arvanud. Ta rääkis nii palju kui ta rääkis, oli huvitav... Aga siis ta kolis ära ja sinna see kõik jäigi. Suhtlesime, viimane kiri mis ma temalt sain oli, et ta on õnnelik, *alhamdulillah* ja siis ta kadus facebookist ja myspace'ist, mis usakate seal oli popp...

Mina kolisin kah Orlandosse ja alustasin seal ühes suures kaubamajas tööd. Mind ümbritsesid teised töötajad, näiteks Marokost, Palestiinast, Egiptusest, Türgist ... ühesõnaga moslemid. Sain tuttavaks oma tulevase mehega, kes oli Palestiinast. Ega ma alguses ei teadnudki, et ta moslem on – ta ei maininud seda; see tuli kuidagi kogemata välja. Ma kuidagi katsusin ta käsi, see oli töö, ma isegi ei mäleta mis põhjusega see juhtus. Ta küsis, et kas ma tõesti puutusin teda ... see oli vist esimene kord, kui ta mulle päriselt otsa vaatas. Siis ta seletas, et peab minema end palveks pesema ... ma arvasin, et ta teeb nalja või midagi, aga ei teinudki – ta pidi palvetama minema.

Hiljem hakkas ta mulle islamist rääkima. Me vestlesime sellest ja ta rääkis, mida mees arvab naisest, kes on kaetud. Ta ei käskinud kunagi mul midagi uskuda või lugeda, andis vaid ühe website'i, mille kohta ütles, et seal on rohkem infot. Ega ta ei arvanud, et ma tõesti lähengi koju ja uurin. Ta isegi ütles mulle mitu korda: „Ära tee midagi sellepärast, et mina nii arvan! Tee seda, kui sa ise tunned, et see on õige.“ Ja nii ma uurisin ja uurisin ja leidin jutte, videosid, mis panid mind sügavalt mõtlema, et see ongi ju see, mida ma arvan ja usun ja ühel päeval ma ei öelnud enam, et ma olen kristlane, sest ma teadsin, et ma ei usu neid asju, mida kristlased usuvad. Minu sammud ühtisid islami raja sammudega. USAs on kõik usklikud, sellevõrra oli seal palju lihtsam.

Tuli ramadaan ja ma alustasin oma esimest ramadaani-paastu, ilma et keegi oleks mind selles käskinud. Peale seda, on läinud kõik nii nagu ma arvan, et peabki minema. *Alhamdulillah!* Ma leidsin enda jaoks islami.

ISLAMIIUUDISED

GEORGE W. BUSHILE ESITATAKSE SÜÜDISTUS PIINAMISE KOHTA

Allikas: www.reuters.com

Ameerika Ühendriigid peavad esitama süüdistuse endisele presidendile George W. Bushile piinamise kohta, kui tema antud volitus peadpidi vette kastmiseks osutub tõeseks.

Bush kaitses oma otsust lubada piinamismeetodina vettekastmist ehk uppumise simuleerimist, mida mõned mõistavad hukka. Bush väidab, et võtet praktiseeriti vaid kolme kinnipeetava puhul ning selle tulemusel jõuti jälile luureandmetele, mis aitasid nurjata rünnakud ja päästa elusid.

Amnesty International peadirektor Claudio Cordone ütles oma avalduses: „Rahvusvahelise õiguse kohaselt tuleb igaljuhul, kes on seotud piinamisega, kohtu ette astuda, ning see ei välista endist presidenti George W. Bushi. Kui tema osalemine selles on tõestatud, on USA kohustus esitada talle süüdistus,“ ütles ta. „Kui USA-poolne uurimine on puudulik, peavad teised riigid vahele astuma ja selle uurimise ise läbi viima.“

Bush kirjutas, et peadpidi vettekastmine kiideti esmakordselt heaks Abu Zubaydah, vahistatud al-Qaeda liikme puhul, Pakistanis 2002. aastal. Teda kahtlustati Los Angelese rahvusvahelise lennujaama rünnaku planeerimise kaasosalisena. Kui Abu Zubaydah lõpetas FBI küsimustele vastamise, ütles CIA direktor George Tenet Bushile, et talle tundub, et kinnipeetul oleks veel infot jagada. Bush väidab, et oli kaks tehnikat, mida ta täpsemalt ei kirjelda, mille puhul ta tundis, et nendega läheks juba liiga kaugele, kuigi need olid seaduslikud. Ta ei lubanud neid kasutada. Kuid ta kiitis heaks peadpidi vettekastmise võtte. „Kahtlemata on meetod karm, kuid meditsiiniekspertid kinnitasid CIA-le, et võtte ei tekita püsivaid kahjustusi,“ kirjutas Bush.

Vettekastmine keelati Bushi järglase, president Barack Obama poolt varsti pärast tema ametisseastumist 2009. aastal.

CLINTONI KOHTUMINE NETANYAHUGA

Allikas: www.almanar.com

USA riigisekretär Hillary Clinton kohtus Iisraeli peaministri Benjamin Netanyahuuga. Enne kohtumist juhtisid president Barack Obama ja riigisekretär Hillary Clinton ülemaailmset kriitikaavaldust Iisraeli plaani vastu ehitada 1300 maja okupeeritud Ida-Jerusalemis, kuhu Palestiina soovib rajada oma tulevase riigi pealinna. Netanyahu nimetas rahvusvahelist reaktsiooni „ülepaisutatuks“ ning ütles, et „mingisugust seost rahu protsessi ning Jerusalema planeerimise ja ehitamise poliitika vahel ei ole.“ „Rahukõnelused“ seiskusid septembris vahetult pärast

nendekäivitumist, kui 10-kuuline Iisraeli keeld Läänekalda asula ehitustöödeks lõppes. Palestiinlased keeldusid edasi kõnelemast, kuniks keeld on taas kehtestatud. „Me usume endiselt, et positiivne tulemus on nii võimalik kui vajalik,“ ütles Clinton pressikonverentsil Washingtonis. „Olen endiselt veendunud, et nii peaminister Netanyahu kui ka president Abbas soovivad realiseerida kahe riigi lahendust,“ ütles Clinton. Netanyahu ütles, et kavatseb Clintoniga arutada kuidas saavutada täielik arusaam kokkuleppesid palestiinlaste ja võib-olla ka muude Araabia riikidega, mis põhineks turvalisusel.

FBI AVALDAS TOHUTU HOLOKAUSTIPETTUSE

Allikas: www.euronews.net

Seitsetteist inimest Ameerika Ühendriikides süüdistatakse miljonite dollarite varastamises, mis olid mõeldud Teise Maailmasõja natsismiohvritele. Raha tuli Saksamaalt eneselt, asutuselt nimega Kohtuvaidluste Konverents, et maksta kompensatsiooni holokausti üle elanutele. Vähemalt kuus inimest organisatsioonist sertifitseerisid valenõuded ning jagasid omavahel väljamakset - kokku üle 42,5 miljoni dollari aastatel 2000 ja 2009. Mõned valehagejad ei olnud isegi sõja ajal elus. „Taotlejad, peamiselt vene-juudi kogukondadest, võeti teenistusse, et anda koopiad oma isikut tõen-

davast dokumendist, sünnitunnistusest ja passist. Vastutasuks lubati neile pisukest summat sõjafondi rahast,“ ütles USA prokurör Preet Bharara. „Valed taotlused kohaldati isikute ja nende isikut tõendavate dokumentide abil usutavaks.“ Miljonid juudid ja teised inimesed kannatasid natside tööjõu- ja koonduslaagrites. Pettuse avastas Kohtuvaidluste Konverents ise ning palus abi FBI-lt. Konverentsi esimees, Julius Berman ütles, et tekitab tohutut pahameelt, et inimesed varastavad süüdimatult raha, mis mõeldud ohvritele.

OBAMA ESINES OLULISE KÕNEGA ISLAMIMAAILMALE

Allikas: www.euronews.net

USA president Barack Obama kasutas oma riigivisiidil Indoneesias olles juhust, et suhelda islamimaailmaga. USA liider ja tema abikaasa külastasid Jakarta ja Kagu-Aasia suurimat mošeed vahetult enne pika kõne pidamist Indoneesia Ülikoolis.

USA presidendi sõnum oli kinnitada moslemitele, et ta hoiab jätkuvalt Lähis-Ida rahuprotsessi oma välispoliitika prioriteetide esirinnas.

„Lähis-Idas oleme silmitsi seisnud valestardi ja tagasi-

löökidega, kuid oleme püsivad oma püüdlustes rahu tagada,“ ütles president Obama. „Iisraellased ja palestiinlased on alustanud otsekõnelusi, kuid tohutud takistused siiski veel püsivad“.

Obama reis oli ka võimaluseks külastada riiki, kus ta veetis lapsena neli aastat.

Üks aspekt, mida ta oma sõnul väga hindab, on suurema osa moslemirahvaste religioosne tolerants.

PROTESTID MUUTUSID PAAVSTI HISPAANIA VISIIDI EEL VÄGIVALDSEKS

Allikas: www.euronews.net

Tuhanded aktivistid koondusid paavsti visiidi eel Barcelonasse.

Gei-grupid, ateistid ja inimõiguste aktivistid liitusid massimiitinguga, mille eesmärk oli näidata vastuseisu Vatikani seisukohtadele küsimustes nagu abort, homoseksuaalsus ja kondoomide jätkuv kasutamine võitluses HIVi ja AIDSiga.

Paljud kritiseerisid ka, et sündmus on riigivõimude poolt liiga tähtsaks puhutud. Ilmaliku ja Progressiivse Liikumise juht Jouffre Villanueva ütles: „Me väida-

me, et paavst võib tulla Barcelonasse nii tihti kui talle meeldib, kuid usume ka, et riigivõimud peaksid olema selle sündmuse osas ükskõiksed või neutraalsed. Meid häirib, et riigipead kaitsevad selle religiooni tegusid. Me mõistame selle hukka, sest see rikub neutraalsust poliitiliste institutsioonide vahel.“

Santiago de Compostela linnas toimus sarnane demonstratsioon umbes 150 inimesega, mis päädis protestijate ja politsei kokkupõrkega.

Moslemipäevikud

ABIELLUMINE

Abiellumine on egiptlase elus suursündmus, millest võtab osa kogu pere. See pole kunagi ainult noorpaari vaheline asi, pigem on tegemist kahe erineva perekonna ühendamisega. Seetõttu alati uuritakse nii pruudi kui peiu pere enne jah-sõna ütlemist.

Kuidas siis noormees endale naise valib? Tavaliselt soovivad sugulased-tuttavad sobivat neiut või on mehel endal keegi sobiv silma jäänud. Sobiv tähendab, et neiupere on varaliselt võrdväärne mehe perega ja et nii tüdruk kui ta pere on korralikud moslemid. Egiptuse kristlaste kohta ei oska sõna võtta, kuna ei tunne ühtegi.

Järgmise sammuna lähevad peig ja ta isa (või mõni teine vanem sugulane) neiupere juurde, et küsida, kas ta nõustub. Enamasti võtab tüdruku pere mingi aja, enne kui vastab, et saaks mehe pere kohta järgi uurida, mis tegelased nad on. Omavahelist sobivust peetakse siin väga tähtsaks, sest armastav isa ei määraks eales tüdruku vabatahtlikult elama. Lahutus on küll võimalik, isegi naine võib lahutust algatada, aga siiski vaadatakse lahutatud naisele viltu. Lahutatud mehele ka, sellisele keegi eriti oma tüdruku ei taha anda. Kui leitakse, et noorpaaril on tulevikku, on järgmiseks sammuks Fatiha lugemine. Sellega kinnitatakse kihlus. Eelnevalt lepatakse kokku, kumb pere midagi noorpaari tulevastele kodusele ostab. Mitte midagi ei tohi sealt Jumala eest puududa.) Seetõttu kipuvad ka kihlused siin venima, sest kodu täiuslik sisustamine ON kallis. Elamispaik on loomulikult noormehe poolt, muud asjad jagatakse omavahel. Pruut toob kõik köögis vaja mineva ja kate-rätid, voodipesu, kardinad jms kaasa. Mööbel tehakse enam-vähem kahepeale. Elektririistad on mehe rida. Ja kõik riided ostetakse otsast lõpuni uued. Põhimõtte selline, et uude koju vanu asju ei veeta. Selliselt korraldatakse

se asi meie juures, teistes linnades on natu teistmoodi. Siis on veel *šapka* ehk peiu poolt pruudile kingitav kuld, millest juba varem olen juttu teinud, ei hakka üle kordama. Nagu juba mainisin, võib kihlus venida aastatepikkuseks. Põhjuseks kas siis finantsprobleemid või ka liignoorpruut. Tavaline on 14-aastase tüdruku kihlumine, mees on sel juhul muidugi vanem, üle 20 ikka. Ja Egiptuses on tänapäeval alla 18-aastaselt abiellumine keelatud, nii mulle vähemalt väideti.

Kihluse ajal käib peig pruudil külas, külastuse ajal räägitakse, õpitakse teineteist tundma. Loomulikult ei jäeta noorpaari omavahelisele, alati on keegi juures. Väljas ei tohi ainult kahekesi käia, käehoidmisest rääkimata. Telefonis rääkimine on lubatud, siis keegi ninapidi juures ei istu. Loomulikult tutvutakse ka tulevase ämma-äiaga.

Mõnikord jõutakse kihluse käigus arusaamisele, et omavaheline sobivus on null. Siis minnakse lahku. Kui lahkumine on algatatud tüdruku poolt, siis antakse *šapka* kuld peiule tagasi, kui aga mehe poolt, jäetakse see neiule, nõ valurahaks. Pulmad peetakse siis, kui kõik vajalik tulevaseks eluks on olemas, isegi lastetuba sisustatakse ette ära. Siinkohal mainiks veel, et kirjutatakse sellest, mida siin ise näinud olen, kellegi teise kogemus on kindlasti erinev minu omast. Tean näiteks, et ühes lähedal asuvas linnas korraldatakse asjad vähe teisiti. Seal peab lisaks noorpaari kodu sisustamisele ka ämmale kingituse tegema. See tähendab, et pruudi pere kingib peigmehe emale kas külmpkapi, gaasipliidi või mõne muu kalli kodumajapidamisvahendi. Lisaks veel madratsid ja padjad. Ja peigmees peab pruudile riided kinkima. Seejuures kõik vajaminevad riided, nii väljaskäimiseks kui koduriided.

PULMAD

Pärast lühemat või pikemat kihlust jõutakse pulmadeni, kui just vahepeal lahku pole mindud. Seda juhtub päris tihti, ja sageli just perekondade võimetuse tõttu kokkuleppele jõuda. Tean paari, kes läksid lahku mõned päevad enne pulmi, kodugi oli juba ära sisustatud. Aga edasi pulmade juurde. Mõned päevad enne pulmi on veel selline tore üritus nagu madratsite ja patjade tegemine (*tängiid*). Madratsid tehakse siin puuvillast. Madratsitegu on pruudi pere poolt. See tähendab, et kutsutakse vastavad mehed kohale, eelnevalt on muidugi puuvill, madratsiriie ja pealisriie valmis ostetud. Mehed õmblevad madratsikotid valmis, topivad puuvilla täis, ja ka korralikust katteriidest kott õmmeldakse peale. Madratsitegemine võtab peaaegu terve päeva, olenevalt muidugi soovitud madratsite arvust. Igale voodile tehakse kaks madratsit ja mitu väiksemat patja ja igale voodile ka pikk padi. Loomulikult peab madratsimehi korralikult toitma ja iga natukese aja tagant neile teed valmistama. Meie madratsid tehti katusel, aga mõnikord tehakse seda ka maja ees tänaval. Puuvillamadratsid on algul toredad küll, aga mõne aja pärast vajub puuvill madratsi sees keharaskuse all kokku, ja siis magad nagu kivil. Eriti toredad on sellised padjad. Viimasel ajal on hakatud siiski euroopalikke madratseid ostma, need on siin täitsa olemas. Paljud peavad neid kalliks, ja mõned arvavad, et need olla tervisele kahjulikud?! Siinkohal tuli meelde sinne komme iga tähtsa ja vähemtähtsa sündmuse puhul raha kinkida. Seda tehakse nii kihluse, lapse sünni, pulmade, pulmaeelse henna kui ka kooli lõpetamiste puhul. Väikseim summa on 50 L.E.-d. Pulmade puhul antakse tavaliselt rohkem, ja paljud sugulased kingivad veel nt. kuivaineid, õli, eluslinde (pardid, haned, kalkunid). Ja millalgi tulevikus tuleks kõigile kinkijatele samaväärne kingitus teha mõne nende elus aset leidva sündmuse puhul. Nii et kaval oleks saadud raha hoiule panna, ja summad ja nimed üles märkida, et ei tekiks piinlikke olukordi. Aga pulmadega edasi. Pulmale eelneval õhtul toimub henna. Samal päeval „puhastatakse“ ka pruut, st. hmm... eemaldatakse kõik kehakarvad, peale juuste ja kulmade-ripsmete muidugi. Henna peole tulevad kõik pruudi sõbrannad ja noored sugulased (tüdrukud ainult, noormehed hoidku eemale). Hennamaalija kutsutakse professionaal, kui just mõnd tegijat sõbrantsi-sugulast pole. Kõigepealt kaunistatakse pruut, tavaliselt labajalad, -käed, aga soovi korral ka rohkem. Samuti saavad teised soovijad lasta endale hennamaalingud teha. Samal ajal on muidugi muusika, ja väike kõhutants tüdrukute endi poolt. Vanemad abielunaised kokkavad ja käivad aeg-ajalt noori vaatamas, aga juures ei istu. Ja seda kõike saadavad otse loomulikult egiptuse rõõmuhõisked; kes teab, millest räägin, see teab, asja eestikeelset nimetust ei oska öelda. See on nagu läänelik pulmaeelne tüdrukuteõhtu, ilma meesstriipari ja alkota.) Sellest, mida peigmees samal ajal teeb, pole mul õrna aimugi. Pole nagu kuulnud, et poissmeesteõhtu korraldataks. Henna kohta veel nii palju, et tavaliselt see oste-

takse valmis kujul. Aga korra olen näinud ka selle keetmist kodus. Väga vastiku haisuga asi. Pulmahommikul ärkab pruut vara, et peale hommikusööki kohe juuksuri-meikari juurde minna. Kuna enamusel on siin lокkis juuksed, siis armastavad nad neid pulmade puhul sirgendada lasta. Juuksuri ja meigiga läheb üsna kaua aega. Kui pruut pulmade ajal on otsustanud juuksed katta, siis erilist soengut ei tehta, aga selle eest pannakse ilus räätt pähe, ja selle sidumine on omamoodi kunst ja võtab aega. Nii kaua seab ka peigmees end valmis ja läheb pruudile juuksurisse järele. Seal minnakse edasi fotograafi juurde. Sinna võivad sugulased kaasa minna, juhul kui keegi soovib end lasta koos noorpaariga pildistada. Pildid tehakse siin väga ilusad ja pannakse kenasse albumisse ka. Kel soovi on, võib lasta oma piltidega ka muid imetrikke teha. Näiteks saab soovi korral pildiga padja. Nii kaua kui noorpaar end pildistada laseb, koguneb hulk pulmalisi autode ja mikrobussidega välja neid ootama, et siis pulmarongis pulma toimumise kohta sõita. Pulmad peetakse tavaliselt üüritud peosaalis, aastaid 10-15 tagasi oli tavaline, et pulmapidu tehti tänaval. Üheks variandiks oli liikuv pulmapidu, st kogu kupatus koos pruutpaariga liikus teosammul pruudi isa maja juurest noorpaari uue kodu juurde. Praegu sellist varianti eriti ei kasutata. Pulmapeost endast ei viitsi pikalt heietada, kuna kuna kõik peod varieeruvad sisult. Loomulikult on muusika, erinevad esinejad, ja igasugu naljaviskajad, mõnikord kõhutantsija. Kõige suurem vahe Eesti pulmaga on ehk see, et süüa ei pakuta ja pruutpaar istub uhketes toolides laval, külalised nende ees saalis, umbes nagu kinos. Käiakse noorpaarile õnne soovimas ja mingil hetkel toimub mõningane segunemine ka, kui tantsuks läheb. Aga rahvast on alati meeletult palju, sest põhimõtteliselt terve linn on kutsutud. Toitu küll peo ajal ei pakuta, aga selle eest toimub toitlustamine nii pruudi kui peiu kodus. Toitu valmistatakse meeletutes kogustes, ja selleks on appi tulnud sugulased ja naabrid, üksteiselt laenatakse ka potte-panne. Mida veel? Pruutkleite on igasuguseid, aga mida särkelevam ja puhvim, seda uhkem. Hinnad ulatuvad mitmetesse tuhandettesse, sest keegi ei taha naabrist kehvem olla. 3000 L.E.-d on täiesti OK hind kleidi eest. Paljud on hakanud ostmise asemel kleiti rentima, kuigi ka rendihinnad on tihti 1000 kanti. Kogu pulmapeo hind on päris krõbe, mulle tunduvad need summad ühe lõbusa õhtu eest ulmelised olevat. Usklikumad, mõistlikumad, kavalamad või ka vaesemad inimesed on hakanud tagasihoidlikke pulmi korraldama, nn islamipulm. See korraldatakse tagasihoidlikult pruudi kodus (naistele), mehed on samal ajal mošees. Sellise pulma üks plusspooli odavuse kõrval on see, et see lõpeb vara ja noored saavad mõistlikul ajal koju. Jutt venib väga pikaks, tunnen kaasa lugejatele. Aga tuli veel meelde, et järgmisel hommikul peale pulmi läheb pruudi ema (mõnikord ka mõni teine lähedane naissugulane) noortelt uurima, kas kõik kombes. Kaasa viiakse kingituseks maiustusi ja puuvilju ja ka sama päeva lõunasöök. Ja pulmadele järgnev kuu on noorpaari jaoks *busü*, sest sugulased-tuttavad käivad õnne soovimas

1 Reeglina nimetatakse neid jujuudeks (toimetaja märkus).

ja kingitusi toomas. Kavalamad noored sõidavad mesinädalateks reisile, aga seda varianti eriti ei kasutata. Siinkohal lõpetan, jutt sai väga pikk ja üle lugeda ei viitsi, vabandan võimalike kirjavigade pärast.

MITMENAISEPIDAMISEST

„Mitu naist tal juba kodus ootamas on?” oli esimene (naljaga pooleks esitatud) küsimus ema suust, kui kuulis, et mu tulevane abikaasa on egiptlane ja moslem. „Mitte ühtegi,” vastasin naerdes. Islamis on mitmenaisepidamine küll lubatud, aga seda vaid teatud põhjustel ja seatud tingimusi täites. Ajaloos tuleb ette hetki, kus naised on rohkem kui mehi, nt sõdade ajal. Siis on mitmenaisepidamine lubatud, et oleks, kes abikaasata jäänud naise eest hoolitseks. Tänapäeval muidugi on lood natuke teised, sest paljud naised töötavad kodust väljas ja saavad mehe toetagi hakkama. Samuti pole sõdu nii palju. Teine põhjus, miks mees tihtipeale teise naise võtab, on esimese viljatus. Egiptlased on väga lastesõbralikud ja pole veel kohanud egiptlast, kes lapsi ei sooviks. Tean isiklikult üht peret, kus viljatus oli põhjuseks teise naise võtmisel. Teise naisega sai mees kuus last ja mõlemad naised kasvasid lapsi ühiselt. Lastel on võõrasemast ainult head mälestused, nemad ütlevad, et neil vedas, neil oli kaks ema.

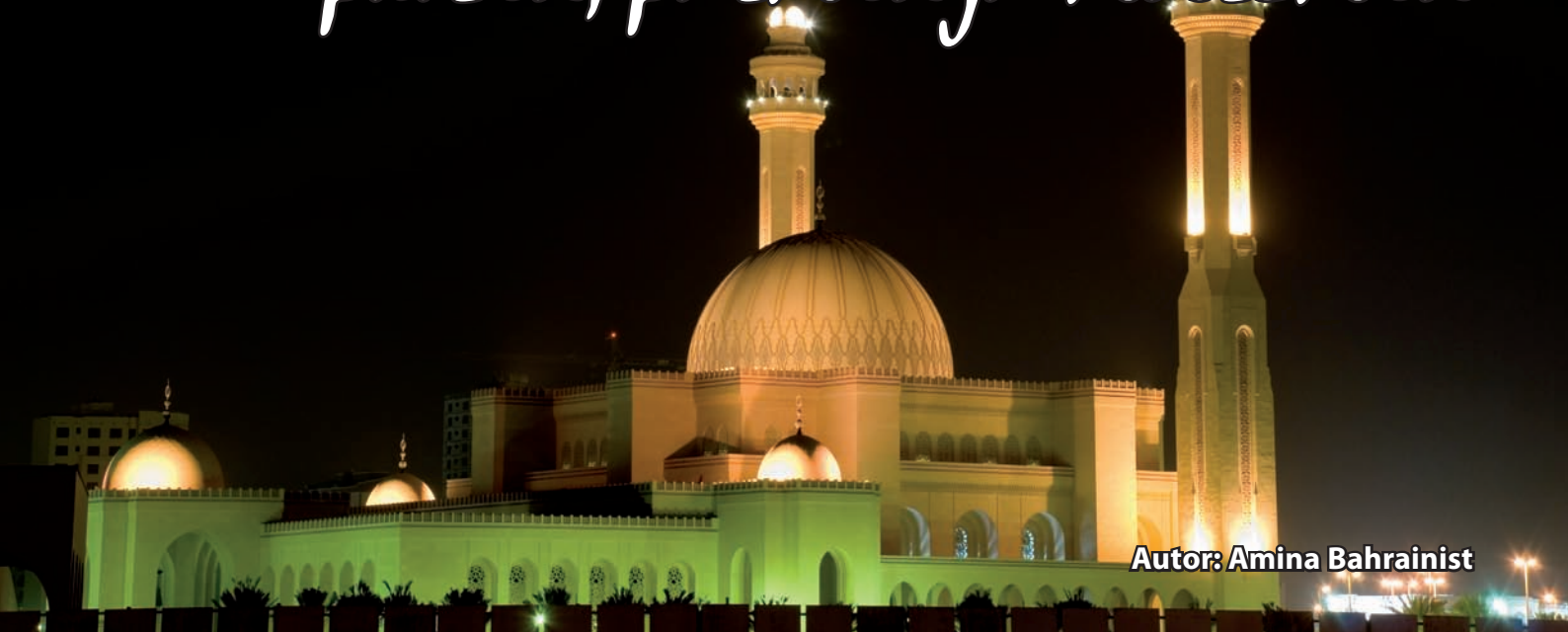
See lugu on poole sajandi vanune. Aga tänapäevalgi on selline asi võimalik. Tean üht noort tüdrukut, kes teada saades, et ta mees oli kellessegi teisesse armunud, soovitas tal uuesti abielluda. Ja mees tegigi seda. Kindlasti tekib mitte-moslemitel küsimus, kas tõesti lepidavad mosleminaised nii lihtsalt olukorraga, kus mees „vana” „uue” vastu vahetab? Tegelikult ei vahetagi, sest mehel on kohustus kõigi abikaasade eest võrdselt hoolitseda. Seda just rahalise poole pealt, sest tundeid ei saa alati valida. Niisiis peab kõigile võrdselt kingitusi tegema, majapidamisraha andma jne. Suur koormus, eriti kui arvestada seda, et enamikul naistel oma sissetulek puudub. Suurem osa mehi ei soovi teist naist võtta, kuna ei jõua ühegi kapriise täita. Eestis olles on mul tulnud seda kõike korduvalt seletada. Kui Eesti meeste käitumist vaadata, on mitmenaisepidamist tunduvalt rohkem kui siin. Kuidas teisiti armukesepidamist ikka nimetada? Vahe selles, et tihtilugu kannab abielunaine enda ja laste kulud, samal ajal kui mees armukesele kulutab. Nii et kui mitmenaisepidamiseks läheb, siis mina eelistan raudselt siinset varianti. Küsimusi ennetavalt vastan: „Ei, mu mees ei plaani teist naist võtta!”

Ere Egiptist
<http://eretuunas.blogspot.com/>

BAHRAIN

pärlid, palmid ja moslemid

Autor: Amina Bahrainist

Assalaamu aleikum wa rahmatullahi wa barakaatuh!

Siin taas Bahrain! Ilmad on nüüd muutunud meeldivalt nagu meie põhjamaiseks suveks, sest soojakraade on päeval alla 30 kraadi ja öhtuti mõnus 24 kraadi.

Novembrikuu on möödunud imekiirelt ja selle kuu sisse on jäänud nii mõndagi.

Sellesse kuusse jäid *dhu-l-hižža* 10 imelist päeva ja püüdsin need imelised päevad veeta rohkem Koraani lugedes, retsideerides, lisalpeveid tehes ja päevad läbi Mekast otseülekannet jälgides, et tunda selle imelise koha lähedust ja nende päevade sügavat tähendust. *Alhamdulillah!*

Arafati päeval paastusin ja järgmisel hommikul ärkasin varakult, et sammud Al-Fateh mošee poole seada, sest *eid*i palvus algas juba kell 5.45 ja kutse palvele algas juba kell 5.15.

Allahu Akbar Allahu Akbar, lää llääha llaa Allah, Allahu Akbar Allahu Akbar, wa Lilläähi lhamd.. Allahu Akbar Allahu Akbar... ja nii kuni palvuse alguseni.

See on nii kaunis ja võimas!

Nagu alati *eid*i ajal, on kõikides mošeedes nii palju inimesi, et kõik ei mahu sisse ja osa palvetavad mošee ümber. Mõlemad *eid*i pühad on tõeliselt imelised siin islamimaal. See tunne olla üks selles suures hulgas moslemites, minnes mošee poole, olles mošees palvusel üheskoos nii lähistikku kui võimalik, et rohkem mahuks ridadesse... See kõik kokku annab sellise suure ja üleva tunde, *alhamdulillah!*

Pärast palvust tulime koju ja külastasime Bahraini kohaliku õe perekonda – tema ema, tädisid jne. Igal pool, kuhu sisenesime, oli see pidulik meeleolu, kõikidel ilusad peo-

riided ja lauad lookas kõikvõimalike idamaiste maiustuste all – igat sorti pähkleid, datleid, šokolaadikomme, küpsetisi jne. Ja muidugi see lookas lõunalaud – riis ja lammas, riis ja kana, riis ja loomaliha, salateid ja ja ja... *ma ša Allah!*

Esimene *eid*i päev möödus täielikult küllastamise ja suhtlemise tähe all. *Eidi* kaks järgmist päeva veetsin ma vabatahtliku giidina Al-Fateh mošees, sest nagu iga *eid*i ajal, oli seal **EID OPEN HOUSE for non-Muslims** ehk lahtiste uste päevad mitte-moslemitele, mis on alati kokku toonud palju Bahrainis töötavaid muude maade kodanikke ja nende tuttavaid, sugulasi ja samuti siin viibivaid turiste.

Tänavu selle kahe päeva jooksul külastas Al-Fateh mošeed 2844 mitte-moslemit, *subhaanAllah!*

Kõigepealt kui külalised saabusid, juhatati nad eraldi mošee kõrvale üles pandud telki, kus naistele anti selga *abaajad* ja peakatteks *hižaabid*. Peale seda olid nad valmis sisenema mošeesse, kus nad jätsid oma jalanõud selleks vajalikku kohta ja jäid ootama kohalikku giidi, kes neile mošeed tutvustas ja islamist rääkis. Mina olin üks nendest giididest.

Enne tuuri algust anti veel igaühele pabeririba, kus oli kolm küsimust islami kohta ja selle käigu ajal mošeesse pidid nad leidma õiged vastused. Kui kõik kolm vastust olid õiged, said nad enne väljumist auhinnad, milleks olid kaunid mošee pildiga kruusid ja kalender.

Al-Fatehi mošeel on suur siseõu, kuhu mahub 1800 palvetajat ja seal siseõuel on teatud nimelised nurgad, nagu Koraani nurk, hadži ja Meka nurk, Zamzami nurk, Koraaniimede nurk, araabia keele nurk, kalligraafia nurk, araabia rõivastuse nurk, araabia tee, kohvi ja maiustuste nurk ja muidugi naistele henna nurk, raamatute nurk jne.

Giidi ülesandeks oli lühidalt rääkida mošee ajaloo ja kogu mošees üldiselt ja siis juba kui sisenesime suurde saali, kus oli võimalik kuulda islamist, palvetest, Koraanist jne.

Külastajate jaoks oli huvitav, et nad rivistati üles kahte ritta – mehed ees ja naised taga. Ma rääkisin neile *wudu* sooritamisest enne palvet ja näitasin meie palvete positsioone, millest olid ka head värviline selgitavad pildid üles pandud. Ma esitasin kõigile ka Al-Fatiha suurat, mis oli samuti erinevates keeltes tõlgetega üles pandud. Samuti rääkisin neile Koraanist ja näidates seda oma käest.

Siis viisin külastajad edasi juba hadži ja Meka nurka, kus Egiptuse öde Ghada andis väga hea ülevaate hadžist, Mekast ja Kaabast ja riietas igast grupist ühe meeskodaniku valgetesse linadesse, et paremini selgitada, kuidas kõik hadži tehes toimub.

Peale temalt saadud suurepärasest infot viisin nad edasi Zamzami nurka, kus neile pakuti püha vett ja räägiti selle ajaloost.

Seejärel viisin ma nad araabia keele nurka, kus igaüks õppis araabia keeles oma nime kirjutama ja seejärel kalligraafia nurka, kus nende nimi maaliti paberitükile. Seejärel läksime araabia rõivastuse nurka, kus nad hea meelega riietusid ümber kohalikusse riietesse ja said araabia kohvi, teed ja maiustusi nautides veidi lõõgastuda.

Seejärel läksid paljud naised oma käsi hennaga kaunistama ja kui nad oma ilusate kaunistustega välja tulid, oli veel ees islamikirjanduse nurk, kus oli kirjandust paljudes erinevates keeltes.

Ja siis veel see nurk, kus õigete vastuste omanikud said kätte oma kingitused.

Kui sattus olema *adhaani* aeg, viisin ma ruttu oma külastajad muessinile nii lähedale kui võimalik, et nad näeksid, kuidas palvusele kutsutakse. Selle nägemine oli neile kõigile suureks elamuseks, *subhaanAllah!*

Kaks päeva kell 9.00 -16.00 seda tööd Al-Fatehi mošees andis tõeliselt hea tunde, et sain teha midagi kasulikku ja head, sest kõik külastajad lahkusid väga suure tänu ja ehk parema arusaamise ja suhtumisega islamisse *in ša Allah!*

Eidi ajale järgneb minu jaoks jälle pool aastat tööd, ehk kruisilaevad alustasid oma uut hooaega ja nüüd hakkab Bahraini külastama neli laeva nädalas – Aida, Europe, Luminosa, Deliziosa. Ühes laevas on külastajaid ca 2000-2500 inimest ja nii kestab see kuni aprilli lõpuni, *mašaAllah!*

See on ehk minule kõige parim viis tegeleda *dawaga*, sest olen ainuke „läänemoslem“ giidide seas ja kannan uhkelt oma hidžaabi, mis kutsub esile ohtralt küsimusi turistide hulgas. Nii on mul hea võimalus rääkida neile endast ja kõigest islamiga seotust loomulikult viisil ja nende initsiatiivil, *alhamdulillah!*

Ma' assalaama,

Amina Bahrainist.

minu maroko

ehk maailma teistpidi vaatamise õpik.

Autor: Kätlin Hommik-Mrabte

HÕISSA, PULMAD!

Ühel varahommikul veidi pärast ramadaani lõppu tuleb isa Muhammed koju, tarides kaasas pirakat jäära. Marokos tähendab lamba majja toomine reeglina seda, et läheb oh-verdamiseks.

„Aid'i lammas on meil juba ju söödud, milleks see siis on?“ küsin oma äiapapalt.

„Meil tulevad pulmad,“ vastab too, samal ajal asjalikult jäära keerdsarvi uurides.

„Oih kui tore, kellel on pulmad?“ hüüan ma käsi kokku lüües.

„Teil!“ kõlab lühike vastus.

Tõsi ta on, et kuna meil kummalgi peret Kuveidis ei olnud, ei pidanud me Mustaphaga vajalikuks pulmi korraldada. Pärast registreerimist tegime vaid väikese istumise Mustapha sealsete sõprade jaoks. Kuid meie pulmade ärajätmisel oli veel ka teine põhjus – me nimelt kumbki ei arva, et suure pillerkaare peale raha kulutamine oleks eriti otstarbekas.

Niipalju saan oma äialt siiski välja uuritud, et tema kui äärmiselt kokkuhoidlik meesterahvas on meie otsust pulmi mitte korraldada täielikult respektueerinud – „kurja juur“ olevat hoopis Najat, kes on kole pettunud, et pulmi ei tulegi, ning on isale kui uni peale käinud, kuni too lõpuks soostus midagi väikest korraldama. Selle „millegi väikese“ jaoks nüüd hiiglaslik jäära oma elu jätma peabki.

„Ja millal neid pulmi siis oodata on?“ uurin edasi.

„Täna,“ on mu äi taas kord napolisõnaline.

No kui täna, siis täna, mis mul enam öelda. Ja ega ütlemiseks suurt aega jäägi – külalised teavad peost ammu enne pruutpaari ja mõned neist juba saabuvad.

Kontrollin igaks juhuks järele, kuidas Mustapha teadmisi

tega on: „Tead sa, mis päev täna on?“ küsin temalt, kui ta haigutades ülemisele korrusele ilmub.

„Amm ... ausalt ei tea, kas sul on miski tähtpäev, mille olen ära unustanud?“ jääb mu mehel kokkumuses haigutuskil pooleli.

„Tähtpäev jah, aga unustanud sa ei ole – meil on täna pulmad.“ teatan kavalalt.

„Ära jama, mis pulmad veel? Me ju ammu abielus?“ lööb Mustapha käega, kuid siis märkab jäära. „Najat? See on niikuinii jälle sinu kätetöö!“ Eks ühe pere lapsed tunnevad üksteist ikka kõige paremini.

Ei lähegi kaua, kui külalised tulevad. Najat seletab: „Ega neid palju ole, kutsutud on ainult sugulased. Tavaliselt on Maroko pulmas ikka naabrid ka ja pidustused kestavad mitmeid päevi ja pruut kannab seitset eri kleiti ja ta pestakse enne traditsiooniliste seepidega puhtaks, tehakse henna ...“ Najati silmad vaatavad otse minust läbi, kusagile kaugusesse, arvatavasti ta oma pulmapäeva.

„Mina olen täitsa puhas ja henna on mul ka. Mingit moedemonstratsiooni ei teeks ma teile aga ka mitte raha eest, nii et ole päris rahulik,“ muigan oma meheõe jutu peale.

Nii, tädid tulevad. Seekord kõigepealt mitte isa-, vaid emapoolsed. Ema oli oma pere kõige noorem laps. Tal oli hulгим ödesid-vendi, kuna vanaisa oli kogunisti kolm korda abielus. Esimene naine suri pärast paariaastast abielu, järele jäi kaks väikest last. Vanaisa võttis teise naise, et oleks keegi, kes laste eest hoolitseb. Too sünnitas kaks juurde, kuid suri samuti. Vanaisa muutus veidi ebauslikuks, kuid abiellus siiski veel ka kolmandat korda. Kolmaski naine sünnitas kaks last ning suri. Pärast seda oli vanaisa murtud mees, uskus, et temal lasub needus ning suri suurest kurvastusest mõni kuu hiljem, jättes endast

Pildil: Araabia traditsiooniline pulmatelk (allikas Picasa)

maha kuus last, kellest noorim oli vaid paarikuine. Lapsed anti eri peredesse kasvatada, nii et nad pole eriti kaua ühe katuse all elanud, kuid kokku hoiavad siiski.

Isa ja ema perekonna väljanägemine on hoopis erinev, justkui nad ei olekski sama rahva esindajad. Kui isa õed on tõmmud, pikad ja sitked, siis ema õed on jälle heledad, pisikesed ja kleenukesed. Vennad vanaisa esimesest abielust on küll veidi tumedamad, kuid äiapapa tooni nad siiski välja ei anna. Kõik see näitab, kui segunenud on tegelikult Maroko rahvas – marokolane võib olla alates sinisilmsest blondist või punapeast berberist kuni peaaegu mustanahalise Sahara elanikuni välja.

Üks Mustapha ema vendadest elab juba aastakümneid Prantsusmaal ning lendas ekstra meie pisikese sündmuse puhuks kohale. Tema on ka ainus, kes julgeb naistekorruse kirjutama seadust rikkuda, tuleb pärast kiiret koputust trepist üles valju „*bonjour*!” ning laia naeratusega mind tervitama – ja loomulikult saadetakse naiste hädakisa saatel tagasi alla. „Ega ma nii kaugelt selleks kohale tulnud, et pruuti oma silmaga mitte nähagi,” kuulen vaid veel ta kõva araabia aktsendiga prantsuskeelset torisemist.

Kuna pulm oli kord juba selline eksprompt idee, käib sama spontaanselt ka selle ettevalmistamine. Kui enam-vähem kõik tädid-onud kohal, tassivad mehed kõigepealt jäära katuseterrassile. Hiilin kaasa, et näha, kuidas see tapmine õieti käib, sest *aid*’i-aegset lambatappu mul näha ei õnnestunud. Islami seaduse kohaselt ei tohi looma enne tapmist hirmutada ega talle nuga näidata, et ta veri soontes ei tarduks. Ka ei tohi loom enne veristamist teadvusetu olla – muidu jääb veri samuti lihasse kinni ja on inimesele söömisel kahjulik.

Loomal lõigatakse kõri läbi – kui sügavalt ja täpselt, seda ma ei tea, aga midagi peab jääma lõikamata. Surm on silmapilkne, kuid lihased võivad veel jupike aega tõmmelda. See on hea – siis tuleb kõik veri välja. Äiapapa jutustab, et vahel ajab mõni eriti tugev loom veel end lihasjõul püstigi. Ega see mind väga imestama pane, sest

mu vanaema ütles kunagi, et kui kana tappes lindu enne pea mahalöömist pea kohal ei keeruta, võib too ka ilma peata minema lennata, nii-öelda inertsist.

Kui veri on kõik ilusti välja valgunud, riputatakse lammas üles ja lõigatakse tükkideks. Tegelikult on hea, kui liha veel mõni aeg seisab, aga meil ei ole aega – tädid juba ootavad köögis suure alumiiniumpotiga. Kui liha käes, kupatatakse mehed minema. Nüüdsest on neil keelatud oma nägu ülemisel korrusel näidata. Esimest korda meie saabumisest alates läheb kasutusse alumise korruse elutuba, kuhu mehed end sisse seavad. Kui neil millestki puudus on, saadavad nad mõne lapse sõnumitoojana üles, aga ise nad enam tulla ei tohi. Nii võivad naised end täiesti vabalt tunda, pealisriided ja rätikud ära võtta, kasvõi laulda ja tantsida, mida meeste juuresolekul ei tehta. Äiapapa on tellinud Koraani ettelugeja, kelle meloodilist häält ma läbi akna nüüd kuulen. Seegi käib pulmakommete juurde. Kuniks naised sööki valmistavad, jooivad mehed alumisel korrusel kanget teed, söövad küpsiseid ja koogikesi, kuulavad Koraani ettelugemist ning ajavad niisama juttu.

Naistekorruselgi käib jutuvada üle pea – kõik käärivad käised üles ja aitavad kaasa. „Tegelikult tellitakse pulma kokad ja teenijad, kui vähegi võimalust on,” kirtsutab Najat nina. „Kuna aga te Mustaphaga nii kangekaelsed olete ja isa oma kitsiduses teid toetab, siis ütles ta, et kui üldse, siis teeme nii... eks see ole parem kui mitte midagi.”

Alt kostab isa käskiv hääl ja Najat kaob allakorrusele koos sõbranna Fatimaga, kes meile appi on tulnud. Mõne aja pärast tassivad tüdrukud üles suure kartulikoti. „Ega meid nüüd nii palju ka ei ole, et terve kotitais kartulit üles läheks,” kommenteerin imestunult, mille peale Najat laialt naeratab ning kotisisu demonstriivselt minu ette põrandale valab. Kartulikott on täis suuri mahlaseid lõhnavaid apelsine! Terve kartulikotitais apelsine! See juba on midagi! Minu pulmas söödi ära terve kartulikotitais apelsine – kes veel nii öelda saab?

Süüa saab meie pulmas hästi. Pirakast jäärast saab pirakas praad, mis podiseb pikka aega koos ploomidega potis ja lõpuks kukub tädide ühispingutustel nii maitsev välja, et minagi, kes ma suur lihasõber ei ole, süüa end lausa haigeks. Lambaprae kõrvale pakutakse tuhksuhkuga nuudleid! Magus pidavat neutraliseerima lamba rasvasust ja aitama paremini seedida. Igasuguseid kookikesi ja küpsiseid on Najat valmistanud juba tükk aega, ilma et ma oleks märganudki. Ega need magusast pakutavad suutäied halvaks ju lähe, neid võib nädalaid ette küpsetada.

Üldkokkuvõttes jään ma oma pulmaga väga rahule, eriti just seetõttu, et kõiki sugulasi korraga nähes on mul kergem neist täit pilti saada. Ka olen võtnud nõuks Mustapha sugupuu võimalikult kaugest minevikust peale

Pildil: Maroko maiustused (allikas: Picasa)

üles kirjutada ja tädid, eriti vanemad neist, on mulle selle juures suureks abiks. Täiesti müstiline, kuidas nad kõigi nimesid mäletavad, kuid hoopis teine lugu on sünniaastatega. „Ta sündis... ta sündis... noh, sel aastal, kui oli kange põud... see oli kuningas Hasani kümnes valitsemisaasta...“ võivad nad tähtsalt teatada. Kuidas ma selle aga paberile panen? Kirjutan aga peale Hasani 10. aasta ja mõtlen, et uurin hiljem netist, millele see minu süstee mi järgi võiks vastata.

Aga on siiski naljakas, kui inimesed isegi enda sünniaastat ei tea. Kui ma selle kohta pärin, vastatakse mulle lihtsalt: „Aga on see siis nii tähtis? Ega ma sellepärast parem või halvem ole, et ei tea, kui vana ma olen.“ Mõnes mõttes on see ju tõsi, aga mulle see siiski pähe ei mahu.

„Kui sind need ametlikud kuupäevad nii väga huvitavad, siis võid ju igale poole 1. jaanuar kirjutada,“ teravmeelitseb Najat ning toob välja perekonnaraamatu. „Mis sa arvad, kas mu isa, ema ja vanem öde on kõik samal päeval, see tähendab 1. jaanuaril sündinud?“

Tõesti, nii isa, ema kui vanema Najati sünnikuupäevaks on märgitud 1. jaanuar. „Kas siis ei ole või?“ pärin mina omakorda.

„Ei. Najat sündis tõesti millalgi jaanuari alguses, aga täpne see kuupäev ei ole. Ema ja isa kuuluvad aga veel sellesse põlvkonda, kus sünde kohe ei registreeritud, seepärast ei ole kuupäevad teada. Enamikul tänaseks keskealistel marokolastel on ametlikuks sünnikuupäevaks 1. jaanuar.

Maapiirkondades muidugi rohkem kui linnas. Hea, kui aastagi enam-vähem õige on, aga sina nõuad siin veel vaarisade ja vaaremade täpseid andmeid.“

Sel hilisõhtul uinun, kõht täis lammast ja pea täis mõtteid. Jõuan veel omaette arutleda, et kuidas nad kõik küll neisse kahte elutuppa magama mahuvad... tõesti, nagu silgud pütis. Vähemasti saab meie majas igaüks oma teki ja padja.

Uinun naeratuse ja hea tujuga, kuna mul tuleb meelde, kui Mustapha läks Casablancasse mingi paberi järele ning pidi ööseks sinna jääma. „Noh, võta oma padi ja tule üles, magad ju täna meiega,“ hüüdis Najat mulle tookord üle ukse, kui magamistoas öösärki selga ajasin.

„Mispärast?“ ei mõistnud ma. „Kas keegi pannakse minu voodisse magama?“

„Ei, aga ega sa ometi üksi magada taha, Mustaphad ei ole ju!“ ajas Najat silmad suureks.

„Eks ole varemgi üksi magatud,“ vastasin talle silma pilgutades.

„Ei, aga mõtle – täitsa üksi siin toas... mis toas, tervel korusel! Kohutav, mina küll nii magada ei saaks. Tule-tule, ära häbene midagi!“

Keeldusin siiski, viisakalt Najatile mõista andes, et ma ei ole harjunud nii paljude inimestega ühes toas magama. „Nojah, olgu siis pealegi. Mina jälle ei ole harjunud üksi magama, nii et kui kunagi peaks juhtuma, et teised kõik kuhugi lähevad ja me kahekesi jääme, siis tulen küll sinu kõrvale, meeldigu see sulle või mitte,“ tegi Najat meie erinevustest kokkuvõtte.

Järgmiseks hommikuks, kui tõusen, on kõik külalised juba lahkunud. Köögis on vaid Najat ja Tata peo viimseid tagajärgi likvideerimas. „Tead, ma tahaks ikka sulle näidata, millised on tõelised Maroko pulmad,“ lausub Najat kohe, kui mu pea trepimademelt paistab. „Laenasin naabrinaiselt tema pulmavideo ja juhtumisi on täna kellelgi linnas pulmad.“

„Ega me ometi kontvõörastena sisse tungi?“ küsin ma kokkunult.

„Ei, mitte seda, aga saad näha tõelist pulmarongi.“

Mõnekümne minuti pärast istume mõlemad meie pisikesel tänava alguses, esimesel trepil, kõigutame jalgu ja ootame pulmarongi möödumist. Kusagilt kaugelt ongi kuulda lärmi, mis tuleb aina lähemale. Viimaks näen peatänavat mööda saabumas kummalist kampa. Kõige ees on pisike eesel, kes pead üles-alla vibutades suurt vankrit veab. Vanker on täis igasuguseid asju: seal on näha käekotid, kleidid, püksid, padjad, tekid, ühesõnaga kõik, mida üks noorik võiks tarvitada. Vankri ümber on kari naisi, kellest osa taob suurt nahkset tamburiinistaolist trummi, teised laulavad ja plaksutavad midagi koos ning kolmandad juuutavad. Jujuu on eriline araabia naiste hüüd, mis lastakse valla heledal tämbril otse kurgust ning mida reguleeritakse keele ja huultega. Seda kasutavad nad nii ülimalt rõõmu kui ka kurbuse väljendamiseks. „Miks nad neid asju mööda linna tarivad? Kas vankris ei peaks olema mitte pruut või peigmees või mõlemad?“ uurin Najatilt.

„Need asjad on peigmehe kingitus pruudile. Maroko traditsioon näeb ette, et mees peab oma pruudile pulmades puhul kõigest vajalikest asjadest kolm kinkima: kolm paari kingi, kolm käekotti, kolm džellabad, kolm paari pükse, kolm paari sokke jne. Kogu selle kraamiga tehakse linnas võimalikult suur tiir, et kõik ikka näeksid, kui palju ja mida pruudile kingiti. Vaata, millest kõigest sa ilma jäid!“ pilgutab Najat mulle silma.

Kui pulmarong on kaugusesse kadunud, nii et ühtki juuud enam kuulda ei ole, tõuseb Najat püsti ja teatab: „Nii, nüüd läheme mu sõbrannale külla. Ta kutsus meid teed jooma.“

Najati endine klassiõde Miina on pisikest kasvu kleenuke, kuid treenitud tüdruk. Tal on suured mustad silmad, mis teevad ta veelgi nooremaks. „Sellisest tüdrukust saaks Euroopas või Ameerikas kindlasti filmistaar, ta on just seda tüüpi,“ mõtlen ma.

Miina oleks justkui mu mõtteid lugenud ning ütleb mulle „rohuleotist“ juurde valades: „Kuulsin, et sul olid eile pulmad, *mabruuk*! Mina vist niipea küll mehele ei saa.“

„Miks sa nii arvad?“ küsin imestunult.

„Ma ei ole selleks piisavalt naine,“ teatab Miina kelmikalt naeratades.

„Mida see tähendab?“ ei suuda ma mõista.

„Ma olen liiga kõhn. Marokolastele meeldivad naised, kes näevad välja nagu naised, mitte nagu teismelised tüdrukud. Ükskõik kui palju ma ka ei söö, ei võta ma grammigi juurde. See ajab mind lausa hulluks. Proovisin vahepeal isegi vaid magusast elada, aga ega see aidanud ning viimaks läks mul süda nii pahaks, et sellegi poole kilokese, mille olin jõudnud juurde võtta, kaotasid südamepöörises.“

Kas pole kummaline, kuidas kultuur inimesi mõjutab? Lääneühiskonnas annaksid naised poole oma elust, et teismelise figuuri säilitada, siin aga söödavad mõned emad oma tütardele meelega vaid saiakesi, et nende taguots õigesse mõõtu saaks, nagu Najat seletab. „Ega asi nii hull ka ei ole,“ mõnab Najat viimaks. „Eks mehi ole ka ju igasuguseid ning osadele meeldivad ka kõhnad, kuid tõsi ta on, et marokolastele sümpatiseerivad enamasti veidi vormikamad naised. Aga erand kinnitab reeglit – Kätlin on paras kondikogum ja ikka sai marokolasele mehele!“

Taas kord jään mõttesse. Võta sa kinni, mis sa siis tegelikult oled. Euroopas ei ole ma kindlasti mingi kondikogum, siin aga küll. Miks peaks naine üldse selle pärast pead vaevama, kui mitu kilo ta parasjagu kaalub? „Siiski, ärge norutage, tüdrukud, teil on igal juhul oma keha kaalu suhtes rohkem vabadust kui seal, kust mina tulen. Euroopa riietumisstiili juures on iga kilo või selle puudujäämine kohe näha, islamiriietus aga katab naise just nii parajalt kinni, et üldjoontes ei ole võimalik kümne kilo täpsusega naise kaalu ära arvata.“ Sellega peavad minu vestluskaaslased nõustuma.

Jälle tunnen heameelt selle üle, et hakkasin moslemiks. Milline kergendus see mulle oli – pääseda lõputust peegli ees kilode otsimisest. Lääne ühiskond on õel, Eesti ühiskond veelgi õelam kui ülejäänud Euroopa. Kui palju

on Eestis naisi, kes end terve elu oma keha pärast halvasti tunnevad, kuigi tegelikult ei ole nende väljanägemisel midagi häda! Kui palju on naisi, kes end näljutavad, kuna moeajakirjad ja ühiskond on ette kirjutanud teatud mudeli, mida peab edu ja südamerahu saavutamiseks järgima! Kas see ongi elu mõte? Ja üldse, kes tegelikult on need mudelid naistele seadnud? Mehed on need, kes mängureeglid paika panevad ning naised, hoolimata sellest, et peavad end iseseisvateks ning võrdõiguslikeks, mängivad siiski kaasa. Millal julgevad naised öelda ei? Ei, ma ei ole asi, ma olen inimene! Palun mõtke minu IQd, mitte minu säärejooksu! Millal naised küll märkavad, et samal ajal, kui nemad peavad edu saavutamiseks lisaks teadmiste kogumisele igal hommikul ka peegli ees tunde kulutama, võib mõni ülekaaluline, kottis ülikonnas ja üldsegi mitte intelligentne mehehakis nende ametikõrgenduse ikkagi endale napsata vaid seetõttu, et ta on mees?!

Samal õhtul, kui Najatiga televiisorist naabrinaise pulmatralli vaatame, lapib Mustapha mu ette lauale seitse ilusat nahast suveniirkaamelit. „Sinu isale,“ ütleb ta mu küsivat pilku märgates. „Kas sa ei mäleta, kui temaga ükskord MSNis rääkisime ja ta ütles, et tema tahab oma tütre eest 70 kaamelit? Sain hinna seitsme peale maha kaubelda.“ Jah, eks ta ole – kogu lääne ühiskond paistab arvavat, et naised lähevad siin kaamelite eest mehele. Ja kaamelid lähevad nende meelest muidugi pruudi isale, mitte pruudile endale. Miks ei peaks siis ka minu isa oma osa küsima. Ja miks ei peaks Mustapha temaga kaasa mängima, kui turistide meeleheaks teevad seda pea kõik suveniiripoodnikud, pakkudes mõne emanda tütre eest tolle emanda suurimaks meeleheaks suure hulga kaameleid. Ja loomulikult ostab emand siis nänni just selle kaupmehe käest.

Mustapha isal aga näib sellest väikesest mängust teine arusaam olevat. „Misjaoks need?“ küsib ta pojalt arusamatult. Mustapha seletab. Isa küsiv pilk peatub minul, siis jälle pojalt. Ta paistab olevat täielikus hämmingus. „Ma ei tea, mismoodi teil see asi asjalood on, aga meil siin naisi ei osteta!“ teatab ta mulle tähtsalt. Mustaphal kulub veel tükk aega, et oma isale selgitada, et ta teebki oma meelest nalja.

Järgmisel päeval toob isa turult kaasa pisikesed berberi suveniirtelgi. „Heakene küll, kui teie isa juba kingi sai, peab ema ka saama. See on talle minu poolt... aga mitte tema tütre eest, vaid niisama. Kas ütlete edasi?“

Juba samal päeval jutustan pikas e-kirjas oma vanematele kõigest juhtunust. Saadan ka pilte meie pulmapeost. Järgmisel hommikul leian postkastist vastuse emalt. „Nii ilus kleit sul, aga kallikene, kas sul on miski allergia? Käte ja jalgade peal on mingi imelik asi, kas sügasid katki? Mida sa söönud oled?“ Nii palju siis minu marokolannalikust hennailust!

Mägede Maroko kutsub külla

Marokol on palju nägusid: turistide Maroko ja kohalike Maroko; ranniku Maroko, mägede Maroko ja kõrbe Maroko; berberite Maroko, araablaste Maroko ja isegi prantslaste Maroko; rikaste Maroko ja vaeste Maroko ...

Ait Boukhayou on väike mägiküla Kesk-Marokos berberite pärusmaal. Ammu enne külla jõudmist saab tee otsa, nii et meie Saabi põhi kriibib paar kilomeetrit mööda põllukive. Kui siin juhtumisi mõnelt vanakeselt teed küsida, ei pruugi inglise ja prantsuse keelest või isegi Maroko dialektist abi olla. Siinse rahva emakeeleks on *tamazigh*.

Mustapha tädi Habiba elab siin oma pisikeses savimajas või õigemini -onnis. Enne tema tagasihoidlikku, kuid südamesooja koju jõudmist käime läbi viis kilomeetrit eemal asuvast väikesest külast. See on lähim koht, kust saab osta toidupoolist, tikke ja muud tarbekaupa. Aga ega seegi ole pood, vaid vilets putka, mille letiks on lihtne, kahe tunni peale asetatud hõõveldamata laud.

Tädi maja teretab meid väikese künka otsast, mille ümber laiub jonnakalt turritavaid kõrsi, lehmi, lambaid, eesleid ja külalapsi täis tipitud söötis põld. Kaugevalt paistab tumeroheline metsapiir.

Tädi kutsub meid oma lihtsasse kööki, mille nurgas haigutab suur must kolle ja mille muldpõrandal ei ole kohta isegi külmikule. Elektriliinid siamaale ei ulatu ja onni katusel toretsev minipäikesepatarei toidab vaevalt paari elektripirni ja pisikest värviteleerit, mida tädipoeg ukusega demonstreerib.

Istume onni ainsas toas muldpõrandale asetatud pikakarvalisel traditsioonilisel berberivaibal madala ümara laua ääres. Toit on oivaline – kange Maroko tee, *milwi* pannkoogid meega ja viimaks toitute kuningas kuskuss koos leiva-

ratastega, mis küpsetatud maja kõrval maa seest väljapungitavas sipelgapesasarnases savist leivaahjus elaval tulel.

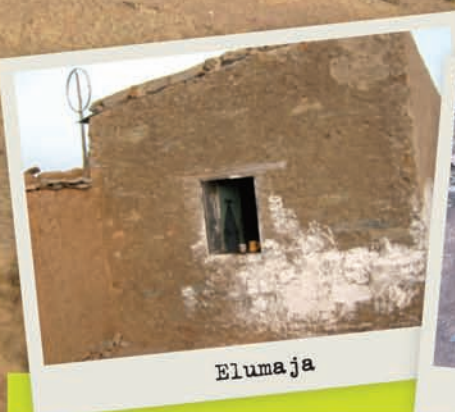
Silmad käivad toas ringi: kaks klaasidetu luukakent, pisike kamin, päevinäinud kummut, mille otsas hiiglama kõrge kuhi korralikult kokku volditud tekke, ja rida patju lubjatud saviseina ääres on kogu selle lihtsa, kuid õnneliku kodu sisustus.

Aeg läheb selles õdusas onnis nii kiiresti, et taipan poja järele küsida alles siis, kui õues juba ammu pime on. «Aziz viis ta ratsutama ja ta ei taha enam eesli seljast maha tulla,» teatab Mustapha. Ja mina mõtlen, kui vähe on inimesel õnneks vaja! Vot siia peaks turiste uudistama kutsuma.

KÄTLIN HOMMIK-MRABTE

FOTOD: KÄTLIN HOMMIK-MRABTE, ERAKOGU

Elumaja

Traditsionaalne leivaahi

Ait Boukhayou

aarahva elutuba ehk ainus tuba

TOIT Ta'am

Marokolased nimetavad kuskussi austavalt «ta'am», mis tähendab Maroko dialektis «toit». Seda peetaksegi toitude kuningaks, sest selles on esindatud pea kõik vajalikud toiduainegrupid: juurvili, teravili, liha, piim ja rasvad. Seda toitu valmistatakse tavaliselt moslemite pühapäeval – reedel – või oluliste külaliste auks.

RAAMAT Minu Maroko

Loo autor, araabia filoloog ja islamoloog Kätlin Hommik-Mrabte on oma elust Marokos kirjutanud pikemalt raamatus «Minu Maroko». Ta jutustab tavalisest elust, mitte niivõrd terroriaktidest, mis jäävad moslemite igapäevaelust väga kaugele, aga kuna islamism on juba pikemat aega maailmas kuum teema, siis selgitab ta ühes peatükis ka veidi selle tagamaid.

Kuidas kohale saab?

Marokosse on mõistlik lennata. Paljud on Hispaanias autoreisil olles kasutanud ka võimalust Tarifalt praamiga Tangeri sõita – see võtab aega umbes 30 minutit. Tallinnast ega Riist otselende Marokosse ei ole, küll aga on väga palju soodsaid ühendusi Londonist, kuhu viib Tallinnast EasyJet, Estonian Air ja detsembri keskpaigast ka Ryanair.

Linke

- www.morocco.com
- www.visitmorocco.com

Killuke Marokot

Piilume eksootilisse Maroko kööki ja kultuuri.

“Mina ise avastasin Maroko enda jaoks ligi 6 aastat tagasi. Nende toidukultuur ja kultuur üldse on hoopis midagi muud sellest, millega me Eestis harjunud oleme. Tahaksingi teid kutsuda avastama koos minuga Maroko kööki ning kultuuri. Hetkel ei ole mul anda tohutut koguses retsepte ja teadmisi, kuna ka mina olen tagasihoidlik õpilane selles vallas, aga ajaga kasvab see kindlasti ja saame tundma õppida killukese eksootilisest Marokost.”

Meie pudrupotikese peakokk Sarah avastas Maroko enda jaoks ligi kuus aastat tagasi. Ta kutsub meid kõiki koos endaga Maroko hoopis teistsugust kööki ning kultuuri avastama. Sarah pakub oma blogis rõõmu nii silmale kui ka suule. Tema retsepte järgides võib igapäevast saada köögis tõeline Maroko *maama*.

Killuke Marokot teie köögis - <http://killukemarokot.wordpress.com>

EGIPTIMAA II

Eestlanna ja tuhat üks ööd

Autor: Nele Siplane

AJALOOLISEL BASAARIL

Värviliselt valgustatud Khan el-Khalili basaar on sumedas suveöös lummuvalt romantiline. Vanad, iidse majad ja paigad, mošeed, kohvikud ja restoranid, valjuhäälselt kauplevad kaupmehed, suveniiridelt helgina tagasi peegelduv muinasloolisuus. Jalutuskäik tagasi ajalukku, selle täielikus eheduses, üksnes turistide moodsad riided seda pilti lõhkumas.

Kirevad punased ja sinised vaibad, vasest araabialikud laternad, pronksist küünlajalad ja nikerdused, hõbedast pika kaelaga veekannud ja madalad Aladini imelampi meenutavad kannukesed jäävad oma rohkuses meie teele, kui suurte kaarjate võlvide alt

läbi jalutame. Kaugusest kostub lärmaka kauplemise vahele idamaiselt lüüriline ja melodramaatiline muusika.

Kõnnime pisikestel, pikkadel ja kitsastel tänavatel otsekui lõhnaalleel: möödudes nahapoodidest hoovab ninna värskelt pargitud naha lõhna, kulu nud kohviku ukseavas vesipiipu popsutavad härrased lisavad sellele kõikvõimalikke lõhnabukette, kus segunenud õuna, viinamarja, aga ka paksult kirbe eheda tubaka lõhn. Lisaks sellele paiskub kohvikute kardemonilõhnalise kohvi aroomi. Vürtsipoodidest möödudes näpistavad nina tugevad maitseainete aroomid: kaneel ja karri, kardemon ja pipar, sajad ja sajad muud.

Arabeskidega kaunistatud ehtepood basaaril. Foto Ahmed Hassaan

Kullapoe vitriin. Foto Ahmed Hassaan

Otse ees terendavad kuld- ja hõbeehete poed, mis ääristamas kummaltki poolt pikka kaubatänavat, kui juba jõuamegi lõhnapoodideni. Seisatame ühe väikese käänaku ees, mis viib kuhugi majade sügavusse ja kust hõljub vastu paks parfüümpilv, mis kergelt uimastab ja meid poodi sisse meelitab.

Meile tuuakse näha mitmeid erinevaid lõhnaõlisid, mille lõhna mina selles uimasuses enam üksteisest eristada ei suudagi. Öine kuumus ja õhupuudus, kirevus, eredate lampide sära ja tugevad lõhnad panevad pea juba kergelt ringi käima. Mohamed, kel pea veel selge, valib ühe välja. Kingiks minu emale – mitte küll enese lõhnastamiseks, vaid õlina klaasjasse kuldse randiga aroomilambi sisse panekuks. Ehk toob see killuke aroomi seda melu ka vanematekoju kusagil seal kaugel. Kuid sama palju lõhna ja värvi jääb hõljuma meie endi meeltesse, sellest võrratult kirevast ja tugevast elamusest ajaloolisel *khan*'il.

* * *

Khan el-Khalili turg on Kairo üks elamusterohkemaid vaatamisväärsusi, otse Kairo südames. See on kõige olulisem ja ajaloolisem turg Egiptuses, aga võib öelda, et ka kogu araabia maailmas, ulatudes tagasi 14. sajandisse.

Nimelt lasi emiir El-Khalili 1382. aastal rajada Kairose karavanserai, araabia keeles *khan*'i – puhkepaiga karavanidele ja rändkaupmeestele. Traditsiooniline karavanserai koosnes suure sissepääsuavaga ehitisest, millel avatud katusega sisehoov, kus hoida loomi. Lisaks sellele olid seal puhkeruumid ränduritele ja väikesed müügikohad, kust osta reisiks vajalikku ja täiendada varusid. *Khan* kasvas suureks turuks, kus tollal oli eriti suur rõhk kõikisuguste vürtsidega kauplemisel. On arvatud, et võib-olla oli just sellel turul oma osa Ameerika avastamisel 15. sajandil Kolumbuse poolt, sest mamelukide poolt hallatav vürtsimonopol oli just see, mis julgustas otsima uusi teid itta.

Tänapäeval on Khan el-Khalili turg küll jõudsalt laienenud, kuid vana *khan*'i võlvid joonistuvad neil ajaloolistel turutänavatel selgesti välja ja viivad reisile tagasi minevikku.

Pärastlõunane kuld- ja hõbeehete poodide tänav on tavalisest hõredamini rahvastatud ja nii näeb nende poodide vahel kõndides hiilgavalt vaateakendelt selgelt ära sinna välja pandud ehted. Rõngaskäevõrud vaheldumisi kullast ehtekomplektidega, nende all värviliste tsirkoonidega kaunistatud ripatsid, sõrmused. Astume ühte poodi neist kümnetest.

Poemüüja toob meile vitriinist lahkelt erinevaid ripatseid näha. Oleme välja valinud kaks, Horuse silma meenutava motiiviga, kingiks minu emale, lisaks sellele klaasist aroomilambile. Üks on peenikeselt vormitud ja valgete tsirkoonidega kaunistatud 21-karaadisest kullast, filigraanne, kaunis käsitöö. „See on valmistatud Saudi Araabias,“ räägib meile müüja. „Seal on oskuslikum töö, kuna nõutakse paremat kvaliteeti. Samas on ka grammi hind kõrgem.“

Teine ripats, samuti Horuse silma kujutav, on valmistatud Egiptuses. Töö on lihtsakoelisem, punase ja sinise joonega, 18-karaadisest kullast ripats.

„See on tagasihoidlikum, aga tunduvalt odavam kodumaine toodang.“

Kuna Egiptuse naise jaoks on kuld peamiselt raha investeerimise vahend, võib sellest aru saada. Turg määrab kvaliteedi. Eestis on olulisimaks ehte kaunis viimistlus, sest neid pärandatakse põlvest põlve. Eestis on kulla põhiväärtuseks ehe. Nii saab emale välja valitud kvaliteetsem Horuse silm, mis sellest, et kallim.

Vaatan kuidas härra poe tagaruumidesse punasest sametist kingikotikest tooma läheb. Seal paistab läbi praakil ukseava mitu meest ehetega ametis. Eheteparandamine on siin väga odav, kümneid kordi odavam kui Eestis – samast poest ostetud ehte eest tavaliselt parandamise eest raha ei küsitagi. Aga küllap sünnib seal tagaruumis lisaks parandatud ehetele ka täiesti uusi, olgugi siis, et võib-olla vähem kvaliteetsema viimistlusega. Küllap jõuavad needki välja vaateakendele sel ajaloolisel basaaril. Igaühele oma.

Vürtsimosaiik. Foto Ahmed Hassan

Lõhnapood. Foto Ahmed Hassan

Reis ümber islamimaailma

LÄTI

Tõlkinud ja koostanud: Iman

Üldpindala: 64 589 km²

Pealinn: Riia (Riga) (709 000 elanikku)

Rahvaarv: 2 254 653

Ametlik keel: läti keel

Etnilised rühmad: lätlased (59,4%), venelased (27,5%), valgevenelased (3,6%), ukrainlased (2,5%), muud (7%)

Poliitiline kord: parlamentaarne vabariik

Iseseisvuspäev: 18. november 1918, 4. mai 1990

Rahaühik: Läti lat

Läti Vabariik (*Latvijas Republika*) on Baltikumis asuv Kirde-Euroopa riik, mis aastatel 1940-1941 ja 1944-1991 aastat kuulus NSVLi. Põhjas on Lätil piir Eestiga, idas Venemaaga, kagus Valgevenega ja lõunas Leeduga. Läti on ELi ja NATO liige. Läti suurimate linnade hulka kuuluvad Dugavpils, Liepaja, Jelgava, Jurmala, Ventspils ja Rezekne.

ISLAM LÄTIS

Islami populaarsus kasvab Lätis kiire tempoga. Kuigi protsess tundub nähtamatuna, kasvab inimeste arv, kes on enda religiooniks valinud islami, üha enam. 2009. aasta jaanuaris teatati ajakirjanduses, et politsei loodab tur-

valisuse eesmärgil tugevdada moslemite diasporat riigis. Terrorismivastane Keskus on soovitanud pikas perspektiivis Lätile, nagu ka teistele ELi riikidele, oluliselt suurendada moslemite arvu. Pärast Läti ühinemist Schengeni viisaruumiga, on suurenenud teistest ELi riikidest saabuvate inimeste arv, kes on oma religioonist moslemid. Vastavalt viimastele andmetele, on Lätis hetkel 12 moslemite kogukonda. Sinna hulka kuuluvad Riia organisatsioonid Iman, Koraan, Islam Moslemite Kogukond, Aamen, Mardzani, Salam, Ryan, Alshabab Almuslim, samuti väiksemad islami kogukonnad Jēkabpils, Riia piirkonnas, Vidzeme ja Zemgale Riias, neist kolm registreeritud viimase kahe aasta jooksul. Läti Ülikooli usuteaduskonna lektor Valdis Teraudkalns tunnustab, et moslemite arv Lätis üha kasvab. Tema sõnul on islamil oma nišš ühiskonnas ja see ei ole üllatav. „Rahva seas on levinud samuti arvamus, et islam mõjub väga raske religioonina, raskete reeglite ja nõudmistega,“ lisis lektor.

Enamus inimestest, kes moslemiteks hakkavad, on venelased, aga on ka lätlasi.

Nagu paljudes teistes riikides on ka Lätis levinud islamofobia. Paljud inimesed on meedia mõju all ja kardavad islamiga seotud uudiste tõttu islamit. Väga suurt rolli mängib siin ka informatsiooni puudumine tõelise islami kohta. Enamik inimesi on väärarvamusel islamist, mida suuresti põhjustab ka viimasel ajal maailmas toimunud terroriaktidega seonduv. Vaatamata sellele on moslemite arv vastavalt 2008. aasta justiitsministeeriumi ametlikutele andmetele 5 tuhande ringis. Samas aga ütleb Riia suurema mošee imaam Syed Mamun selleks arvaks hoopis 10 tuhat liiget. Lisaks sellele on umbes tu-

Āā Āā

hat lätlast võtnud vastu islami ja see on suhteliselt suur arv, kui arvesse võtta, et need inimesed ei ole sündinud moslemite peres ja on teinud seda täiesti vabatahtlikult.

2005. aasta suvel avas oma ukseid uus mošee Riias, aadressil Brivbase tn 104. Varem pidid moslemid lep-pima väikese ruumiga Lieneše tšanaual. Kasvava mosle-mite arvuga ja sündinud moslemite naasmisega oma esivanemate usu juurde, tekkis vajadus suuremale ruumile. Jumala abiga õnnestus leida sobiv kinnisva- ra ja see omanikult välja osta. Kuna esialgne ruumi- de seis oli palvetamiseks kõlbmatu, pidid moslemid ise oma raha ja vabatahtlikku tööd kasutama, et lõ- puks uhkusega oma pingutuste tulemust vaadelda. Prohvet Muhammed (*saws*) ütles: „See , kes ehitas mo- šee otsides Jumala palet (st heakskiitu), võib loota, et Jumal ehitab talle midagi taolist Paradiisis.“ (Al-Bukhari) Läti moslemite arvu suurenemist on mõjutanud fakt, et islam on osunud kõige kiiremini kasvavaks religiooniks Põhja-Euroopas, samal ajal kui traditsioonilised luteri ja katoliku kirikud on kiiresti koguduseliikmed kaotamas.

Põhja-Euroopa moslemite arv on nüüdseks kokku üle mil- joni. Skandinaaviariikides on vastu võetud seadused, mis aitavad kohalike moslemeid enda usust kinni hoida. See puudutab naiste hidžaabi kandmise võimalust ja lasteae- dades ja kooli asutustes sea lihast loobumist või alterna- tiivi leidmist. Isegi ujulad on kohanenud moslemi naiste- ga, kes ujuvad spetsiaalses kinnises riietuses – burkinis. Reaalsed faktid ja statistika on näidanud, et just pu- hastverd taanlastest, norrakatest, rootslastest ja soom- lastest on saanud oma riikide kõige aktiivsemad is- lami esindajad, kes ei kardavad oma usulist kuuluvust avalikult tunnustada. *In ša Allah*, et need ajad jõua- vad peagi ka Baltiriikidesse, et ka siinsed moslemid ei kardaks oma usku tunnustada ja selle üle uhked olla.

Piltidel: Riia mošeedes (paremal ülal), "Halal" kohvik-bistroo (all)

"HALAL" kohvik-bistroo Riias.

Brivibas street 102
Riga, Latvia

Avatud iga päev 10.00-20.00

tel. +37129969120

Koduleht: <http://halal.lv/en>

aurstrum

HALAL

kafejnica

EUROOPA OMA MOSLEMID

Tõlkinud: Eliza

Allikad: www.ksdk.com, <http://wikipedia.org>

RELIGIOON ALBAANIAS

Rooma ülemvõimu ajal Albaania ristiusustati. Türgi valitsuse all (1468 –1912) võttis enamik albaanlasi vastu islamiusu. Pärast teist maailmasõda sai kommunismist järgmiseks 45 aastaks valitsev ideoloogia. Kommunistide juht Enver Hoxha keelas 1967. aastal kõik religioonid ja kuulutas Albaania maailma esimeseks ateistlikuks riigiks. Konstitutsiooni järgi oli Albaania „ilmalik riik“. Kõik kirikud ja mošeed suleti või muudeti kinodeks, spordihallideks ja ladudeks. Välismaa vaimulikud saadeti maalt välja või vangistati, kohalikud vaimulikud arreteeriti, saadeti sunnitööle või asumisele religioosse tegevuse keeluga. Paljud tapeti – usklik olemine oli kriminaalkuritegu. Palvetamise eest võis saada 7 aastat vabadusekaotust. Aastast 1990 on Albaanias usuvabadus. Praegu on enamik albaanlasi (80%) moslemid. Albaanlaste üldarv on umbes 8 miljonit.

BESA – USKLIKU LUBADUS

Albaanlasi iseloomustab kõige ilmekamalt mõiste „besa“, mis otsetõlkes on „usk“, kuid tähendab ka „lubadust pidama“ ja „ausõna“. *Besal* on oluline roll nii isiklikul, perekondlikul kui kogukonna tasandil ja see on albaanlaste rahvuslik uhkus. Keegi, kes murrab oma *besa*, võidakse oma kogukonnast isegi välja heita.

Besaga seotud levinumad fraasid:

Albaanlase *besat* ei müüda bazaaril, ega saa seda sealt ka osta.

Albaanlane ohverdab pigem oma poja, kui et murrab oma lubadust.

Albaanlane pigem sureb, kui hülgab oma *besa*.

Albaanlase *besa* on kallim kui kuld.

Besa tähendab muuhulgas ka abivajajate eest hoolitsemist ja külalislahkust, mida tõestab alljärgnev lugu.

Albaania moslemid riskisid II maailmasõja ajal oma eludega, et päästa juute natsivõimu eest.

Üks seni rääkimata lugu kasvatab ehk praegusel islami vaenulikul ajal suuremat teadlikkust islami usu ja Koraani õpetuse kohta. Lugu pärineb ebaharilikust allikast: väikesest juudi kogudusest Creve Coeur linnakeses Ameerikas. Emanu-El (heebrea keeles: Jumal on meiega) sünaagog korraldas tänavu novembris murrangulise fotonäituse Albaania moslemitest, kes päästsid II maailmasõja ajal 2000 juuti natside tagakiusamise eest. Lugu räägiti piltidel kujutatud Albaania moslemite kaudu, kes riskisid omaenese eluga, et täita oma usukohust ja elada ausat elu *besa* nõuete järgi. Dr Ghazala Hayat, neuroloog St Louis ülikoolist on ühtlasi pressiesindaja kohalikus islami sihtasutuses Greater St Louis. Kuigi *besa* on albaaniakeelne sõna, hõlmab see islami tavasid ja õpetust. Hayati sõnul on *besa* juba aastasadu tuntud elamise viis, mis nõuab inimeselt kasvõi omaenese elu ohtu seades aidata igaüht, kes otsib varjupaika. Tänapäevani on *besa* kõrgeim moraaliseadus Albaanias, mis asendab usulised erinevused, verivaenu ja hõimutavasid. „Sa ei pea jagama sama religiooni, kuid pead austama teineteise usku“, ütleb Hayat. Pildid kõnelevad Albaania moslemitest palju erinevaid lugusid.

Ühel noorel emal ei olnud piisavalt rinnapiima, et oma poega toita. Tema asemel imetas poega hoopis juudiusku naine, keda ta oma kodus varjul hoidis. Naiselt küsiti, kas teda ei häiri, et juudist ema tema last toitis. „Juudid on Jumala rahvas nagu meiegi“, vastas naine seepeale. Üks mees, kes samuti peitis juudi perekondi, ütles: „Ma ei teinud midagi erilist. Kõik juudid on meie vennad“. Moslemist Albaania peaminister andis natsiokupatsiooni ajal oma kaasmaalastele salakäsu: „Kõik juudi lapsed peavad magama koos teie lastega, kõik söövad sama toitu, ja kõik hakkavad elama koos nagu üks pere“. Sõjajärgses Euroopas oli Albaania ainus natsivõimu poolt okupeeritud riik, kus peale holokausti oli rohkem juute kui enne seda. „Nad jäid ellu tänu inimestele, kes riskides omaenese eluga varjasid juute ja kaitseid neid oma kodudes - nad tegid seda usukohustuste tõttu“, ütles rabi Justin Kerber Emanu-El sünagoogist. Islami sihtasutus Greater St Louis ja mitu kohalikku juudi esindust loodavad, et inimesed mõistavad näituse kaudu, millist haruldast rolli Albaania moslemid mängisid, kui pakkusid juutidele natside eest varjupaika. „Kuigi viimasel ajal esineb nii Euroopas kui Ameerikas tohutu vaen islami vastu, on selles usus väga palju, millest õppida“, ütleb rabi Kerber.

Piltidel: mošee Shkodëris, (vasakul ülal), Shkodëri mošee sisevaade (paremal all), mošee Albaania külakeses (vasakul all), Lura mošee (paremal ülal)

Vanemate õigused islamis

Tõlkinud: Aisha

Araabia keeles on olemas väljend *birr al-walidain*. Sõna *birr* on väga raske tõlkida, kuna ta peidab endas enamust heaga seonduvatest ideedest: andestus, halastus, tundlikkus, heatahtlikkus, heategu, ohver, armastus, austus jne.

Sellele väljendile vastandiks olek *'uquuq al-walidayn*. Prohveti (*saws*) poolt kasutatud sõna *'uquuq* on päris hirmuäratav. Prohvet (*saws*) ei kasutanud näiteks sõna *'iSSjane*, mis tähendaks „sõnakuulmatust“, vaid just *'uquuqi*, mis tähendab „käristamist“. Miks just see sõna? Sellepärast, et kui keegi on sõnakuulmatu või lugupidamatu oma vanemate suhtes, käristab ta oma suhte Jumalaga armutult lõhki. Jättes palvetamise unarusse, lõpetame oma suhte Jumalaga, kuid vanemate vastu lugupidamatust üles näidates käristame selle lõhki. See tähendab, et hetkel kui tõstad häält oma vanemate vastu, käristad oma suhte Jumalaga armutult lõhki, isegi, kui just lõpetasid oma palve ...

'Uquuqil on veel teine tähendus – elu mõrudaks muutma. Kui oled lugupidamatu oma vanemate suhtes, muudad oma elu mõrudaks. See on ka põhjuseks, miks traditsiooni kohaselt lapse sünnil peetakse *'aqiiqat* (tuleb sõnast *'uquuq*) – pidu, mille puhuks ohverdatakse lammas. Sellenimelist pidu peetakse selleks, et laps oleks kasvades sõnakuulelik.

Ettevaatust, islami õpetlased on ühes asjas ühel meelel: suurim pattude seas on kummardada Jumala kõrval mõnda muud jumalust, järjekorras teine aga lugupidamatus vanemate suhtes!

Tõsi ta on, et mis järgneb, võib veidi südamevalu tekitada, kuid nagu öeldakse - parem karta kui kahetseda!

Kui oled vanemate vastu lugupidamatu või su vanemad surevad, olles sinu suhtes rahulolematud, juhtub sinuga seitse asja siinses maailmas ning kolm teispoolsuses.

Seitse praeguse maailma karistust:

1) Jumal laseb su näole ning elule langeda varju. Prohvet (*saws*) on öelnud: „*Hoia oma isa kiindumust, ära vea teda alt, või Jumal kustutab sinu jaoks valguse.*“

2) Sa saad alandatud, alandus valgub tervesse su ellu.

3) Austuse puudumine vanemate suhtes saab ühe hadithi kohaselt väga vara, veel siinses elus karistatud.

4) Sinuga võib juhtuda midagi väga kohutavat.

Üks hadith jutustab meile loo väga jumalakartlikust mehest. Ta oli parasjagu palvetamas, kui ta ema teda hüüdis. Mees küsis eneselt: „ema või palve?“ ning valis palve. Peale kolme korda hüüdmist kutsus ema Jumalat poja vastu appi. Veidi hiljem süüdistas üks naine sedasama meest temaga abielu rikkumises. Mees oli küll süütu, kuid kõigile oli uudis teada. Kõik jäi muutumatuks kuni päevani, mil ema jälle oma poega hüüdis ning too seekord vastas. Sel samal päeval võttis naine oma süüdistuse tagasi.

Loos on juttu palvetavast mehest. Mis siis veel rääkida nendest, kes sõpradega lobisedes vanemate hüüdeid ignoreerivad! Sõbrad või ema? Telefon või ema? Kuidas suhtuda inimestesse, kes oma mobiilid välja lülitavad, et ei peaks vastama emale, kes murelikult lapse tegemiste ning olemise kohta aru sooviks pärida?

5) Sa ei ole võimeline enne surma lausuma

usutunnistust („*āshādu ʾillāh ilāhā illa Allah, wa ʾāshādu ʾannā Muhammadar rassuulullah* – Ei ole teist jumalust peale Jumala ja Muhammed on Tema sõnumitooja.”).

See on jutt Prohveti (*saws*) ühest jumalakartlikust kaaslasest, 'Alqamah'st. Ta elu oli möödunud hästi, Prohvet (*saws*) oli temaga rahul. Kui ta surema hakkas, ei suutnud ta usutunnistust välja öelda, kuigi muidu oli võimeline kõnelema. Just usutunnistust öeldes muutus ta keel paksuks ja rakseks. Ta sõbrad jooksid kiiresti Prohveti (*saws*) järele ning küsisid, milles viga. Prohvet (*saws*) küsis kohe: „Kas ta ema on elus?” ning sõbrad vastasid: „Jah!” Prohvet (*saws*) läks kiiresti ema otsima ning naise leidnud, küsis: „Kas sinu südamele on jäänud tibakegi pahameelt 'Alqamah suhtes?” (Vahel võib jutuda nii, et ema varjab oma kannatust, seda välja näitamata. See aga ei tähenda, et emad oleksid alati meiega rahul.) Ema vastas: „Jah ...” ning lisas: „Ta viib kõik head puuviljad oma naisele ja lastele ning jätab mulle vaid hapud ning mürudad ...” (Mida siis veel arvata inimestest, kes eelistavad sõpru oma emale? Kuidas suhtuda nendesse, kes end oma vanemate seltsis halvasti tunnevad ning igal võimalusel sõprade hulka põgeneda soovivad? 'Alqamah eelistas vaid oma lapsi ning abikaasat ja juba selle tõttu ei olnud ta suuteline usutunnistust välja ütleva!)

Prohvet (*saws*) soovis leida lahendust, et 'Alqamah ema pojale andestaks. Ta palus süüdata tule ning käskis 'Alqamah sinna sisse visata ... Ema härdus hetkega ning hüüdis: „Oo Jumala Prohvet, aitab, ma olen temaga rahul! Ma olen temaga rahul!” Sel samal hetkel kuulsid kõik, kuidas 'Alqamah ütles: „*āshādu ʾillāh ilāhā illa Allah, wa ʾāshādu ʾannā Muhammadar rassuulullah* – Ei ole teist jumalust peale Jumala ja Muhammed on Tema sõnumitooja.”

Ettevaatust! Surma hetkel võib keel meid alt vedada. Kujuta ette, et võid olla samas situatsioonis, kuid ei ole Prohvetit (*saws*), kes sulle appi tuleks. Mida sa siis teeks? Või kujuta ette, et su ema sureb enne sind. Su patukahetsus peab siis küll enneolematu olema, et sellest probleemist välja keerutada.

6) Kui sinu vanemad paluvad sinu vastu Jumalat appi, siis Jumal võtab neid kuulda.

7) Üks Prohveti (*saws*) hadithidest ennustab ette Jeruusalemma vabastamise. Sina ei saa siseneda vabastatud Jeruusalemma. Prohvet (*saws*) ütles: „Jeruusalemma ei saa siseneda (kui see on vabastatud) need, kes joovad alkoholi ja need, kes ei austa oma vanemaid!”

Kolm teispoolsuse karistust:

1) Jumal ei heida sulle Viimsel Kohtupäeval pilkugi. Prohvet (*saws*) on öelnud, et on kolme sorti inimesi, keda Jumal Viimsel Kohtupäeval ei vaata ega puhasta nende pattudest ning kes saavad valusa karistuse osaliseks; esimene nende hulgast on see, kes ei austa oma vanemaid!

2) Jumal ei võta vastu sinu tegusid. Üks mees läks Prohveti (*saws*) juurde ning küsis temalt: „Oo Jumala saadik, kui ma palvetan, paastun, annan almust ning

käin palverännakul, kas Jumal võtab minu teod vastu?” Prohvet (*saws*) vastas: „Jah, ta võtab need vastu ning sa saad koha Paradiisi, koos Prohvetite, õiglaste, *chahidide ning heategijatega; välja arvatud siis, kui sa oma vanemaid ei austa.*”

Kas panid tähele, et kui sa oma vanemaid ei austa, sead ohtu isegi Islami tugisambad!

3) Sa saad olema viimaste Paradiisi sisenejate hulgas. Prohvet (*saws*) ütles: „**See, kes oma vanemaid ei austa, ei saa Paradiisi enne, kui terve maailma üle on kohut mõistetud.**”

Näide austuse puudmisest:

oma vanematele karmilt otsa vaatamine. Prohvet (*saws*) ütles: „Sellega, kes oma isale või emale karmilt otsa vaatab, ei ole minul ülestõusmispäeval asja!” (Mida ütleks seega Prohvet (*saws*) nende kohta, kes oma vanemate vastu häält tõstavad? ... Mis saab siis, kui teed midagi oma ema või isa tahte vastu? Ai! Jumal võib ühe pisara pärast taevad oma raevuga täita! Kahjuks leidub inimesi, kes on oma sõprade ees uhked selle üle, et on oma vanemaid naeruvääristanud, neile halvasti vastates.)

VEIDI ÖRNUST JA HELLUST

Nüüd, kus oleme end kurssi viinud kõige halvaga, mis võib juhtuda nendega, kes ei austa oma vanemaid, räägime ka heast, mis austus vanemate vastu endaga kaasa toob. Vaid mõte kõigest sellest heast osa saada, võib meid panna paremini käituma, isegi esimest osa tekstist lugemata.

Noored pööravad tihti oma pilgud tuleviku, abielu, töö, raha jne. poole, unustades mineviku; sellesama mineviku, mis neid kunagi püsti upitas: nende vanemad. Kas võime oma mineviku unustada?

Siinkohal oleks paslik lugeda mõningaid Koraani värsse, mis kaasa mõtlemisel pisarad silma võivad tuua:

„Sinu Isand on määranud: „Ärge kummardage kedagi peale Tema; ning ärgu teil kunagi jäägu vajaka headusest teie isade ja emade vastu: kui üks neist või mõlemad peaksid sinu kõrval vanaks saama, ära ütle neile halba sõna (“Fi!”) ega kohtle neid karmilt, vaid pöördu nende poole vaid viisakate sõnadega ning halastusest, langeta nende jaoks alandlikkuse tiib ja ütle: „Mu Issand, halasta nende mõlema peale, sest nemad kasvasid mind, kui olin väike.”” (17:23-24)

Jumal räägib vanadusest, et meid veidi mõtlema panna sellele, millised meie vanemad kord olema saavad: nad jäävad vanaks ja nõrgaks, nende tervis halveneb. Pane samuti tähele: „peaksid sinu kõrval vanaks saama”; „sinu kõrval” tähendab, et neid ei või endast ära tõugata, kui nad vanaks saavad. Isegi vanana peavad nad sinu kõrval jääma, sa pead nendega suhtlema.

Ta ütleb veel: „ära ütle neile halba sõna („Fi!”)”. Mis on see *Fi*? Eestikeelne vaste sellele oleks „phäh”. See „phäh” pole isegi mitte sõna. Jumal palub sul neile isegi mitte midagi sellist öelda, kuna tegemist on tihtilugu kaudse põlguse väljendamisega. Isegi kui su vanematel ei ole õigus, ära vasta neile kunagi põlguse või tigidusega. (Ja mis siis veel sellest, kui ütled: “Ära aja mind närvi oma

pideva ettevaatusega, ma saan ise väga hästi hakkama! Mis asja sa pabistad kogu aeg? Lõpeta ära! See on nüüd küll liiast!”)

Siis veel „ära kohtle neid karmilt“: tihti, kui vanemad jäävad vanaks, koheldakse neid palju rangemalt, kuna nad ise on nõrgemad ning niiöelda vähem mõistvad. Ära kasuta oma vanemate abitust takistamiseks sinu tegemisi kunagi ära, vaid “pöördu nende poole vaid viisakate sõnadega”. Mis oleks veelgi ilusam kui austus? Nad olid sinu vastu igati lahked, kui olid veel väike; ole nüüd nende vastu lahke, kui nemad on vanad.

Ja viimaks, „halastusest, langeta nende jaoks alandlikkuse tiib“. Alandlikkus tuleb austuse, sõnakuulelikkuse, tagasihoidlikkuse ning allaheitlikkusega. “Ja ütles: “Mu Issand, halasta nende mõlema peale, sest nemad kasvasid mind, kui olin väike.” Jumal räägib allaheitlikkusest vaid Enda ja vanemate puhul.

Kas panid tähele, et teema algab vanemate vanusega ning lõpeb sinu noorusega? Kas mäletad veel, kui nutsid oma emmet taga? Isegi kui ei mäleta, siis tead seda kindlasti. Miks meis ei ole enam seda kiindumustunnet? Kas sellepärast, et oleme ise täiskasvanud? Ja mis siis? Kiindumus võib vormi muuta, kuid peab siiski säilima. Sinu ema on palju sinu nimel loovutanud, et võiksid muretult kasvada.

„Me oleme inimesele kohustuseks teinud heatahtlikkuse tema isade ja emade suhtes; tema ema on teda kandnud, kannatades tema tõttu valu valu järel, tema võõrutamine kestab 2 aastat. Ole nii Mulle kui oma vanematele tänulik. Minu juurde viib sinu tee.“ (31:14)

Märkame, et selles värsis räägib Jumal alguses ja lõpus vanematest, kuid keskel emast. Miks? Sest reeglina näeb laps konkreetselt, mida isa tema heaks teeb (ta töötab, toob perekonnale süüa jne), kuid unustab, mille suhtes ta emale võlgu on. Seega tuletab Jumal sulle su ema meelde, läbi kahe kõige olulisema asja, millega ta hakkama on saanud: sinu kandmine ja sinu imetamine. Need on kaks asja, mida sa näinud ei ole ning mida sa ei mäleta. Jumal tuletab sulle meelde sinu ema kõige raskemad hetked, et saaksid nende üle mõtiskleda.

ÜKS VÄIKE LIIGUTAV LUGU

Kolm meest sisenesid koopasse, et seal öö veeta. Järsku kukkus suur kivi sissepääsu ette ning sulges selle, jättes mehed koopasse vangid. Nad püüdsid kõigest väest kivi ära veeretada, kuid asjata. Üks neist pakkus välja, et nad kõik peaksid jutustama loo parimast teost, mis nad oma elu jooksul on korda saatnud; äkki Jumal aitab neid. Esimene jutustas Jumalale oma tegudest. Kivi liikus veidi ... Ka teine jutustas oma loo ning kivi liikus veel natuke, kuid siiski ei saanud nad veel välja. Kolmas tõusis püsti, tõstis käed ning ütles: “Issand, mul olid isa ja ema. Mul oli kombeks igal õhtul lüpsma minna ning seejärel ise oma vanematele piima juua anda. Kuid ühel õhtul jõudsin ma liiga hilja ning nad juba magasid. Ma tundsin end nii halvasti, et seisin nende kõrval püsti kogu aja, kuni

nende ärkamiseni, kuigi mu lapsed oma osa oodates mind kutsusid. Oh Issand, kui Sa võtad vastu selle, mis ma nende heaks tegin, päästa meid!” Ja kivi kukkus sissepääsu eest ära.

HADITHE VANEMATEST

Prohveti (*saws*) juurde tuli mees ja küsis: „Jumala saadik, kes kõigi inimeste hulgast on kõige enam minu seltskonda väärt?” Prohvet (*saws*) vastas: „Sinu ema!” Mees, veidi üllatunud, sest ta ootas hoopis muud vastust, küsis uuesti: „Ja kes siis?” Prohvet (*saws*) vastas: „Sinu ema!” Taas üllatunud, küsis mees: „Ja kes siis?” ja Prohvet (*saws*) vastas: „Sinu ema!” Ning jälle: „Ja kes siis?” ja Prohvet (*saws*) vastas: „Sinu isa!”

See hadith pöörab meie tähelepanu sellele, et sinu vanemad, eriti aga ema, on need, kellega koos sa kõige enam aega peaksid veetma (palju enam, kui sõprade seltsis). Just emale peaksid sa rääkima oma päevastest tegemistest, temaga rõõmustama. Peaksid just emaga võtma ette asju, mis sulle sõpradega teha meeldib, teadvustades endale siiski, et ema ja sõprade vahel on vahe. Miks nimetas Prohvet (*saws*) ema kolm korda? Üks kord, kuna ta on sind kandnud, teine kord, kuna ta on sind sünnitanud ja kolmas kord, kuna ta on sind toitnud. Sellist hellust suudame oma vanemate vastu tunda vaid siis, kui meil endil on juba lapsed. Siis mõtleme omaette: “Kui ta saab suureks, kas ta on siis minu vastu samasugune kui mina oma vanemate vastu?” See on suure hirmu hetk.

Üks mees oli teel palverännakule Mekasse, kandes seljas oma vana ema. Mees küsis Prohvetilt (*saws*): „Jumala saadik, kas olen nüüd oma emale tasunud?” Prohvet (*saws*) vastas: „Isegi mitte ühe karje eest, mille ta on sind kandes ning sünnitades esile toonud!” Mees oli väga üllatunud: „Kuidas on see võimalik, oo Jumala saadik?” Prohvet (*saws*) vastas: „Sina kannad teda, oodates ta surma, tema aga kandis sind, oodates sinu elu!”

Üks mees tuli Prohveti (*saws*) juurde ning ütles: „Jumala saadik, olen tulnud sind tervitama ning sinu kõrval võitlema.” Prohveti (*saws*) esimene reaktsioon oli: „Kas su vanemad elavad?” Mees vastas: „Jah, nad jäid minust koju nutma.” Selle peale tõusis Prohvet (*saws*) kiiresti püsti ning teatas: „Jookse sama kiirelt neile naeratust viima, kui sa nad nutma panid!”

Asma (Abu Bakri, esimese islami kaliifi, tütar; Prohveti naise Aisha õde) tuli Prohveti (*saws*) juurde ning küsis: „Mu ema on iidolikummardaja, kas pean teda austama?” Prohvet (*saws*) vastas innukalt: „Aga loomulikult!” Isegi kui su vanemad ei ole moslemid või on valel teel, pead sa neid siiski respektierima ning nende sõna kuulama (välja arvatud juhul, kui see läheb otseselt sinu tõekspidamistega vastuollu). Abraham austas oma isa sellest hoolimata, et too oli uskumatu.

Oli kord mees, kelle nimi oli Umayya Ibn Sakr. Tal oli

poeg nimega Kilab. Omar Ibn Al-Khattab (teine islami kaliif, peale Abu Bakr'it) kutsus mehi võitlusesse, kuna oli oodata lahingut. Umayya oli aga liiga vana. Ta läks Omari juurde ning ütles: „Oo usklike juht, ma tahan võidelda, kuid olen oma vanuse tõttu liiga nõrk.“ Omar vastas: „Ära muretse, Umayya.“ Kilab, Umayya poeg, tõusis selle peale püsti ning ütles: „Oo usklike juht, mina olen valmis; ma olen nõus oma elu eest lunastama koha Paradiisis!“ Seda kuuldes klammerdus isa poja külge ning palus: „Kilab, ära mine, ära jäta kahte vanakest üksi.“ „Isa, las ma lähen Paradiisi!“ palus poeg. „Kes siis hoiab mu värisevaid käsi?“ küsis isa meelega. „Isa, aga jutt käib Paradiisist! Palun luba mind ...“ Isa, meelega, ütles viimaks: „Mine, mu poeg, tee kuidas soovid ...“

Isa ja ema käisid iga päev selles kohas, kust nende poeg oli lahkunud ning nutsid kuni päikeseloojanguni. Ühel päeval nägi isa lindu, kes oma poegadele süüa andis ning ta nuttis nii, et jäi sellest pimedaks ...

Kui võitlejad tagasi tulid, räägiti Omarile, kui väga Kilabi isa kannatab. Kilab oli elus ning Omar kutsus ta enda juurde ning küsis: „Kuidas sa oma vanematega ümber käisid, et nad sind nii väga armastavad?“ Kilab vastas: „Ma aitasin oma kaamli kannatlikult istuma, et too piima ei raputaks; ootasin veidi ning seejärel pesin ta udarat külma veega, et piim jahtuks; seejärel lüpsin ma teda õrnalt ning viisin piima vanematele juua.“

Omar ütles selle peale: „Mine ja peida ennast ära, et su isa sind ei märkaks, kui ta siia kutsun.“ Ta saatiski isa järele ning ütles: „Abu Kilab, mis on sinu soov?“ Isa vastas: „Mul ei ole selles ilmas enam midagi soovida.“ Omar ei jätnud: „Räägi tõtt ...“ Selle peale ütles isa: „Tahan Kilabi! Tahan enne surma teda veel enda käte vahel hoida.“ Omar palus tal oodata, läks Kilabi juurde ning ütles, et too oma kaamli nii lüpsaks, kui ta seda varem oli teinud. Omar võttis piima ning viis selle isale: „Võta, Umayya ...“ Umayya võttis piima vastu ning ütles: „Tunnen Kilabi käte lõhna!“ Kilab tuligi välja ning kallistas oma isa. Isa ütles: „Kas su süda on tõesti nii külm, et jätad oma vana isa üksi? Võta minult mu head teod, võta minu lahingute tasu, kuid ära mind jäta ...“ Omar hüüdis nuttes: „Sul on õigus, Umayya!“

Selline on vanema süda oma lapse vastu, isegi kui ta seda nii välja ei näita nagu Umayya seda tegi. Muide, Koraanis paneb Jumal vaid lastele südamele, et nad oleksid oma vanemate vastu head. Sellist märkust ei ole vaja vanematele teha, kuna headus oma laste vastu sünnib nende südames juba enne lapse ilmaletulekut. Kui vanemad on ranged, siis ainult oma laste kaitseks. Kes tahaks, et tema lastega midagi halba juhtuks?

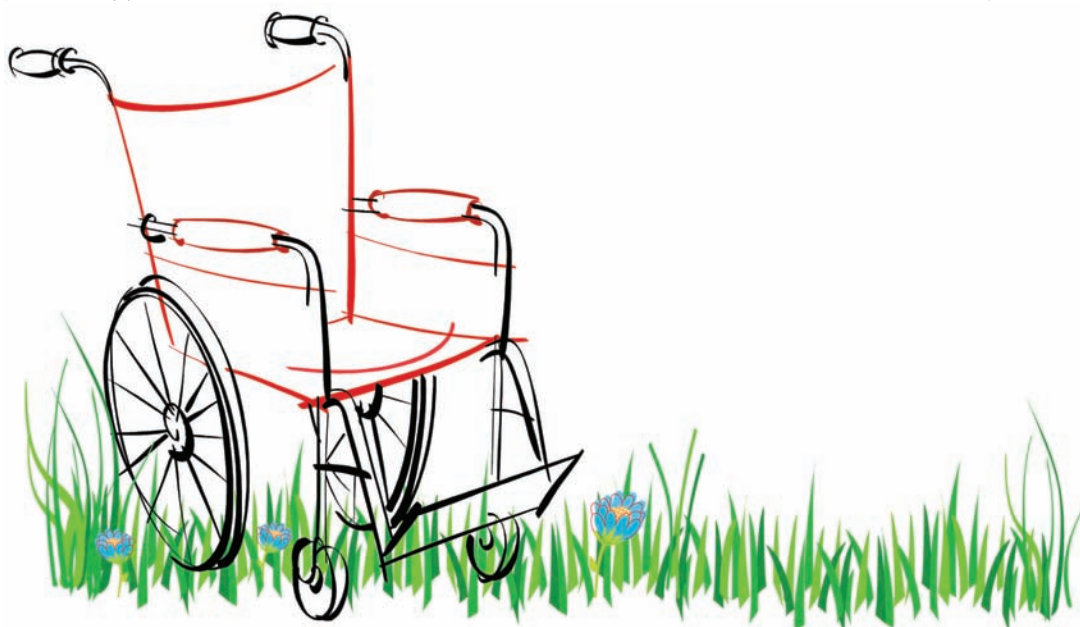
VANURITE AUSTAMINE

Islamimaailmas leidub harva „vanadepäevad“. Vanemate eest hoolitsemise pingutust nende elu kõige raskemal ajal peetakse auks ja õnnistuseks ning võimaluseks suuresti hingeliselt kasvada. Islamis ei piisa sellest, kui me oma vanemate eest vaid palvetame, me peame käituma nende suhtes piiritu kaastundlikkusega, pidades meeles, et kui me olime abitud lapsed, eelistasid nemad meid endile. Emadele langeb osaks eriline austus. Kui moslemi vanemad jäävad vanaks, koheldakse neid armuliselt, headuse ja omakasupüüdmatusena.

Islamis on vanemate teenimine kohustusena teisel kohal peale palvet ja nende õigus on meilt seda oodata. Põlastusväärseks peetakse väljendada ärritust kui ilma nende endi süüta muutub vanadus problemaatiliseks. Moslemid peavad oma südameasjaks ka nende vanurite eest hoolitsemise, kellel lapsi ei ole või kelle lapsed on kaugel. Kui näiteks mõne linna tänaval elab vana naine, kellel perekonda ei ole, toovad naabrid talle kordamööda oma toidust osa ning sellist hoolitsust võetakse kui midagi täiesti loomulikku. Samuti hoolitsetakse selle eest, et üksikul vanakesel oleks soe küljealune ning elamiskõlblik peavari.

Imam Al-Shafi (üks nelja islami koolkonna loojatest) ei hakanud kunagi enne sööma, kui ta ema oli lõpetanud. Ta kartis, et võiks sirutada käe mõne pala järele, mida emal oli plaanis võtta.

Kas peale kõike loetud ei tunne sa veidi rohkem armastust oma vanemate vastu? Hoia neid! Täna peavad nad sinuga rahule jääma!

LISATEAVET LAPSEST

KÖNE ARENG

“Ühe keele väga hästi valdamine on arenenud indiviidi lahutamatu omadus. Reeglina on see lapsepõlvest kaasa saadud emakeel.” Mihkel Mutt

Autor: Tiiu Soopõld, logopeed

Rääkimine on kõne arengus olulisim ning siin on määravaks oskus kasutada keelt suhtluses. Kuna lapsevanem on tähtsaim isik lapse elus, on just temal kõige suurem osa lapse emakeele ja suhtlusoskuse arendamisel. Et olla lapse arenguteel hea kaaslane, peab lapsevanem teadma kõne arengu erinevaid astmeid. Kõne on kogu mõtlemise alus. Tuleb arvestada, et kõne areng on individuaalne. Kõne õppimist mõjutavad mitmed tegurid. Lapse arengut – sealhulgas ka kõnet – mõjutavad kõige enam lähedased. Kindel on see, et kui lapsega räägitakse palju, õpib ta kiiremini rääkima. Arenenud meditsiiniga riikides kehtib põhimõte, et kui laps ei oska kaheaastaselt sõnu kasutada, tuleks küsida nõu arstilt. Vajaduse korral tehakse lapsele uuringuid. Kõnehäired võivad olla märkideks ka lapse hingelistest või vaimsetest probleemidest, mida vajaduse korral samuti uuritakse.

Seega tuleks olla lapse kõne arengu suhtes tähelepanelik ning teha tema oskustegi kohta märkmeid. Sellest on kasu ka arsti juurde pöördumisel.

Mõnikord teeb vanematele muret lapse kogelemine. See on normaalne ja mööduv nähtus 2–4aastastel lastel. Kui vaja, tehakse lapsele kõnehäirete korral kõneteraapiat, millest enamikul juhtudel piisab probleemide lahendamiseks.

Tuleb mõista, et kõne areng on bioloogiline protsess ja iga lapse jaoks erinev. Uuele küpsusastmele minnakse üle ligikaudu 6-kuulise intervalliga. Ainult lapsevanem, kes on oma lapsega pidevalt koos, märkab erinevusi arengustaadiumides.

Juba esimesel eluaastal õpib laps passiivset kõnelemist ehk mõistab sõnu ja lauseid. Esimesi sõnu õpivad lapsed

1–1,5-aastaselt ning kahe–kolmesõnalisi lauseid moodustama umbes 1,5–2-aastaselt. Kolmeaastane räägib juba selgelt ja nelja-aastane laps väljendab end ladusalt. Teise eluaasta lõpuks oskab laps ligikaudu 300 sõna ning hakkab kasutama kolme–viiesõnalisi lauseid. Lihtlausestes kasutab ta tihti nn telegrammistili, mis tähendab, et sõnu ühildades ei kasuta ta õigeid vorme ega lõppe.

Tuleb ette ka ealist agrammatismi (s.o. võimetust sõnu grammatiliselt õigesti vormistada või neist aru saada). Sõnavara suureneb kolmanda eluaasta lõpuks ligikaudu 1000 sõnani. Teise ja kolmanda eluaasta lõpuks moodustuvad täishäälikud ja huulhäälikud ning neljandal eluaastal sulghäälikud, kõige viimasena r-häälik. Keeletipu tõstmine ja värina teke keele otsa on liigutus, mis tuleb kõige viimasena. Enamik lapsi hääldeb puhtalt kõnehäälikuid viiendaks eluaastaks.

Häälde puhtus sõltub oraalmotoorika küpsemisest ning on individuaalne. Oraalmotoorika oskuseid saab hinnata söömis- ja joomisoskustega. Kaheaastane laps närib tahket toitu ja joob tassist, neelates sulgeb ta suu ning süljekontroll on olemas.

Tuleb jälgida lapse hingamistüüpi – nimelt kasutab laps ninahingamise takistuse tõttu rohkem suuhingamist. Tävaolekus peaks lapsel olema suu kinni. Kui märkate, et lapse suu on pidevalt avatud, tuleb pöörduda perearsti poole, kes uurib põhjuseid.

Kui laps õpib sõnu kasutama, on tal ühtäkki nii palju öelda. Tema mõte töötab kiiremini kui keel. Ärge muretsege, kui ta ei oska end veel selgelt väljendada. Laps kasutab olemasolevaid sõnu loominguiliselt ning loob ise vajalikud seosed.

Lapse kõne meelisreeglid

- Esi- või lõpukaashääliku kadu.
- Moodustuskohalt sarnaste häälikute asendamine.
- Sõnade lühendamine.
- Silpide ümberpaigutamine.

- Palatalisatsioon ehk peenendus (see on nähtus, mille korral kaashäälikut hääldatakse i-lise varjundiga).

Lapse nõuanded vanematele

- Aima, mis sõna ma otsin, ja ütle see välja. Jätan meelde.
- Vahel komistan sõnu otsides, anna mulle aega — leian ise sobiva.
- Vaata mulle otsa, kui sa räägid. Nii õpin sõnu sinu huultelt.
- Paranda mind, kui teen vigu, kuid ära sunni mind järele kordama.
- Kui satun segadusse, ei ole õige öelda näiteks: „Hinga sisse ja ütle uuesti.“ Anna mulle palun aega ja küll ma ise ütlen.

KEELTE ÕPPIMINE

Autor: Euroopa Komisjon – Keeleline mitmekesisus

Mitmekeelsed perekonnad

Mitmekeelsed perekonnad on pered, kus räägitakse kahte või enam keelt ja kus lapsi kasvatatakse mitmekultuurilises keskkonnas.

Sellises keskkonnas puutuvad lapsed juba varases eas kokku eri keeltega ning see mõjub keeleõppimisele vägagi soodsalt. Esineb ka kriitilisemaid arvamusi, mille kohaselt võivad lapsed hakata eri keeli segi ajama või ühte neist tõrjuma.

Järgnevalt on esitatud mõned poolt- ja vastuargumentid, mis kajastavad hiljutisi uurimistulemusi selle kohta, kuidas mitmekultuuriline keskkond lapsi mõjutab.

Praktiline mõju

Jättes kõvale teise või kolmanda keele oskusega kaasnevad suhtluseelised, võib varases eas kogetud mitmekeelsus hiljutiste uuringute kohaselt olla kasulik järgmiselt:

1. aitab lastel kiiremini lugema ja kirjutama õppida, sest teise keele oskus lubab kirjutatud teksti kiiremini mõista;

2. aitab ületada eesseisvaid ealisi kognitiivseid muutusi - võrreldes ainult ühte keelt kõnelevate eakaaslastega on kahte keelt valdavatel lastel kognitiivseid kõrvalekaldeid vähem;

3. mitme keele omandamine läheb lastel sama kiiresti kui ühe keele õppimine; lisaks sellele suudavad nad rääkida ilma aktsendita.

Negatiivsed eelarvamused

Mitmekeelsuse suhtes on levinud ka hulgaliselt vastuargumente, kuid viimaste aastate põhjalikud ja asjakohased uuringud on need suures osas ümber lükanud.

1. „Laps peaks kõigepealt ühe keele korralikult selgeks saama ja alles siis võiks uue õpetamisega algust teha.“

Lapsed, kes õpivad toetavas perekeskkonnas üheaegselt kahte keelt, saavad tavaliselt need mõlemad selgeks. Kui keskkond on pingeline, võivad keele õppimisel tõesti tekkida probleemid, kuid samasugused probleemid võivad pingelises keskkonnas tekkida ka ühe keele omandamisel.

2. „Laps, kes õpib korraga kahte keelt, ei saa neist kumbagi päris selgeks.“

Sellise eelarvamuse põhjuseks on asjaolu, et mõned mitmekeelses keskkonnas üles kasvanud lapsed ei suuda end samastada kummagi omandatud keele ega kultuuriga. Mitmekultuurilisest keskkonnast pärit täiskasvanud tavaliselt probleemide üle ei kurda ning lapsed, kes tunnevad end aktsepteerituna mõlema kultuuri poolt, samastavad end mõlemaga.

3. „Kakskeelsed peavad oma nõrgemat keelt tugevamasse ümber tõlkima.“

Valdav enamik kakskeelsetest inimestest suudab mõelda mõlemas keeles. Vastupidiselt paljude vaid ühte keelt kõnelevate inimeste arvamusele ei mõtle nad sugugi ühes keeles ega tõlgi oma mõtteid siis teise keelde.

4. „Kakskeelsed on kahestunud isiksusega inimesed.“

Mõned kakskeelsed inimesed on väitnud, et nende isiksused on eri keelte puhul erinevad. See võib aga olla tingitud asjaolust, et nende käitumine on räägitava keelega seotud kultuurinormide puhul erinev. Kasutatav keel dikteerib sellega seotud kultuurilised ootused.

Allikas:

http://www.kliinikum.ee/attachments/114_lapse-areng.pdf,

http://ec.europa.eu/education/languages/language-learning/doc151_et.htm,

ELU EESMÄRK – PARADIIS

Tõlkinud ja koostanud: Amina Iirimaalt

JEESUSE LUGU VIII

JEESUSE ERILISUS

Allah ütles: „**Messias (Jeesus), Maarja poeg, oli kõigest sõnumitooja ...**“ (5:75)

Jeesust kutsuti messiaseks¹, sest ta rändas mööda ilma, kutsudes teisi Allahi teele ja põgenes juutide tagakiusamise eest. Teise arvamuse kohaselt kutsuti teda nii, kuna ta oli lampjalgne².

Prohvet (salla Allahu alaihi wa sallam) lausus: „*Saatan torkab igat vastsündinut – seega sündides nad karjuvad – välja arvatud Maarjat ja tema poega. Ta (Saatan) tuli teda (Jeesust) torkima kuid ta hoopis torkas hižaabi (katet).*“ (Al-Bukhari 3286, 3431, 4548; ja Muslim 2366)

„Kesiganes tunnistab, et ei ole ole ülistamiseks ühtki jumalust peale Allahi ja et Tal ei ole liitlasi ja et Muhammad (salla Allahu alaihi wa sallam) on Allahi sulane ja Tema Sõnumitooja ja Jeesus (alaihi ssalam) on Allahi sulane ja Tema sõnumitooja ja Tema Sõna, mille Ta puhus Maarjasse ja Tema loodud hing ja Paradiis on tõene ja Põrgu on tõene, siis Allah võtab ta vastu Paradiisi vaatamata sellele, mida ta on korda saatnud.“ (Al-Bukhari 3435 ja Muslim 28)

„Kui mees õpetab oma konkubiinile parimaid kombeid ja annab talle parimad teadmised, seejärel vabastab ta ning abiellub temaga, saab ta kahekordse tasu. Samalaadselt kui mees uskus Jeesusesse, Maarja poega, ja siis usub minusse (prohvet Muhammadi (salla Allahu alaihi wa sallam)), saab ta kahekordse tasu.“ (Al-Bukhari 3446 ja Muslim 154)

Ibn Abbas (radiya Allahu anhu) jutustas, et kuulis Umarit (radiya Allahu anhu) minbarilt lausumas: „Ma kuulsin Prohvet Muhammadi (salla Allahu alaihi wa sallam) ütlemas: „Ma kohtasin Isra ööl Moosest. Nagu ma arvasin, ta oli pikka kasvu sirgete juustega, nagu ta oleks kuulunud Šanu'a hõimu inimeste hulka.“ Prohvet (salla Allahu alaihi wa sallam) lausus edasi: „Ma kohtasin Jeesust.“ Ta (salla Allahu alaihi wa sal-

lam) kirjeldas teda järgnevalt: „Ta oli keskmist kasvu, punaka näoga nagu ta oleks just vanni(toast)st väljunud. Ma nägin Aabrahami, kellele ma sarnanesin rohkem kui keegi tema järeltulijatest.“ (Al-Bukhari 3437 ja Muslim 168)

Imam Ahmad edastas Abu Hurairalt (radiya Allahu anhu), et Prohvet (salla Allahu alaihi wa sallam) ütles: „Prohvetid on kui vennad erinevate emadega: neil on sama usk, kuid nende emad on erinevad. Ma olen Jeesususele väärilisem kui keegi teine, sest minu ja tema vahel ei olnud prohvetit. Ta laskub taevast alla ning kui teda näete, tunnete ta ära. Ta on keskmise graatsilise pikkusega mees, punakasvalge jumega. Tema peast justkui tilguks vett kuigi see ei ole märg ja tal saab olema kaks keppi. Ta murrab Risti, tapab sead, muudab žižja³ kehtetuks ja hävitab kõik teised religioonid, kuni järele jääb vaid islam. Allah hävitab tema (Jeesuse) käe läbi Dažžali (Antikristuse) ja valitsema hakkab rahu. Te näete kaamliit lõvidega kõrvuti karjatumas; tiigreid lehmadega ja lambaid huntidega. Lapsed mängivad madudega ning nad ei haava üksteist. Jeesus jääb määratud ajaks ja siis ta heidab hinge. Moslemid sooritavad talle matusepalve ning seejärel matavad ta.“ (Ahmad 2:437; Abu Dawud 4324; At-Taylasi 2575 ja Ibn Hibban 6814, 6821)

Ühes teises hadithis ütles Abu Huraira (radiya Allahu anhu), et Prohvet Muhammad (salla Allahu alaihi wa sallam) lausus: „Ta jääb Maa peale neljakümneks aastaks. Ta laskub Damaskuse valgust mošee tornist pärast päikesetõusupalve kutsumist. Imaam pakub talle palvet juhtida kuid ta kostab: „Ei! Mõned teist on teistele juhtideks. Allahi au käesolevale ummale.“

Veel ühe versiooni kohaselt ütleb Jeesus: „Palvekutse on teile tehtud,“ ja ta palvetab seejärel imaami taga, siis ratsutab teiste moslemitega kõrvuti, laheb Dažžali jälitama, leiab ta ning tapab ta oma käega. Imam Bukhari edastas Salmanilt (radiya Allahu anhu), kes teatas: „Jeesuse (alaihis salam) ja Muhammadi (salla Allahu alaihi wa sallam) vaheline ajavahemik on kuussada aastat.“

Kasutad kirjandus: „Stories of The Prophets“, Ibn Kathir.

1 heebrea keeles mašiah (araabia keeles – masiih, kreeka keeles - kristos) – „võitu“ ehk väljavalitu mingiks kõrgeks ülesandeks; lunastaja (toimetaja märkus)

2 qadam mashaa' – arabia keeles – lampjalgne (toimetaja märkus)

3 Maks, mida islamiriigi juutidest ja kristlastest kodanikud zakaati asemel riigi kodanikena maksavad.

„KITAABU T-TAUHIID“ ehk „MONOTEISMI RAAMAT“

Autor: šeikh ul-islam Muhammad ibn Abdul-Wahhab
Tõlkinud: Amina Irimaalt

Muhammad ibn Abdul-Wahhab (1703-1792) on kogu islami ajaloo üks kindlakäelisemaid ja innovaatisemaid õpetlasi. Mitte, et ta oleks islamisse toonud midagi uut, mida seal varem ei olnud, kuid tema eluajaks, st 18. sajandiks, oli Araabia poolsaarel islam selle algusajaga võrreldes väga mandunud ja korrumppeerunud.

Muhammad ibn Abdul-Wahhab oli esimene, kes nõudis, et Prohvet Muhammedi (*saws*) aja islam taastataks. Ta lasi näiteks Prohveti (*saws*) kaaslastel Zayd ibn Al-Khattabi (*raa*) hauda maaga tasapinnale madaldada, et kohalikud lõpetaksid selle kummardamise, kuna surnute kummardamine või uskumine, et nad meid kuidagi aidata saavad, olgu nad oma elus nii head moslemid kui tahes, on islami suurim patt, kuna see on *širk*, ehk Jumalale kaastamist omistamine.

Kuna tolle aja moslemid (nagu ka tänapäeval) olid oma korrumppeerunud islamiga harjunud, oli tal palju vaenlasi ja nii lasti ibn Abdul-Wahhab oma kodukohast pagendada. Tema kaks õpilast, Diriyya piirkonna jubi ibn Saudi pojad, veensid oma isa ibn Abdul-Wahhabi oma kaitse alla võtma. Sellest saigi Saudide ja ibn Abdul-Wahhabi õpetuse liit alguse. Kui Saudid viimaks 1922. aastal kogu tänapäeva Saudi Araabia piirkonna oma võimu alla said, kehtestasid nad sellel ka ibn Abdul-Wahhabi õpetuse, mille kohaselt ei ole oluline mitte järgida kindlat islami õiguskoolkonda, vaid seadused tuleb võtta otse Koranist ja Muhammedi (*saws*) õpetusest.

Tänapäeval on ibn Abdul-Wahhabi toetajatest tuntumad kolm õpetlast: ibn Baaz, Uthaymeen ja Al-Albanee. Tema raamat „*Kitaabu t-tauhiid*“ on üle pika aja üks esimesi omalaadseid, mille suurimaks ülesandeks on ebajumalakummardamine taas kord moslemite südamest välja juurida. Käesolevas rubriigis on meil võimalik tänu liri Amina tõlgetele selle raamatuga tutvust teha.

TUULE NEEDMISE KEELD

Edastaja Ubai bin Ka'b (*radiya Allahu anhu*): Allahi Sõnumitooja (*salla Allahu alaihi wa sallam*) ütles:

„Ärge needke tuult. Kui te näete endale midagi vastumeelset siis lausuge: Oo Allah, me palume Sinult head sellest tuulest, head selles olevast ja head mis on kästud sellega kaasa tuua. Ja me otsime Sinu kaitset selle tuule kahjust, selles oleva kurja ja kurja eest, mis on kästud sellega kaasa tuua.“ (At-Tirmidhi – sahiih)

Peatükist õpime:

Tuule needmine on keelatud.

Juhised kasulikele sõnadele, kui keegi näeb talle midagi vastumeelset.

Tuul on juhitud Allahi Käsuga.

Tuul võib olla kästud nii hea kui samuti halvaga.

Allikas: *Kitab At-Tauhid, The Book of Monotheism*, by Sheikh-ul-Islam Muhammad bin Abdul-Wahhab, lk 167, peatükk nr 58.

ÜTLEMINE: „OO ALLAH, ANDESTA MULLE, KUI SA SEDA SOOVID.“

Edastaja Abu Huraira (*radiya Allahu anhu*): Allahi Sõnumitooja (*salla Allahu alaihi wa sallam*) lausus: „Mitte keegi teist ei tohiks öelda: „Oo Allah, andesta mulle, kui Sa seda soovid; Oo Allah, ole minule armuline, kui Sa seda soovid, ent hoopis tuleks tal alati meeleskindlusega Allahi poole pöörduda, sest keegi ei saa sundida Allahi tegema midagi vastu Tema Tahtmist.“ (Bukhari)

„Allahi poole peaks pöörduma kindlameelselt sest Allahile ei ole midagi liialt või Temale üle jõu käivat.“ (Muslim)

Peatükist õpime:

Keeld suplikatsioonis millegi välja jätmises.

Põhjus, miks mitte öelda „Kui Sa soovid.“

Prohveti (*salla Allahu alaihi wa sallam*) sõnul teha pöördumine vankumatu meeolekkindlusega.

Küsi Allahilt seda, mida iganes sa saad.

Põhjus sellele (et midagi ei ole Allahile liialt või Temale ülekäivat).

Allikas: *Kitab At-Tauhid, The Book of Monotheism*, by Sheikh-ul-Islam Muhammad bin Abdul-Wahhab, lk 161, peatükk nr 53.

KESIGANES NEAB AEGA, ON TEINUD ALLAHILE ÜLEKOHUT

Edastaja Abu Huraira (*radiya Allahu anhu*): Prohvet (*salla Allahu alaihi wa sallam*) lausus: „Allah ütles, et Aadama

poeg teeb Mulle ülekohu, sest ta neab aega; olgugi et Mina olen Ad-Dahr (aeg), Minu Kätes on kõik asjad, ja Ma põhjustan päeva ja öö pöördlemist.“ (Bukhari)

Teises versioonis – „Ärge kuritarvitage aega, sest aeg on kuulub Allahile.“

Peatükist õpime:

Aja needmine on keelatud.

Aja kuritarvitamine on Allahile ülekohtu tegemine.

Prohveti (*salla Allahu alaihi wa sallam*) ütlemise „Tõepoolest, Allah on Ad-Dahr (aeg)“ uurimine.

Me võime midagi kuritarvitada, isegi kui see ei olnud meie kavatsus.

Allikas: *Kitab At-Tauhid, The Book of Monotheism*, by Sheikh-ul-Islam Muhammad bin Abdul-Wahhab, lk 145, peatükk nr 45.

Dr. A.B. Philips

Jeesuse tõeline sõnum

Tõlkinud: Aisha

INGLISEKEELSE PIIBLI VERSIOONID

Enimkasutatud inglisekeelse Piibli – Piibli redigeeritud standardversiooni¹ – eessõnas kirjutas autor jägmist:

„Piibli redigeeritud standardversioon on volitatud uusversioon 1901. aastal trükitud Piibli Ameerika standardversioonist², mis omakorda oli uusversioon 1611. aastal avaldatud kuningas Jamesi versioonist³ ...“

„Kuningas Jamesi versioon pidi tavakasutuses Genfi Piibliga (1560; Geneva Bible) konkureerima, kuid lõpuks jäi see siiski peale. Kahe ja poole sajandi jooksul ei tehtud inglise keeles ühtki teist volitatud Piibli tõlget. Kuningas Jamesi versioonist sai inglise keelt kõnelevate rahvaste volitatud versioon ... Ometi sisaldab kuningas Jamesi versioon tõsisid vigu. 19. sajandi keskpaigaks oli tänu tõsistele piibliuringutele ja paljude kuningas Jamesi versiooni tõlkimisel kasutatud käsikirjadest vanemate käsikirjade avastamisele selge, et neid vigu on nii palju ja need on niivõrd tõsised, et inglisekeelsest Piiblist tuleb teha uus parandatud versioon. Selle ülesande võttis enda peale 1870. aastal anglikaani kirik. Piibli inglisekeelne redigeeritud versioon⁴ ilmus 1881.-1885. aastatel, selle teisend Ameerika standardversioon, mis sisaldas selle tööga tegelevate Ameerika õpetlaste eelistusi, aga 1901. aastal.“⁵

„Kuningas Jamesi versioon Uuest Testamendist toetus kreekakeelsele tekstile, mis oli paksult täis 14 sajandit kogunenud käsikirjade kopeerimisvigu. Peamiselt oli tegemist 1589. aasta tekstiga, mille oli toimetanud Beza,

kes järgis väga täpselt Erasmuse teksti (1516-1535), mis omakorda põhines paaril keskaegsel käsikirjal. Varaseim ja parim neist käsikirjadest, mida Erasmus kasutas, oli pärit 10. sajandist ja ta kasutas seda kõige vähem, kuna see erines kõige enam tavakasutatavast tekstist. Beza käsutuses oli kaks väärtuslikku käsikirja, mis pärinesid 5. ja 6. sajandist, kuid ta kasutas neid minimaalselt, kuna need erinesid suuresti Erasmuse tekstist.“⁶

„... Et Ameerika standardversiooni volitamata muutuste eest kaitsta, varustati see autoriõigusega. 1928. aastal omandas selle autoriõiguse Rahvusvaheline Religioos- se Hariduse Nõukogu⁷, mis läbi läks see läbi haridus- ja trükijuhatare nõukoguga seotud USA ja Kanada kirikute omandisse. Nõukogu määras Ameerika standardversiooni teksti eest vastutavaks õpetlastest koosneva komitee, kelle ülesandeks oli otsustada, kas teksti oleks veel vaja parandada ... [Kahe aasta pärast] jõuti otsustele, et 1901. aasta versioon vajab põhjalikku parandamist, kuid peab siiski jääma võimalikult Tyndale-King Jamesi traditsiooni lähedaseks ... Nõukogu hääletas 1937. aastal redigeerimise poolt.“⁸

„Redigeerimiskomiteesse kuulus 32 õpetlast, nõuandekomiteesse 50 koostöös usulahkude esindajat ... Uue Testamendi redigeeritud standardversioon ilmus 1946. aastal.“⁹

„Nii Vana kui Uut Testamenti sisaldav redigeeritud standardversioon ilmus 30. septembril 1952. aastal, saades laia heakskiidu osaliseks.“¹⁰

1 Revised Standard Version

2 American Standard Version

3 King James Version

4 English Revised Version of the Bible

5 The Holy Bible: Revised Standard Version, lk iii.

6 The Holy Bible: Revised Standard Version, lk v.

7 International Council of Religious Education

8 The Holy Bible: Revised Standard Version, lk iii-iv.

9 The Holy Bible: Revised Standard Version, lk iv.

10 The Holy Bible: Revised Standard Version, lk vi.

Piibli redigeeritud standardversioonis oli tekstist eemaldatud allmärkustesse pandud terve hulk kuningas Jamesi Vana ja Uue Testamendi versiooni otsustavaid värsse, mille kohta Piibli õpetlased leidsid, et need olid hilisemate sajandite lisandid. Näiteks väga tuntud lõik Johannese evangeeliumist 8.7 abielurikkuja naise kohta, keda hakati kividega surnuks viskama. Jeesus olevat öelnud: „Olgu teist see, kes on patuta, esimese kivi viskajaks tema pihta.“ Piibli redigeeritud standardversiooni allmärkusest võib lugeda: „Vanimates allikates 7.53-8.11 puudub.“¹¹ Kuna Vatikani käsikiri nr 1209 ja 4. sajandist pärit Siinai käsikirja koodeks neid 12 värssi ei sisalda, on Piibli õpetlased jõudnud seisukohale, et neid sõnu ei saa Jeesusele omistada. Teine näide on lõik, mis omistatakse Jeesusele ja mida kasutatakse tõendina kolmainsusest. Johannese evangeeliumis 5.7 olevat Jeesus öelnud: „Kolme käes on taevane tunnistus, Isa, Sõna ja Püha Vaim ja need kolm on üks.“¹²

Tuntud Piibli õpetlane Benjamin Wilson kirjutab, et antud teksti „taevase tunnistaja“ kohta ei eksisteeri üheski enne 15. sajandit kirjutatud Kreeka käsikirjas. Sellest tulenevalt jäeti see värss Piibli redigeeritud standardversioonist välja, isegi allmärkust lisamata. Selleks, et Piibli redigeeritud standardversioonis ja kuningas Jamesi versioonis oleks sama arv värsse, jagati 6. värss kaheks värsiks.

Uue Testamendi tõlke teine väljaanne (1971) lõi kasu tekstilistest ja lingvistilistest uuringutest, mis olid ilmunud peale Uue Testamendi redigeeritud standardversiooni esmaväljaannet 1946. aastal.¹³ Sellest tulenevalt ennistati mõned eelnevalt kustutatud lõigud ja kustutati mõned eelnevalt aktsepteeritavad lõigud. „Teksti ennistati kaks lõiku: Markuse evangeeliumi pikem lõpp (16.9-20) ja lugu naisest, kes jäi abielurikkumisega vahele (Jh.7.53-8.11), mis eraldati muust tekstist tühikuga ja millele lisati informeerivad märkused ... Tänu uutele käsikirja tõenditele ennistati teksti kaks lõiku – Lk.22.19b-20 ja Lk.24.51b – ja üks lõik – Lk.22.43-44 – pandi allmärkustesse, nagu Lk.12.39.“¹⁴

AUTORLUS

Piibli õpetlaste sõnade kohaselt on isegi nii Vana kui Uue Testamendi autorlus kahtluse all.

Toora

Piibli viis esimest raamatut (pentateuh ehk Moosese raamatud)¹⁵ omistatakse traditsionaalselt Prohvet Moosesele¹⁶, kuid samas on neis raamatuis palju värsse, mis

11 *The Holy Bible: Revised Standard Version, lk 96.*

12 *Holy Bible (King James Version)*

13 *The Holy Bible: Revised Standard Version, lk vi.*

14 *The Holy Bible: Revised Standard Version, lk vii.*

15 1. Genesis, 2. Exodus, 3. Leviticus, 4. Numbers ja 5. Deuteronomy.

16 Ortodoksi juudid väidavad, et Toora 'juutide nimetus Piibli esimesele viiele raamatule' loodi 974 põlvkonda enne maailma loomist. Jumal olevat selle nende 40 päeva jooksul, kui Mooses Siinai mäel oli olnud talle sellisel lõplikul ja tühistamatul kujul ette dikteerinud, et oleks patt väita, nagu Mooses oleks sellest ise kasvõi ühe tähe kirjutanud.

viitavad sellele, et Mooses ei oleks saanud kõike seal ära toodut kirjutada. Näiteks 5Mo.34.5-8 on kirjas:

5. Ja Jehoova sulane Mooses suri seal Moabimaal Jehoova sõna kohaselt.

6. Ja ta mattis tema orgu Moabiidimaal, Beet-Peori kohale, aga tänapäevani ei tea ükski tema hauda!

7. Ja Mooses oli surres sada kaksikümmend aastat vana; ta silm ei olnud tuhmunud ega ramm raugenud.

8. Ja Iisraeli lapsed nutsid Moosest Moabi lagendikel kolmkümmend päeva, siis alles lakkasid nutupäevad – lein Moosese pärast.

On täiesti selge, et need värsid Moosese surma kohta pidi kirjutama keegi teine kui ta ise.

Mõned kristlastest õpetlased on seletanud neid lahknevusi oletusega, et Mooses kirjutas oma raamatud, kuid hilisemad prohvetid ja inspireeritud kirjutajad on eelnevalt mainitu hiljem juurde lisanud. Sellest tulenevalt on terve tekst nende jaoks siiski Jumalast inspireeritud kiri. Kuid see seletus ei osutunud siiski vettpidavaks, kuna lisatud värsside stiil ja kirjanduslikud tunnusjooned on samad, mis ülejäänud tekstil.

19. sajandil hakkasid kristlastest Piibli õpetlased Tooras olevate dublettide tähenduse üle arutlema. Need on

lood, mis ilmuvad kahel korral, iga kord erinevate detailidega. Nende hulka kuulub ka kaks erinevat versiooni maailma loomisest, Jumala ja Aabrahami vahelisest lepingust, kuidas Jumal Jaakobi nime Iisraeliks muudab ja kuidas Mooses kaljust vett saab.¹⁷

Moosese autorluse kaitsjad väitsid, et dubletid mitte ei räägi teineteisele vastu vaid täiendavad teineteist. Nende mõtteks on meile Toora sügavamalt ja peenemat tähendust näidata. Siiski lükkasid avatuma mõtlemisega õpetlased peagi need argumendid kõrvale, märkides, et osad seletused ei olnud mitte ainult selgelt vasturääkivad, vaid kui dubletid süstemaatiliselt kaheks erinevaks jutustuseks eraldada, kasutati kummaski jutustuses erinevat Jumala nime: üks nimetas Jumalat alati Yahweh'ks ehk Jehoovaks – seda dokumenti nimetatakse „J“; teine nimetas aga Jumalat alati Elohim ja seda dokumenti nimetatakse „E“.¹⁸ Kummalgi dokumendil oli veel rida muid kirjanduslikke tunnuseid. Professor Richard Friedmani¹⁹ modernne kirjanduslik analüüs näitab, et Moosese viis raamatut on segu 9., 8., 7., ja 6. saj. e.Kr. heebrea keelest. Seega on Mooses, kes elas 13. sajandil e.Kr., Piibli heebrea keelest kaugemal kui Shakeseare tänapäeva inglise keelest.

Moosese viie raamatu edasine uurimine viis avastuseni, et sellel ei ole mitte kaks vaid lausa neli peamist allikat. Avastati, et osad lood ei olnud mitte vaid dubletid vaid lausa tripletid. Neile dokumentidele leiti ka muid kirjanduslikke omapärasid. Kolmas allikas sai nimeks „P“

17 Who Wrote the Bible, lk 54-70.24.

18 Esimesena eraldas Moosese viie raamatu mitmikallikad 19. sajandil Saksa õpetlane Julius Wellhausen.

19 Richard Elliot Friedman on San Diegos asuva California Ülikooli professor. Ta kaitses oma doktorikraadi Piibli heebrea keeles Harvardi Ülikoolis ja on vaidlust tekitava raamatu "Who Wrote the Bible" autor.

(„preestrite“ järgi) ja neljas „D“ (nagu Deuteronomy).²⁰ Väga raske on määrata originaaltekstile lisatud teksti ulatust. Seetõttu on kogu teose autorlus suure kahtluse all. Piibli redigeeritud standardversiooni ühes lisa pealkirjaga „Piibli raamatud“ kirjutatakse üle ühe kolmandiku ülejäänud Vana Testamendi raamatute autorluse kohta järgmist:

RAAMAT	AUTOR
Kohtumõistjate raamat	võimalik et Samuel
Rutt	võimalik et Samuel
Esimene Saamueli	teadmata
Teine Saamueli	teadmata
Esimene Kuningate	teadmata
Teine Kuningate	teadmata
Esimene Ajaraamat	teadmata
Ester	teadmata
Iiob	teadmata
Hesekiel	kahtluse all
Joona	teadmata
Malakia	midagi pole teada

Rohkem kui pooled maailma kristlastest on Rooma katoliku usku. Nende Piibli versioon ilmus 1582. aastal Jerome'i ladina Vulgatast ja reprodutseeriti Douays 1609. aastal. Vana Testamendi Rooma katoliku versioonis (RCV) on seitse raamatut rohkem kui protestantlikus maailmas tunnustatud kuningas Jamesi versioonis. Lisaraamatutele viidatakse kui *apocryphale*²¹. Protestantlikud Piibli õpetlased jätsid need Piiblist välja 1611. aastal.

20 "The Interpreter's Dictionary of the Bible", köide 1, lk 756 ja köide 3, lk 617. Vaata ka "The New Encyclopaedia Britannica", köide 14, lk 773-4.

21 apokrüüf - vaieldava algupäraga teos

Lugeja küsib, lugeja vastab

Kuidas on sinu suhted mitte-moslemitest sugulastega? Millised kogemused sul on? Kas on rohkem rõõmu või muret? Millised on peamised mured? Kas on nippe, mida teistele soovitada?

Ma ei suhtle eriti oma mitte-moslemitest sugulastega. Suhted on üldjuhul neutraalsed. Peamine mure on see, et peale seda kui nende arvates muutusin „imelikuks“ ei võta nad (suurem osa neist) mind enam vastu nagu kunagi, kui olin nendega „sarnane“. Aeg-ajalt osad neist proovivad mind „vanale rööpale“ tagasi viia, kuid aeg on parim ravija ning paljud neist on näinud, et olen püsivalt enda juurde kindlaks jäänud ja löövad vaikselt käega. Enam ei ole seda lähedust oma (kunagiste lähedaste) mitte-moslemist sugulastega nagu minu islamieelsel ajal, kuid pigem ei olegi sellest muret, sest mulle ei meeldi käia läbi nendega (isegi kui nad on minu lähisugulased), kellele ma ei meeldi sellisena nagu ma olen – moslemina, kes on islami oma eluviisiks võtnud. Ja ega enam saagi paljude just meessoost sugulastega suhelda, kuna see pole mosleminaisele kohane. Ja ega seda nn. lähedust nendega polegi vaja, sest ega ma nendelt midagi head juurde saa. Eelistan hoida ligidale oma moslemist sugulased, kes on minu tõeline pere, tõelised sugulased.

A.

Pean ütleva, et minu sugulased on minule ja minu lastele selja pööranud. Olen juba 5-aastat moslem ja kogu see aeg väldivad minu sugulased meid. Kui juhuslikult näemegi, siis kas keeratakse ümber või minnakse lihtsalt mööda nagu võõrast. Muidugi on sellest kahju, aga mis parata. Olen üritanud selgitada, mis on islam ja mis tähendab olla moslem. Ju siis ei taheta minust aru saada. Muidugi suurema põntsu pani veel see, et ma kannan rätikut ja palvetan viis korda päevas. See on ju ikkagi minu otsus teenida Jumalat. Minu oma vend küsib pidevalt, kas mu mees on vägivaldne, kas pekstakse iga päev, sunnitakse kandma rätti, miks kannan nii tobedaid riideid, kas ikka süüa saan jne. Mõtlen, et kuidas küll arvatakse, et islam on nii halb ja kuri, teistpidi jälle ajab naerma, et inimesed nii mõtlevad. Pean ka veel lisama, et minu mees kannab mind kätel. Me naerame, loeme, mängime, jalutame, koristame, teeme süüa jne, alati koos. Minu mees

toetab ja aitab kus aga saab. Minu mehe sugulased võtsid mind kohe omaks ja neil polnud mingit probleemi, et olen teisest rahvusest. Minu mees andis minule aega mõelda. Ta seletas kohe, et on moslem ja usklik, palvetab ja otsib omale naist, kes kannaks pearätti. Ma ei saanud algul aru, mis see tähendab ja hakkasin siis uurima ja raamatuid lugema. Lõpuks pöördusin islamisse ja võtsin oma mehe usu vastu, mida ma ei kahetse, kuna mulle seletati kohe kõik lahti ja selle üle on mul hea meel. Esimene mees oli mul eestlane ja ma ei ütleks, et olin õnnelik. Praegu olen õnnelik ja ma ei saa parata, kui teised sellest aru ei saa. Loodan *inša Allah*, et nende inimeste silmad kunagi avanevad.

M.

Mitte-moslemitest sugulastega saan sama hästi läbi nagu moslemitest sugulastega. Kõige suuremaks mureks on tihti see, et islami usku eriti ei mõisteta, aga kui on vastastikune lugupidamine ja austus teiste valikute vastu, siis saab kõigest üle. Õnneks ei ole keegi minu valikutesse siiski hukkamõistvalt suhtunud, vähemalt mitte minu ees.

N.

Alhamdulillah, ma ei kurda mitte-moslemitest sugulaste üle. Nad austavad mind ja näevad, et olgugi minu usk muutunud, olen jäänud iseendaks, ehk veel paremaks iseloomult. Ma ei mõista nende üle kohut, austan nende arvamust ja sama on ka minu pere ning sugulastega. Eks paar haput õuna on aga neid ei tasu tähele panna, küll Allah kõik paika paneb. Südantsoojendav on see, kuidas hoolitsetakse selle eest, et meil poleks toiduga Eestis probleeme – helistatakse kasvõi poest enne ostu, kas see või teine aine on lubatud süüa. *MašaAllah!* Juba teatakse, et kui perega külla lähen, on alati kala kapis olemas. Rohkem on rõõmu, kuna meie peres ja suguvõsas pole olnud iialgi rassismil kohta. Inimest võetakse nii, nagu ta on. Soovitan uusmoslemitel olla kannatlikud!

Ühe näitena toon siinse juhtumi. Üks noormees astus islamisse, ent ta vanemad olid väga vastu ja viskasid ta kodust välja. Noormees ei andnud alla, ta käis iga päev kodus ja võttis kaasa kimbu lilli oma emale. Pikka aega ei teinud ema talle ust lahti ja noormees pani lilled kenasti ukse taha. Ühel päeval, *mašaAllah*, avas ema ukse ja lasi poja tuppa. Nad rääkisid pikka aega ja *subhanallah*, viimaks astusid ka vanemad islamisse. Kannatlikkus viib sihile, seda ütleb ka eesti vanasõna.

Minu suhtes mitte-moslemitest sugulastega on täiesti normaalsed. Võib-olla on küsimus selles, et ma hakkasin moslemiks juba nii kaua aega tagasi, et Eestis siis väga palju veel terrorismist ja naiste ahistamisest ei räägitud; võib-olla aga selles, et olen juba päris pisikesest peale enda jaoks rahu otsinud, minu vanemad on mind sellepärast kannatamas näinud ja kuna nad mind armasta-

vad, on neile vaid kergenduseks, et olen enda jaoks rahu leidnud.

Ma arvan, et kui moslemiks hakkab keegi, kelle vanemad ei ole usklikud, on selle olukorraga märksa lihtsam toime tulla, kui vanemad vähegi tolerantsemad on. Kui aga värskel moslemi vanemad on näiteks kristlased, siis kindlasti teeb neile rohkem haiget, et nende laps moslemiks hakkas ja nende usu hülgas ja sellest võib tulla rohkem hõõrdumist.

K. Ega muud ei olegi soovitada, kui et pidage meeles, et sinne elu on meile kõigile testiks ja meid testitakse kõigega, ka meie lähedastega. Isegi kui meie vanemad ei ole moslemid, on Prohvet Muhammed (*saws*) ikka käskinud meil neid austada. Meil ei pruugi olla samad põhimõtted ja vaated elule, kuid siiski jäävad nad meie vanemateks ja meie kohustuseks on neile näidata, et just moslemitena oleme neile parimad lapsed.

A.

Pudrupotike keeda...

FILO TAIGNA HÖRGUTISED!

MAROKO KANA PASTILLA

Kokk: Sarah Iirimaalt

Pastilla (araabia keeles: *bastilla*) samuti translitereerituna *bastilla*, *bisteeya*, *b'stilla* või *bstilla* on traditsionaalselt valmistatud rikkalik lihapirukas noortest tuvidest. Kuna tuviliha on sageli raskesti kättesaadav, kasutatakse tänapäeval sagedamini hakitud kana. Pastillas saab kasutada ka kala täidist. See on tüüpiline Maroko roog ja seda võib pidada ka üheks Maroko rahvustoiduks. Pastilla ise on pirukas, mis ühendab maitset magusat ja soolast. Koosneb see krõbedatest kihtidest, milleks kasutatakse krepimoodi *warka* tainast (peenem filo tainas), maitseainetega puljongis aeglaselt küpsetatud lihast ning hakitud ja krõmpsuvast kihiti röstitud ja jahvatatud mandleid, kaneelist ja suhkrust.

Täidis tuleks valmistada eelneval päeval, lihatükke õlis pruunistades. Lihatükid tõstetakse seejärel kaussi, lisatakse ülejaanud õli, sibul, petersell ning erinevad vürtsid. Kui liha on valmis, jahutatakse vedelik ja kastmesse

lisatakse lahtiklopitud munad, millest moodustub vürtsika omletisarnane täidis pastillale. Liha eemaldatakse kontidelt ja rebitakse näppude vahel peenemaks ning jäetakse üleöö seisma.

Ümmargusele pitsapannile lisatakse esimene kiht *warka* või filotainas, see pintseldatakse võiga. Seejärel lisatakse munatäidis ning kaetakse see omakorda jällegi taigalehtedega. Seejärel lisatakse sama tehnikat kasutades veel kana ning mandlitäidis. Pirukas kaetakse mitme taigalehega, pintseldatakse pealt munaga, ning küpsetatakse ahjus kuldpruuniks. Serveerimisel kaunistatakse pastilla kaneeli ja tuhksuhkruga.

Pastillat pakutakse Marokos ennekõike pulmade või pidustuste ajal või kui keegi väga eriline külla tuleb. Mina olen söönud seda Marokos ainult üks kord – ju sel korral peedi mind siis väga eriliseks külaliseks.

Kana täidis:

1 kana, tükeldatud
2 suurt sibulat, hakitud
1 klaas hakitud peterselli
1 tl ingveri
1 tl kaneeli
¼ tl kurkumi
½ tl safrani
1 tl soola
¼ tl pipart
1 ½ klaasi vett

Muna täidis:

6 muna

Mandli täidis:

100 g puhastatud mandleid
2 tl tuhksuhkurt
2 spl apelsiniõie vett
natuke kaneeli
õli praadimiseks
filotainast, suuremad lehed
200 g võid
1 muna

Kana täidise valmistamine:

- 1 – Kuumuta potis õli. Lisa sibul, petersell ja vürstid. Sega korralikult.
- 2 – Tõsta kana potti, sega. Kaaneta ja lase haududa 10 minutit.
- 3 – Lisa vesi, eesmärk on paks kaste. Kaaneta ja lase kanal haududa 35 minutit.
- 4 - Kui kana on valmis, eemalda see kastmest, lase jahtuda ja eralda liha luudelt. Rebi liha väikesteks tükkideks ja jäta üleöö seisma.

Muna täidise valmistamine:

- 1 - Lisa 6 muna kastemesse, kus kana keetsid.
- 2 - Madalal kuumusel sega munad kastmesse.
- 3 - Ära kata potti kaanega. Muna segu peab muutuma segades kuivaks pärast 10-15 minutit.

Mandli täidise valmistamine:

- 1 – Prae mandlid õlis, kuni need muutuvad kuldpruuniks.
- 2 - Eemalda mandlitelt üleliigne õli.
- 3 - Aseta mandlid, tuhksuhkur, kaneel ja apelsiniõie vesi köögikombaini, kuni mandlid on purustatud.

Pastilla vormimine:

- 1 - Pintselda vorm pannil sulavõiga.
 - 2 – Aseta filotainas 3 kihina keset vormi. Aseta kaheks poolitatud filotainas vormi, et 1/3 nende pikkusest jääks üle vormi äärte, et lõpus, kui kõik kihid on olemas, saaks pastilla lihtsalt kokku vormida. Pintselda filotainas sulavõiga.
 - 3 – Esimese kihina jaota munasegu vormi. Kata kahe filotaigna lehega. Pintselda filo sulavõiga.
 - 4 – Jaota kanatükid teise kihina. Kata kahe filotaigna lehega. Pintselda filo sulavõiga.
 - 5 – Raputa peale mandlipuru. Kata kahe filotaigna lehega. Pintselda filo sulavõiga. Tõsta ettevaatlikult üle vormi ääre jäänud filolehed ettevaatlikult üle pastilla. Pintselda üle sulatatud või ja munaga.
 - 6 – Katteks lisa veel 3 filolehte ja pista need ettevaatlikult pastilla alla. Pintselda veelkord sulatatud või ja munaga.
- Küpseta 180 C kraadi juures 20- 30 minutit, kuni pastilla on kuldpruun.
Kaunista pastilla tuhksuhkru ja kaneeliga.
Serveeri soojalt.

TUNEEsia TUUNIKALA BRIKID

Kokk: Amira

*Briki spetsiaalsed lehed või filo taigen
pool karpi tuunikala
1-2 muna
2-3 kartulit
peterselli
100 g juustu
soola, pipart*

Küpsetada kartul pannil kuldpruuniks. Hakkida petersell peeneks, riivida juust, koppida lahti muna. Segada kõik komponendid massiskokku ja maitsestada. Võtta briki lehed või filotaigen ja asetada lusikaga täidis taignale ning keera rulli. Küpsetada pannil õlis, kuni brikid on kuldpruunid.

KORAANINURK

86. SUURA – AṬ-ṬAARIQ – ÖINE TULIJA (17 äjät)

	Jumala, kõige Armulisema, Halastavama nimel.	<i>bismilläahi r-rahmääni r-rahiim.</i>	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
1	Taeva ja Öise Tulija nimel.	<i>wa s-sämää'i wa ṭ-ṭaariq.</i>	وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ
2	Ja mis ütleks sulle, mis on Öine Tulija ¹ ?	<i>wa mää ädraakä mää ṭ-ṭaariq.</i>	وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ
3	(See on) läbistavalt ere ² täht.	<i>än-näzmu ṭ-tääqib.</i>	النَّجْمُ الثَّاقِبُ
4	Ei ole hinge, kellel ei oleks oma hoidjat ^{3 4 5} .	<i>in kullu näfsil-lämmä 'äleihää ḥääfiz.</i>	إِنْ كُلِّ نَفْسٍ لَّمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ
5	Las siis inimene näeb, millest ta loodi ⁶ –	<i>fäl-jänzuri l-insäanu mim-maa ḥuliq.</i>	فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ
6	ta loodi välja heidetud vedelikust,	<i>ḥuliqa mim-mää'in dääfiq.</i>	خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ
7	mis väljub selgroo ⁷ ja ribide vahelt ⁸ .	<i>jaḥružu min bäini ṣ-ṣulbi wa t-täraa'ib.</i>	يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ
8	Tõesti, Tal (Jumalal) on võim ta (inimene) tagasi tuua	<i>innähu 'älaa raž'ihilä-qaadir.</i>	إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ
9	päeval, mil uuritakse läbi kõik saladused ⁹ ,	<i>jäwmä tublää s-säraa'ir.</i>	يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ
10	ja tal ¹⁰ ei ole ei võimu ega abilist.	<i>fämää lähu min quuatin wa lää naaṣir.</i>	فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ
11	Taeva nimel(, mis laseb) ikka ja jälle (sadada) ¹¹	<i>wa s-sämää'i däätir-raž'.</i>	وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ

12	ja maa nimel, mis avaneb ¹² ,	<i>wa l-ardi dääti ş-şad'</i>	وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ
13	tõesti, see (Koraan) on otsustav sõna	<i>innähu lä-qaulun faşl.</i>	إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ
14	ja see ei ole naljatamiseks.	<i>wa mää huwä bi-l-häzl.</i>	وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ
15	Tõesti, nad sepitsevad plaani	<i>innähum jäkiiduunä käidä.</i>	إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا
16	ja Mina sepitsen plaani.	<i>wa äkiidu käidä.</i>	وَأَكِيدُ كَيْدًا
17	Ole siis uskmatutega kannatlik, anna neile veel veidi aega ¹³ .	<i>fä-mähhili l-kääfiriinä ämhillum ruuäidä.</i>	فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهَلِهِمْ رُوَيْدًا

¹ Qatadah (رضي الله عنه) ja teised on öelnud: „Tähte nimetatakse Öiseks Tulijaks, kuna seda võib näha vaid öösel; päeval on see peidus.“ (At-Tabari 24:351)

² Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „See tähendab valgustav või helendav.“ (At-Tabari 24:352)

³ Ibn ‘Abbas (رضي الله عنها) jutustas: Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles, rääkides oma Isandast: „Jumal käskis (teile määratud inglitel) halvad ja head teod üles kirjutada ja näitas, kuidas seda teha tuleb. Kui keegi tahab teha head, kuid ei tee seda, kirjutab Jumal üles ühe hea teo ning kui keegi tahab teha head ja teebki seda, kirjutab Jumal Enda juures selle üles kümne- kuni seitsmesajakordselt ja palju kordi veel. Kui keegi aga tahab teha halva teo, kuid ei tee seda, kirjutab Jumal Enda juures üles ühe hea teo ning kui keegi tahab seda (halba) teha ja teebki, kirjutab Jumal üles ühe halva teo.“ (Sahih Al-Bukhari 8/6491)

⁴ Abu Hurairah (رضي الله عنه) jutustas: Prohvet (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Inglid tulevad (teie juurde) järjest ööl ja päeval ja kõik nad saavad *fažri* ja *asri* palvete ajal kokku. Need, kes on teie juures olnud öösel, tõusevad üles Jumala juurde, Kes neilt küsib: 'Kuidas jäid teist maha Minu sulased?' Nad vastavad: 'Me lahusime nende juurest, kui nad palvetasid ja me läksime nende juurde, kui nad palvetasid.'“ Prohvet (صلى الله عليه وسلم) lisas: „Kui keegi teist ütleb *amiin* (Al-Fatiha retsiteerimise lõpul palves) ja inglid taevas ütlevad sama ning see juhtub samal ajal, siis selle (palvetaja) kõik eelnevad patud andestatakse.“ (Sahih Al-Bukhari 4/3223)

⁵ Vaata ka 13:11.

⁶ Vaata ka 30:27.

⁷ Või niuete (Tafsir Ibn Kathir, suura 86)

⁸ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „Mehe selgroo ja naise ribide vahelt. See (vedelik) on kollakas ning peenekoeline. Laps tuleb vaid siis, kui mõlemad (st nii mehe kui naise seemnevedelik) segunevad.“ (Ad-Durr Al-Manthur 8:475)

⁹ Ibn Umar (رضي الله عنهما) jutustas: Jumala Sõnumitooja (صلى الله عليه وسلم) ütles: „Iga reeturi selja taha tõstetakse lipp ning öeldakse: „See on selle reetur, selle poeg.““ (Al-Bukhari 6177, 6178, Muslim 3:1359)

¹⁰ St inimesel Viimsel Kohtupäeval. (Tafsir Ibn Kathir, suura 86)

¹¹ Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „See tähendab vihma.“ Ta on ka öelnud: „See tähendab pilvi, millest vihma tuleb.“ (At-Tabari 24:360)

¹² Ibn Abbas (رضي الله عنه) ütles: „Avaneb selleks, et lasta taimedel kasvada.“ (At-Tabari 24:361) Seda on kinnitanud ka Said ibn Jubayr, Ikrimah (رضي الله عنه), Abu Malik, Ad-Dahhak, Al-Hasan, Qatadah, As-Suddi ja teised. (Ad-Durr Al-Manthur 8:477)

¹³ Vaata ka 31:24.

صحيح البخاري
The Translation of the Meanings of
Sahih Al-Bukhari
Arabic-English
Volume 1

SAHIH AL-BUKHARI

39. *Kitaabu l-kafaala* (käendamise raamat) – valitud *hadithe*

2290. Muhammad ibn Amr Al-Aslami jutustas (et tema isa Hamza ütles): „Umar (*raa*) saatis ta almust koguma. Üks mees oli oma naise orjatariga illegaalses seksuaalvahekorras olnud. Hamza võttis kuni Umari (*raa*) juurde jõudmiseni illegaalses seksuaalvahekorras olnu jaoks käendajad. Umar (*raa*) oli lasknud illegaalses seksuaalvahekorras olnud meest saja piitsahoobiga karistada. Umar (*raa*) kinnitas seda väidet ja ütles, et tolle mehe vabanduseks oli tema teadmatuseks.

Jarir Al-Ashath ütles Ibn Masudile nende kohta, kes islami hülgavad: „Las nad kahetsevad pattu ja muretsevad endale käendajad.“ Nad kahetsesid pattu ja nende sugulased käendasid neid selles.

2291. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Üks mees Banu Israilist palus teisel talle laenata 1000 dinaari. Teine mees nõudis tunnistajaid. Esimene ütles: „Jumal on tunnistajana piisav.“ Teine ütles: „Ma tahan kindlust.“ Esimene ütles: „Jumal on kindlustundeks piisav.“ Teine ütles: „Sul on õigus,“ ja laenas talle teatud ajaks raha. Laenuvõtja läks mere taha. Kui ta oma töö oli lõpetanud, otsis ta edastajat, et jõuaks oma võla õigeaegselt ära maksta, kuid ei leidnud kedagi. Seega võttis ta tüki puitu, tegi sellesse augu, pani sinna sisse 1000 dinaari ja kirja laenuandjale, seejärel sulges tihedalt augu. Ta viis selle puutüki mere äärde ja ütles: „Oo Jumal, Sa tead hästi, et

laenasin sellelt ja sellelt inimeselt 1000 dinaari. Ta küsis minult kindlustust, kuid ma ütlesin, et Jumala garantii on piisav ja ta võttis Sinu garantii vastu. Ta küsis tunnistajat ja ma ütlesin talle, et Jumal on tunnistajana piisav. Tõesti, ma olen püüdnud edastajat leida, et ta raha tagasi maksta, aga ei leidnud kedagi. Seega annan selle raha Sulle üle.“ Seda öelnud, viskas ta puutüki merre ja kui see oli silmapiiri taha kadunud, lahkus ta. Samal ajal otsis ta ikka edastajat, kes laenuandja riiki läheks. Ühel päeval astus laenuandja oma majast välja, et vaadata, kas laev on jõudnud ja ta raha saabunud. Äkki nägi ta puutüki, kuhu sisse ta raha oli pandud. Ta võttis selle koju kaasa, et sellega tuld teha. Kui ta seda saagima hakkas, leidis ta sealt seest oma raha ja kirja. Veidi aja pärast tuli võlgnik talle 1000 dinaari tooma ja ütles: „Jumala nimel, ma tõesti püüdsin laeva leida, et sulle su raha ära tuua, kuid ei leidnud ühtki enne seda, millega nüüd tulin.“ Laenuandja küsis: „Kas sa saatsid mulle midagi?“ Laenuvõtja vastas: „Ma ütlesin, et ei saanud laeva enne seda, millega tulin.“ Laenuandja ütles: „Jumal tõi sinu asemel selle raha kohale, mis sa puutükis saatsid. Hoiä oma 1000 dinaari endale ja mine, olles õigel teel.“

2296. Jabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas: „Kord ütles Prohvet (*saws*) mulle: „Kui Bahraini raha tuleb, annan ma sulle nii ja nii palju.“ Prohvet (*saws*) heitis hinge enne, kui Bahraini raha saabus. Kui see kohale jõudis, teatas Abu Bakr (*raa*): „Igaüks, kellele Prohvet (*saws*) midagi lubas, tulgu meie juurde.“ Ma läksin Abu Bakri (*raa*) juurde ja ütlesin: „Prohvet (*saws*) lubas mulle nii ja nii palju.“ Abu

Bakr (*raa*) andis mulle peotäie münte ja käskis mul need üle lugeda. Seal oli kokku viissada. Abu Bakr (*raa*) ütles: „Võta (veel) kaks korda nii palju.“¹

2298. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Iga kord, kui surnud võlgnik toodi matusepalveks Prohveti (*saws*) juurde, küsis Prohvet (*saws*): „On ta midagi jätnud, millega ta võlga tasuda?“ Kui talle teatati, et surnu oli midagi võla tasumiseks jätnud, juhtis ta tolle matusepalvust; kui aga mitte, ütles ta moslemitele, et nad oma sõbra matusepalvust juhiksid. Kui Jumal Prohveti (*saws*) vallutuste läbi rikkaks tegi, ütles ta: „Mul on rohkem õigust usklike hoidja olla kui teistel usklikel, seega kui moslem sureb võlgades, olen mina tema võla tasumise eest vastutav ja kui keegi jätab endast (peale surma) vara maha, kuulub see tema pärijatele.“¹

40. Kitaabu I-wikaala (esindamise raamat) – valitud hadithe

2304. Kaab ibn Malik jutustas oma isalt: „Meil olid mõned lambad, keda karjatati Salis. Üks meie orjatar nägi ühte lammast suremas, purustas kivi ja veristas sellega lamba. Ta (st minu isa) ütles neile (st inimestele): „Ärge sööge seda, kuni ma pole Prohvetilt (*saws*) selle kohta küsinud.“ Seega ta küsis või saatis kellegi Prohvetilt (*saws*) küsima ja Prohvet (*saws*) lubas neil seda süüa.“ (Alljutustaja) Ubaidullah ütles: „Ma imetlen seda tüdrukut, sest kuigi ta oli vaid orjatar, julges ta lamba veristada.“

2306. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Üks mees tuli Prohveti (*saws*) juurde, nõudis oma võlga tagasi ja käitus toorelt. Prohveti (*saws*) kaaslased tahtsid talle liiga teha, kuid Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Jätke ta rahule, kuna laenuandjal on õigus rääkida.“ Siis ütles Jumala Sõnumitooja (*saws*): „Andke talle sama vana kaamel kui tema oma.“ Inimesed ütlesid: „Oo Jumala Sõnumitooja, on vaid kaamel, mis on vanem ja parem kui tema oma.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Andke (see) talle, kuna parimad teie hulgast on need, kes maksavad teistele heldelt nende õigused.“

2311. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) määras mind ramadaani ajal *sadaqat* hoidma. Keegi tuli ja hakkas peotäite viisi toidukraami haarama. Ma võtsin ta kinni ja ütlesin: „Jumala nimel, ma viin su Jumala Sõnumitooja (*saws*) juurde.“ Ta ütles: „Ma olen vaene, mul on palju ülalpeetavaid ja ma kannatan tõesti puudust.“ Ma lasin ta vabaks ja hommikul küsis Jumala Sõnumitooja (*saws*) minult: „Mida su vang eile tegi?“ Ma vastasin: „Oo Jumala Sõnumitooja, see inimene kaebas, et kannatab puudust ja et tal on palju ülalpeetavaid, seega hakkas mul temast hale ja ma lasin tal minna.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Tõesti, ta valetas sulle ja tuleb uuesti.“ Ma uskusin, et ta tuleb taas, nagu Jumala Sõnumitooja (*saws*) oli öelnud. Seega ootasin ma teda valvsalt. Kui ta välja ilmus ja peotäite viisi toidukraami varastama hakkas, võtsin ma ta taas kinni ja ütlesin: „Ma viin su kindlasti Jumala Sõnumitooja (*saws*) juurde.“ Ta vastas: „Jäta mind, ma kannatan väga puudust ja mul on palju ülalpeetavaid. Ma luban, et ei tule enam tagasi. Ma

halastasin ta peale ja lasin tal minna. Hommikul küsis Jumala Sõnumitooja (*saws*) minult: „Mida su vang tegi?“ Ma vastasin: „Oo Jumala Sõnumitooja, ta kaebas oma suure puuduse ja liialt paljude ülalpeetavate üle, seega hakkas mul tast hale ja ma lasin ta vabaks.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Tõesti, ta valetas sulle ja tuleb veel tagasi.“ Ootasin valvsalt teda kolmandat korda ja kui ta (tuli ja) hakkas peotäitekaupa toidukraami varastama, võtsin ma ta kinni ja ütlesin: „Ma viin su tõesti Jumala Sõnumitooja juurde, kuna see on sul juba kolmas kord, kuigi lubasid mitte tagasi tulla. Oled murdnud oma lubadust ja siiski tulnud.“ Ta vastas: „(Andesta mulle,) ma õpetan sulle mõned sõnad, mis sulle Jumala juures tulu toovad.“ Ma küsisin: „Mis need on?“ Ta vastas: „Iga kord, kui lähed voodisse, loe *ajat ul-kursit* (trooni värssi, 2:255): „*allaahu lää ilääha illa huua l-hajju l-qajjuum...*“ kuni värsi lõpuni ja Jumal määrab sulle valvuri, kes jääb sinu juurde ja ükski saatan ei tule sulle hommikuni ligidale.“ Ja ma lasin tal minna. Hommikul küsis Jumala Sõnumitooja (*saws*): „Mida su vang eile tegi?“ Ma vastasin: „Ta väitis, et õpetab mulle mõned sõnad, läbi mille Jumal mulle kasu toob ja ma lasin ta vabaks.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) küsis: „Mis need on?“ Ma vastasin: „Ta ütles mulle: „Iga kord, kui lähed voodisse, loe *ajat ul-kursit*, algusest lõpuni.“ Ta ütles veel: „Kui sa nii teed, määrab Jumal sulle valvuri, kes jääb sinu juurde ja kski saatan ei tule sulle hommikuni ligidale.“ (Abu Huraira või keegi edasiandjatest lisas, et Prohveti (*saws*) kaaslased olid väga innukat häid tegusid sooritama.) Prohvet (*saws*) ütles: „Ta rääkis tõesti tõtt, kuigi on täielik valetaja. Kas tead, kellega sa need kolm ööd rääkisid, Abu Huraira?“ Abu Huraira (*raa*) vastas: „Ei!“ Ta (*saws*) ütles: „See oli saatan.“

2316. Uqba ibn Al-Harith (*raa*) jutustas: „Kui An-Nuaiman või ta poeg toodi purjus peaga, käskis Jumala Sõnumitooja (*saws*) kõigil, kes majas kohal olid, teda peksata. Ma olin üks neist, kes teda peksis. Me peksime teda kingade ja datlipalmi lehevartega.“

2318. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Abu Talha oli ansaaride hulgas Mediina rikkaim mees ja Bairuha (aed), mis asus (Prohveti (*saws*)) mošee vastas, oli tema armsaim vara. Jumala Sõnumitooja (*saws*) oli kombeks sinna sisse astuda ja selle magusat vett juua. Kui järgnev jumalik värss ilmutati: „Te ei saavuta iialgi head (tasu, õiglust), kuni te pole (*Jumala nimel*) kulutanud seda, mida te armastate...“ (3:92) Abu Talha tõusis Jumala Sõnumitooja (*saws*) ees püsti ja ütles: „Oo Jumala Sõnumitooja, Jumal ütleb Oma Raamatus „Te ei saavuta iialgi head (tasu, õiglust), kuni te pole (*Jumala nimel*) kulutanud seda, mida te armastate...“ ja tõesti, armsaim minu vara hulgast mulle on Bairuha (aed), seega annan ma selle almuseks ja loodan selle eest tasu Jumalalt. Oo Jumala Sõnumitooja, kuluta seda kus soovid.“ Jumala Sõnumitooja (*saws*) hindas seda kõrgelt ja ütles: „See on kaduv vara. See on kaduv vara. Ma kuulsin, mida sa ütlesid ja ma soovitan sul see oma sugulaste vahel jagada.“ Abu Talha vastas: „Nii ma teen, oo Jumala Sõnumitooja.“ Seega jagas Abu

¹ St, kuna tegemist on kaduva varaga, siis on parem see kellelegi anda ja vastutasuks saada midagi, mis on jääv (ehk tasu Jumalalt).

Talha selle oma sugulaste ja nõbude vahel. Alledastaja (Malik) ütles, et Prohvet (*saws*) oli öelnud: „See on tulus vara kaduva asemel.“

2319. Abu Musa (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Aus varahoidja, kes annab täielikult, perfektselt ja vabatahtlikult, mis tal on kästus anda, sellele, kellele tal on kästus anda, on nagu üks kahest almust andnud isikust.“²

41. *Kitaabu I-harth wa I-muzaara'a* (maaviljeluse ja põllupidamise raamat) – valitud *hadithe*

1. peatüki sissejuhatus: Jumala sõna: „Kas nägite see- met, mida külvate? Kas teie kasvatate seda või oleme Meie kasvatajad?“ (56:63-64)

2320. Anas ibn Malik (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Iga moslemi jaoks, kes istutab puu või külvab seemne ja siis lind või inimene või loom sööb sellest, oleks see nagu almusand.“³

2322. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Igaühelt, kes peab koera, võetakse igapäevaselt maha üks *qiraat* (tasu) tema heade tegude eest, välja arvatud juhul, kui tegemist on maja või karja valvava koeraga.“³ Abu Huraira (*raa*) ütles (ühes teises jutustuses): „Prohvet (*saws*) ütles: „... välja arvatud, kui see on lammaste, maja või jahipidamise jaoks.“⁴ Abu Huraira (*raa*) lisas: „Prohvet (*saws*) ütles: „... välja arvatud, kui koera peetakse karja või jahipidamise tarvis.“⁴

2325. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Ansaarid ütlesid Prohvetile (*saws*): „Jaga datlipalmipuud meie ja meie sisserännanud vendade vahel.“ Ta (*saws*) vastas: „Ei.“ Ansaarid ütlesid (sisserännanutele): „Vaadake puude järele (st kastke neid ja hoidke neil silma peal) ja jagage meiega nende vilju.“ Sisserännanud vastasid: „Me kuulame ja kuuletume.“⁴

2327. Rafi ibn Khadij jutustas: „Me töötasime oma taludes rohkem kui keegi teine Mediinas. Meil oli kombeks maad rentida teatud portsu saagi eest. Vahel läks osa saaki lehemädaniku tõttu raisku, ülejäänud aga oli sellest kaitstud ja vastupidi, seega Prohvet (*saws*) keelas meil sellise tegevuse. Tol ajal kulda ja hõbedat (rendi maksimisel) ei kasutatud.“

2328. Abdullah ibn Umar (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) sõlmis Khaibari rahvaga lepingu maa kasutamiseks tingimusel, et pool saagist saab nende osaks. Prohvetil (*saws*) oli kombeks igale oma naisele 100 *wasqi*⁴ anda: 80 *wasqi* datleid ja 20 *wasqi* otra. (Kui Umar (*raa*) sai kaliifiks,) andis ta Prohveti (*saws*) naistele võimaluse valida, kas nad

2 Teine on antud vara omanik.

3 St kui tegemist on koeraga, kellel on mingi funktsioon ja mitte lihtsalt sülekoeraga.

4 1 *wasq* = 60 *saa'd* = umbes 135 kg.

tahavad oma osana maad ja vett või edasi endist viisi elatist saada. Mõned neist valisid maa ja mõned *wasqi* ja Aisha (*raa*) valis maa.“

2330. Amr jutustas: „Ma ütlesin Tawusile: „Ma soovin, et jätaaksin *mukhaabara*⁵, sest inimesed räägivad, et Prohvet (*saws*) olevat selle ära keelanud.“ Selle peale vastas Tawus: „Oo Amr, ma annan maa neile, kes minuga selle eest oma saaki jagavad ja aitan neid läbi selle. Tõesti, teadjaim mees, Ibn Abbas (*raa*) nimelt, ütles mulle, et Prohvet (*saws*) ei ole mitte *mukhaabarat* keelanud vaid ütles: „Moslemil on tulusam oma vennale oma maa tasuta kasutada anda, kui talt renti nõuda.“⁶

2335. Aisha (*raa*) jutustas: „Prohvet (*saws*) ütles: „Sellel, kes harib maad, mis kellelegi ei kuulu, on sellele suurim õigus.“⁴ Urwa ütles: „Umar andis oma kalifaadi ajal välja sama otsuse.“

2337. Umar (*raa*) jutustas: „Kui Prohvet (*saws*) oli Al-Aqiqis, ütles ta: „Keegi (st ingel Gabriel) tuli täna öösel (st unes) mu Isanda poolt minu juurde ja ütles: „Palveta õnnistatud orus ja ütle (et mul on kavas sooritada): „Omra koos hadžiga.“⁴

2339. Rafi ibn Khadij (*raa*) jutustas: „Minu onu Zuhair ütles: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) keelas meil teha midagi, mis oli meile abiks.“ Ma ütlesin: „Mida iganes Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles, oli õige.“ Ta vastas: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) saatis minu järele ja küsis: „Mida te oma taludega teete?“ Ma vastasin: „Me rendime oma talud välja põhimõttel, et saame tasuks jõgede kallastel kasvanud saagi või rendime need mõne *wasqi* odra või datlite eest välja.“⁷ Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Ärge tehke nii, vaid harige seda ise või laske teistel seda tasuta harida või jätke see sööti.“ Ma vastasin: „Ma kuulen ja kuuletun.“⁴

2348. Abu Huraira (*raa*) jutustas: „Kord jutustas Prohvet (*saws*), kui üks beduiin temaga istus: „Üks paradiisielanike palub Jumalalt, et Too laseks tal maad harida. Jumal küsib temalt: „Kas sa ei ela siis meeldivas naudingus?“ Ta vastab: „Jah, aga mulle meeldib maad harida.“ Prohvet (*saws*) lisas: „Kui see mees (saab loa maad harida ja) külvab seemned ja taimed kasvavad suureks ning saavad küpseks, korjamiseks valmis, kuni nad saavad silmapilguga suureks kui mäed, siis ütleb Jumal talle: „Oo Aadam poeg, siin sa oled. Võta see ja korja (saak), miski ei rahulda sind!“ Selle peale ütles beduiin: „See mees peab olema kas *quraišide* või *ansaaride* hulgast, sest nemad on põllupidajad, samal ajal kui meie mitte.“ Selle peale Prohvet (*saws*) naeratas.“

5 Kui rentnik maksab teatud osa oma saagist maa omanikule.

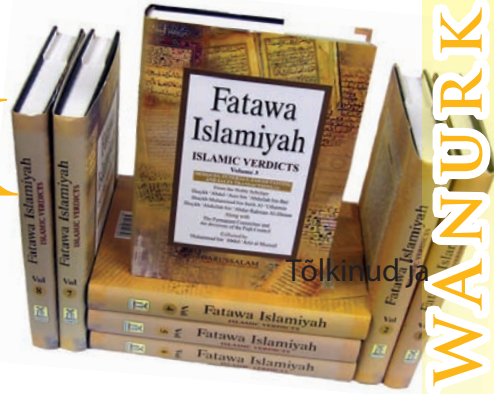
6 St *mukhaabara* ei ole keelatud, kuid soovitatav oleks oma moslemist vendadel lubada oma maad tasuta kasutada.

7 Enamik islamiõpetlasi on üksmeelel, et teatud hulga saagi eest maa välja rentimise keelas Prohvet (*saws*) ära, aga raha eest selle välja rentimine on lubatud. (Vaata „Fath Al-Bari“)

FATWANURK

Abielu

Tõlkinud Amina & Aisha

KALLID PULMAD

Küsimus: Mis on Teie arvamus suurtest kaasavara-dest, kallitest pidudest ja mesinädalatest, mis mak-savad palju raha? Kas *šaria* lubab selliseid asju?

Vastus: Kallid kaasavarad ja pillavad pulmapeod lähe-avad *šariaga* vastuollu. Suurima õnnistusega abielu on kõige väiksema rahalise koormaga. Iga kord kui koormu-sed vähenevad, õnnistused suurenevad. See asjaolu on paljuski naiste poolt põhjustatud. Naised on need, kes tihtilugu nõuavad oma abikaasadel, et need seaksid (tütardele) väga suured kaasavaranõuded. Kui pakutak-se aga vähem, ütlevad nad, et nende tütar väärib seda ja seda. Pealegi kallid ja luksuslikud pulmapeod on *šaria* järgi hoopis keelatud.

„... Ja ärge priisake. Tõesti, Ta ei armasta neid, kes priiskavad.“ (6:141)

Taas kord on tihti just naised need, kes sunnivad oma mehi taolisi asju korraldama. Nad ütlevad, et selle ja sel-le peol oli neil seda ja teist kuid sellised kogunemised peavad ilmingimata olema kooskõlas *šariaga*. Keegi ei tohiks kulutada üle oma võimaluste. Ka ei tohi kunagi olla pillav või priiskav, kuna Jumal on selle ära keelanud. Mesinädalad on halvemad ja veelgi kahjulikumad. Seda seetõttu, et selles imiteeritakse mitte-moslemeid. Mesi-nädalatele minemine on suure hulga rikkuse raiskamine. Samuti, kui taolised mesinädalad leiavad aset mit-te-moslemite piirkonnas, muudab see inimesed nende religioossete kohustuste suhtes lodevaks. Inimesed naa-sevad kommete ja käitumisega, mis on kahjulikud terve-le moslemikogukonnale. See aga on midagi, mille tõttu meie kogukonna pärast muret tunda. Siiski ei ole selles midagi halba *inšaAllah*, kui mees sõidab koos oma abi-kaasaga omrale või Mediinat külastama.

Šeikh Muhammad bin Saalih al-Uthaymeen
„Islamic Fatawa Regarding Women! - Darussalam
lk.193-194

NAISED PULMAS TANTSIMAS

Küsimus: Kas naised tohivad pulmas omavahel tantsida?

Vastus: Naised võivad pulmas tantsida, *daffi* (lihtne trumm) lüüa ja selle taustal vooruslike laule laulda (mis ei sisalda midagi patust), sest see on osa abielu teatavaks-tegemisest, mis on *šarias* kästud. Tingimuseks on aga,

et seda tehakse ainult naiste keskel ja häälel, mis ei ole vali ega kosta pulmapaigast väljapoole ning tingimuse-l, et olemas on vaheseinad ja täielik eraldatus meestest. Samuti tuleb jälgida, et *awra* (kehaosad, mida tuleks var-jata), nagu näiteks naise jalad, käsivarred või õlavarred, ei paljastuks tantsimise ajal. See, mis välja paistab, olgu (teiste) naiste juuresolekul mosleminaiste kommete ja harjumustega kooskõlas.

Šeikh Saalih al-Fawzaan

„Al-Muntaqa, ash-Shaykh al-Allaamah al-Fawzaan“,
2/172, 172. Tõlkija - Abu Khadeejah.

ABIELU JAKS INTERNETIS FOTODE VAHETAMINE

Küsimus: Kas naisel on lubatud Interneti vahendusel saata oma foto mehele, kes soovib temaga abielluda, kuid elab kaugel ja sooviks näha, kas see naine talle meeldib?

Vastus: Ma ei poolda seda. Esiteks, kuna neid fotosid võib näha ka keegi teine peale selle, kellele need mõeldud on. Teiseks, kuna foto ei peegelda päris realsust. Tihti juh-tub nii, et ükskõik kui palju fotosid kellestki nähtud on, kui nähakse inimest päriselus, võib ta tunduda hoopis teistsugune. Kolmandaks, Internetis saadetuna võib too mees selle foto endale jätta, isegi kui ei soovi tüdrukuga abielluda. Ta võib selle fotoga midagi halba teha.

Šeikh Ibn 'Uthaymeen
Fataawa Mu'aasirah - lk 77,
al-Mowsoo'ah – 2027.

VAADATA MUUD KUI POTENSIAALSE PRUUDI NÄGU JA KÄSI

Küsimus: Kas mees võib vaadata enamat kui käsi ja nägu sellel naisel, kellega ta tahab abielluda, näiteks juukseid ja kaela?

Vastus: Nii palju kui mina tean, võib seda teha ja ilma eelneva kokkuleppeta. Jaabir ibn Abdullah (*raa*) jutustas, et Prohvet (*saws*) ütles: „Kui keegi teist on teinud naisele abieluettepaneku ja kui tal on võimalik vaadata midagi, mis viiks ta abiellumiseni, siis ta vaadaku seda.“

Šeikh al-Albaanee

Fataawa Muhimmah li-Nisaa. al-Ummah – lk 138.

EELISTAGE KAUGEID SUGULUSI VÕI NEID, KES POLE SUGULASED

Küsimus: Üks minu sugulastest on mulle abieluettepaneku teinud, kuid olen kuulnud, et ilma sugulussidemeta inimeste või kaugete sugulaste abielu on laste tulevikule parem. Mida Teie sellest arvate?

Vastus: Mitmed õpetlased on seda põhimõtet maininud. See on seotud meie geneetikaga. Ei ole kahtlustki, et geneetikal on meie füüsilises ja psühholoogilises arengus väga suur roll. Seda näitab meile näiteks *hadith*, kus üks mees tuli Jumala Sõnumitooja (*saws*) juurde ja ütles: „Mu naine sünnitas mustanahalise lapse,” kuigi ta ise ja ta vanemad olid heleda nahaga. Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Kas sul on kaameleid?” Mees vastas: „Jah.” Jumala Sõnumitooja (*saws*) ütles: „Mis värvi nad on?” Mees vastas: „Punased.” Prohvet (*saws*) küsis: „Kas nende hulgas on ka üks tõmmu?” Mees vastas: „Jah.” Prohvet (*saws*) küsis: „Kuidas see küll võis juhtuda?” Mees vastas: „Võib-olla on see tingitud tema tõuaretusest?” Seega ütles Prohvet (*saws*) talle: „Võib-olla on ka su poeg selline sinu tõu (ehk geneetika) tõttu.” See on tõendiks, et geneetika tõesti meid mõjutab.

Samas ütles Prohvet (*saws*): „Naisega abiellutakse neljal põhjusel: tema vara, tema päritolu, tema ilu või tema usk. Abiellu sellega, kes on usklik ja sa saad olema edukas.” Seega peaks kõige olulisemaks naisevõtu puhul pidama just naise jumalakartlikkust. Mida usklikum ta on, seda parem, olenemata sellest, kas ta on lähedane või kaugel sugulane. Usklik naine kaitseb mehe vara, lapsi ja kodu. Ka ilu on oluline, kuna see toidab mehe silmi ja nii saab ta väljaspool kodu oma pilgu langetada ja mitte teisi vaadata.

Šeikh Ibn 'Uthaymeen
Fataawa al-Mar.ah.

MIDA VÕIB OMA ABIKAASA KEHAST VAADATA

Küsimus: Kas naine võib kogu oma mehe keha vaadata ja mees kogu oma naise keha, nautides seda, mis on lubatud?

Vastus: Nii naine kui mees võivad eranditult kõiki abikaasa kehaosi vaadata. Koraanis on kirjas: „Ja need, kes hoiavad oma intiimpiirkonda, välja arvatud oma naiste ja parema käe omandi eest, siis tõesti, neid ei süüdistata.” (23:5-6)

Šeikh Ibn 'Uthaymeen
Fataawa al-Mar.ah

ARMUKESEGA ABIELLUMINE

Küsimus: Üks mees oli ühe naisega illegaalses seksuaalvahekorras. Kas ta tohib temaga enne abielluda, kui naine oma pattu kahetseb ja mida ta patukahetsuseks peaks tegema? Kas teda on vaja vastavalt seadusele karistada? Kui me elame riigis, kus selliseid karistusi täide ei viida, mida sellisel juhul teha?

Vastus: Illegaalses seksuaalvahekorras olnud mees ja naine ei tohi omavahel abielluda, kuni nad on mõlemad siiralt oma pattu kahetsenud. Mees peab kindlasti sellest naisest kuni abielluni eemale hoidma, et teada saada, kas ta äkki sellest suhtest rase pole. Sellisel juhul ei tohi ta selle naisega abielluda, kuni too on oma lapse ära sünnitanud. See on sellepärast, et abieluvälisest suhtest sündinud laps ei kuulu oma bioloogilisele isale vaid ema seaduslikule abikaasale. Prohvet (*saws*) ütles: „Laps kuulub voodi (milles ta sündis) omanikule ja abielurikkujale jääb kivi (st mitte midagi).”

Šeikh Ibn 'Uthaymeen
Fataawa az-Zawaaj wa 'Ishratun-Nisaa. - lk 15, Fatwa nr 116,
Fataawa ash-Shaykh Muhammad Ibn al-'Uthaymeen - köide 2, lk 779.

VALGE PRUUTKLEIT

Küsimus: Kas mul on lubatud kanda oma pulmas valget pruutkleiti, kuigi see sarnaneb meeste valgele rõivastusele; eriti kuna ma ei kanna sinna juurde valgeid kindaid ega kingi.

Vastus: Naisel on lubatud valget kleiti kanda. Ei ole midagi, mis keelaks tal valget kleiti kandmast tingimusel, et see on naiseliku lõikega ja ei imiteeri meeste või mitte-moslemite riietust. Abu Huraira (*raa*) ütles: „Jumala Sõnumitooja (*saws*) needis mehi, kes kandsid naiste riideid ja naisi, kes kandsid meeste riideid.” (Abu Dawud) Samuti ei tohi moslemite riided imiteerida mitte-moslemite omi.

Muhammed ibn 'Abdillaah as-Subayyal
Fataawa wa Rasaa.il Mukhtarah – lk 568.

MAHR ON NAISE ÕIGUS

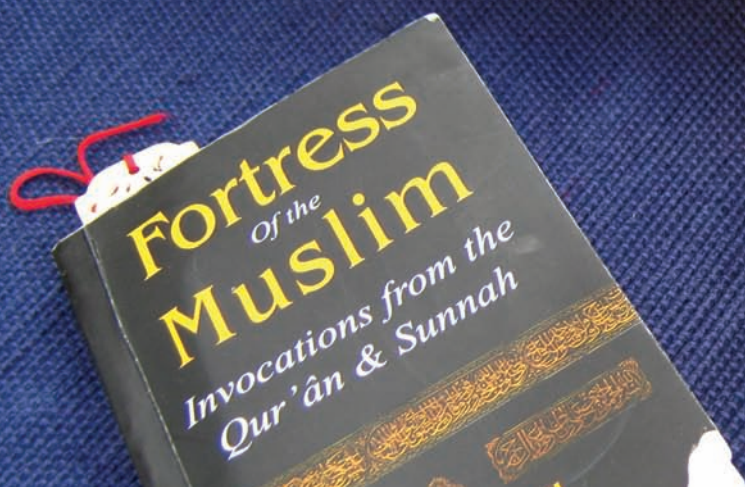
Küsimus: Kas mees võib oma tütre või õe *mahri* kasutada, et ise abielluda?

Vastus: *Mahr* on ainult naise õigus ja see kuulub tema isikliku vara hulka. Kui ta otsustab selle või osa sellest ära anda või kinkida, siis on see tema vaba valik ja õigus ja tema vend või isa võib selle temalt sellisel juhul vastu võtta. Kui ta seda aga omast vabast tahtest ei anna, ei ole kellelgi õigust seda või isegi osa sellest võtta, kuna see kuulub vaid talle.

Samas on isal õigus võtta oma laste varast, kui tal endal ei ole, kuid sellisel juhul ei tohi ta võtta vaid ühelt vaid kõigilt lastelt, kellel selleks võimalus on. Prohvet (*saws*) ütles: „Parim, mis te tarbite on see, mille olete ise teeninud. Ja teie lapsed on osa sellest, mis olete teeninud.”

Islamiuuringute ja fatwade alaline komitee
Fataawa al-Mar.ah

Allikas: www.fatwa-online.com

„MOSLEMI KINDLUS – duaasid Koraanist ja sunnast“

Said ibn Wahf Al-Qahtani
Tõlkinud ja koostanud: Aisha

16. PALVE ALGUS

27. *allaahumma bää'id bāinī wa bāinā khatajaajā kāmā bā' dtā bāinā l-mašriqi wa l-maghrib, allaahumma naqqinī min khatajaajā, kāmā junaqqā th-thāubā l-ābjādu minā d-danas, allaahumma ghsilnī min khatajaaja bith-thālzi wa l-mā' l wa l-bārd.* –Oo Jumal, eralda mind minu pattudest, nagu eraldasid ida läänest. Oo Jumal, puhasta mind minu üleastumistest, nagu valget rõivast puhastatakse plekkidest. Oo Jumal, uhu minema mu patud jää, vee ja külmaga.¹

28. *subhānāka llaahumma wabihamdika, watabaaraka smuka, wata'aala žāddukā, wa lāā ilāāha ghāiruka.* – Au olgu Sulle, oo Jumal, ja kiitus, õnnistatud Sinu nimi ja ülendatud Sinu majesteetlikkus. Ei ole kedagi teist kummardamist väärt peale Sinu.²

29. *wažžahtu wažhija lillāthīi fatara s-samaawaati wa l-arda hāniifān wa māā ānāā minā l-mušrikin, innā salaati wa n-nusukii wa mahiāājā wa māmāātīi llāāhi rabbi l-āālāmiin, lāā šariikā lahu wa bidhāālikā umirtu wa ānāā minā l-muslimiin.*

¹ Al-Bukhari 1/181, Muslim 1/419.

² Abu Dawud, Ibn Majah, An-Nasai, At-Tirmidhi. Vaata Al-Albani „Sahih At-Tirmidhi“ 1/77 ja „Sahih ibn Majah“ 1/135.

allaahumma āntā l-māliku lāā ilāāha illāā ānt. āntā rabbī wa ānāā 'ābdukā, zalamtu nāfsī wa a'tarāftu bidhānbi faghfir lī dhunuubī žāmī'an innāhu lāā jaghfīru l-dhunuubā illāā ānt. wahdinī lī 'āhsāni l-akhlaaqi lāā jāhdī lī āhsānihāā illāā āntā, wasrif 'ānnī sājjī'āhāā lāā jasrifu 'ānnī sājjī'āhāā illāā āntā, lābbāikā wa sa'dāikā. wa ō-khāiru kulluhu bijādāikā, wa š-šarru lāisā ilāikā, ānāā bikā wa ilāikā, tabaarakta wa tā'āālāitā astaghfirukā wa ātuubu ilāik. – Ma pöoran oma näo tõelise usklikuna Selle poole, Kes lõi taevad ja maa. Ma ei ole nende hulgast, kes seostavad Jumalat kaaslastega. Tõesti, mu palve ja mu pühendumus, mu elu ja mu surm on Jumalale, maailmade Isandale, Tal ei ole kaaslasi. Nii on mind kästnud ja ma olen nende hulgast, kes on alistunud. Oo Jumal, Sa oled Kuningas, mitte keegi pole väärt kummardamist peale Sinu. Sina oled minu Isand, ja mina olen Sinu sulane. Ma olen omaenda hinge vastu eksinud ja tunnistan oma pattu. Andesta kõik minu patud; tõesti, keegi ei andesta patte peale Sinu. Juhi mind mu iseloomu täiuse juurde, sest keegi ei juhi selle täiuse juurde peale Sinu. Kaitse mind minu iseloomu pahe eest, sest keegi ei kaitse mind selle pahe eest peale Sinu. Ma olen siin, Sinu teenistuses. Kõik hea on Sinu kätes ja pahet ei omistata Sulle. Ma olen

Sinu (loodud) ja ma (naasen) Sinu manu. Sa oled Önnistatuim, Ülistatuim. Ma otsin Su andestust ja pöördun patukahetsuses Sinu poole.³

30. *allaahumma rabba žibraa'iila, wa mikaa'iila, wa israafiila faatira s-samaawaati wa l-ardi, 'äälima l-ghaibi wa š-šähädäti, äntä tähkumu bääinä 'ibäädikä fiimää käänuu fiihi jakhtälifuun. hdiini limää khtulifä fiihi minä l-haqqi bi'idhnikä innäkä tähdii män täšää'u ilää siraatim-mustaqiim.* – Oo Jumal, Gabrieli, Miikaeli ja Israfiili Isand; taevaste ja maa Tegija; nägematu ja nähtu Teadja; Sina mõistad Oma sulaste vahel kohtu selle üle, milles nad erinevad. Juhi mind selle suhtes tõe juurde, mille suhtes on erinevus, Sinu tahtel. Tõesti, Sa juhid õigele teele keda iganes soovid.⁴

31. *allaahu akbaru käbiira, allaahu akbaru käbiira, allaahu akbaru käbiira, wal-hämdu lilläähi käthiira, wal-hämdu lilläähi käthiira, wal-hämdu lilläähi käthiira, wa subhääna llaahi bukratänwa asiilä. auudhu billäähi mina š-šaitaan: min näfkhiihi, wa näfthiihi, wa hamzih.* – Jumal on Suurim, Kõige Suurem. Jumal on Suurim, Kõige Suurem. Jumal on Suurim, Kõige Suurem. Ülistus olgu Jumalal ohtrasti. Ülistus olgu Jumalal ohtrasti. Ülistus olgu Jumalal ohtrasti. Au olgu Jumalal päeva alguses ja lõpus. Otsin kaitset Jumalalt saatana eest. Tema hingamise ja tema hääle ja tema sosistamise eest. Otsin kaitset Jumalalt saatana eest. Tema hingamise ja tema hääle ja tema sosistamise eest. Otsin kaitset Jumalalt saatana eest. Tema hingamise ja tema hääle ja tema sosistamise eest.⁵

32. *allaahumma läkä l-hämdu äntä nuuru s-samaawaati wa l-ardhi wa män fiihinna, wa läkä l-hämdu äntä qajjimu s-samaawaati wa l-ardi*

3 Muslim 1/534.

4 Muslim 1/534.

5 Abu Dawud 1/203, Ibn Majah 1/265, Ahmad 4/85. Sarnane ka Muslimil 1/420.

wa män fiihinna, (wa läkä l-hämdu äntä rabbu s-samaawaati wa l-ardi wa män fiihinna) (wa läkä l-hämdu läkä mulku s-samaawati wa l-ardi wa män fiihinna) (wa läkä l-hämdu) (äntä l-haqqu, wa wa'dukä l-haqqu, wa qauluku l-haqqu, wa liqaa'ukä l-haqqu, wa l-žännätu haqqun, wa n-naaru haqqun, wa n-nabijjuunä haqqun, wa muhammadun salla llaahu aläihi wa sallämu haqqu, wa s-sää'ätu haqqun) (allaahumma läkä äslämtu, wa äläikä täwäkkältu, wa bikä äämäntu, wa iläikä änäbtu, wa bikä khääsamtu, wa iläikä hääkämtu, faghfir lii mää qaddamtu, wa mää äkhkhärtu, wa mää asrartu, wa mää ä'läntu) (äntä iläähi lää iläähä illää änt.) – Oo Jumal, ülistus olgu Sul. Sina oled Valgus taevastele ja maale ja kõigele, mida nad sisaldavad. Ülistus olgu Sul, Sa oled Alalhoidja taevastele ja maale ja kõigele, mida nad sisaldavad. (Ülistus olgu Sul, Sa oled Isand taevastele ja maale ja kõigele, mida nad sisaldavad.) (Ülistus olgu Sul, Sulle kuulub ülemvõim taevastes ja maa peal ja kõige üle, mida nad sisaldavad.) (Ülistus olgu Sul, Sa oled Kuningas taevastele ja maale ja kõigele, mida nad sisaldavad.) (Ja ülistus olgu Sull!) (Sa oled Tõde, Sinu lubadus on tõde, Sinu sõna on tõde, Sinu vastuvõtt on tõde, Paradiis on tõde, Põrgu on tõde, prohvetid on tõde, Muhammed (rahu ja õnnistus olgu temaga) on tõde ja Kohtutund on tõde.) (Oo Jumal, Sinule olen alistunud ja Sinust ma sõltun. Ma olen sinusse uskunud ja Sinu poole pöördun ma patukahetsuses. Sinu nimel ma vaidlen ja Sinu seatu järgi mõistan kohut. Andesta mulle see, mis olen saatnud ette ja mis olen jätnud seljataha; mis olen salajasse jätnud ja mis olen avalikustanud.) (Sina oled See, Kes saadab ette ja Sina oled See, Kes lükkab edasi. Ei ole kedagi, kes oleks väärt kummardamist peale Sinu.) (Sina oled mu Jumal, ei ole kedagi, kes oleks väärt kummardamist peale Sinu.)⁶

6 Al-Bukhari, Al-Asqalani, „Fathul-Bari“ 3/3, 11/116, 13/371, 423, 465. Vaata ka Muslim 1/532 (lühem versioon).

ÕPIME ARAABIA KEELT!

1. PRIMAARNE SÕNAVARA

EESTI KEELES	HÄÄLDUS	ARAABIA KEELES
jah	<i>nä'm</i>	نعم
ei	<i>lää</i>	لا
palun	<i>min fadlik</i>	من فضلك
aitäh	<i>šukran</i>	شكرا
ma vabandan (sinu ees)	<i>äržu 'äfwak</i>	أرجو عفوكم
mul on kahju	<i>änä ääsif</i>	أنا آسف / آسفة
pole viga	<i>lä bä'äs</i>	لا بأس
Kas sa räägid eesti keelt?	<i>hāl tätäkälläm äl-istuniiä</i>	هل تتكلم الإستينية
Kas sa räägid inglise keelt?	<i>hāl tätäkälläm al-ingiliziiä</i>	هل تتكلم الإنجليزية
Kas sa räägid prantsuse keelt?	<i>hāl tätäkälläm al-firansiia</i>	هل تتكلم الفرنسية
Kas võiksid aeglasemalt rääkida?	<i>hāl jumkinuka än tätäkälläm bi-butä'</i>	هل يمكنك أن تتكلم ببطئ
Kuidas te seda nimetate?	<i>käifa tad'uuna häädhä</i>	كيف تدعون هذا
Mida see tähendab?	<i>määdhä jä'ni häädhä</i>	ماذا يعني هذا
tervitus kohtumisel ja lahkumisel (Rahu olgu sinuga!)	<i>assaläamu aleikum</i>	السلام عليكم
tervitus vastu (Rahu olgu ka sinuga!)	<i>walikum assaläam</i>	و عليكم السلام
Tere hommikust!	<i>sabaah ul-khair</i>	صباح الخير
Tere hommikust! (vastus eelmisele)	<i>sabaah un-nuur</i>	صباح النور
Tere õhtust!	<i>masa' ul-khair</i>	مساء الخير

EESTI KEELES	HÄÄLDUS	ARAABIA KEELES
Tere õhtust! (vastus eelmisele)	<i>masa' un-nuur</i>	مساء النور
Kohtumiseni!	<i>ila alliqā'</i>	إلى اللقاء
Kuidas sul läheb?	<i>kāifa hääluk</i>	كيف حالك
Hästi!	<i>žajjid</i>	جيد
Kuidas läheb?	<i>lä bā'äs</i>	لا بأس
Pole viga!	<i>lä bā'äs</i>	لا بأس
Mis su nimi on?	<i>mää ismuk</i>	ما إسمك
Minu nimi on ...	<i>ismii (huwa) ...</i>	إسمي (هو)
Head ööd!	<i>liila sa'iida</i>	ليلة سعيدة
Hiljem näeme!	<i>naraakum läähiqan</i>	نراكم لاحقاً
Ma ei saa aru.	<i>änä lää äfhäm</i>	أنا لا أفهم

2. JUTUAJAMISE ALGUSES

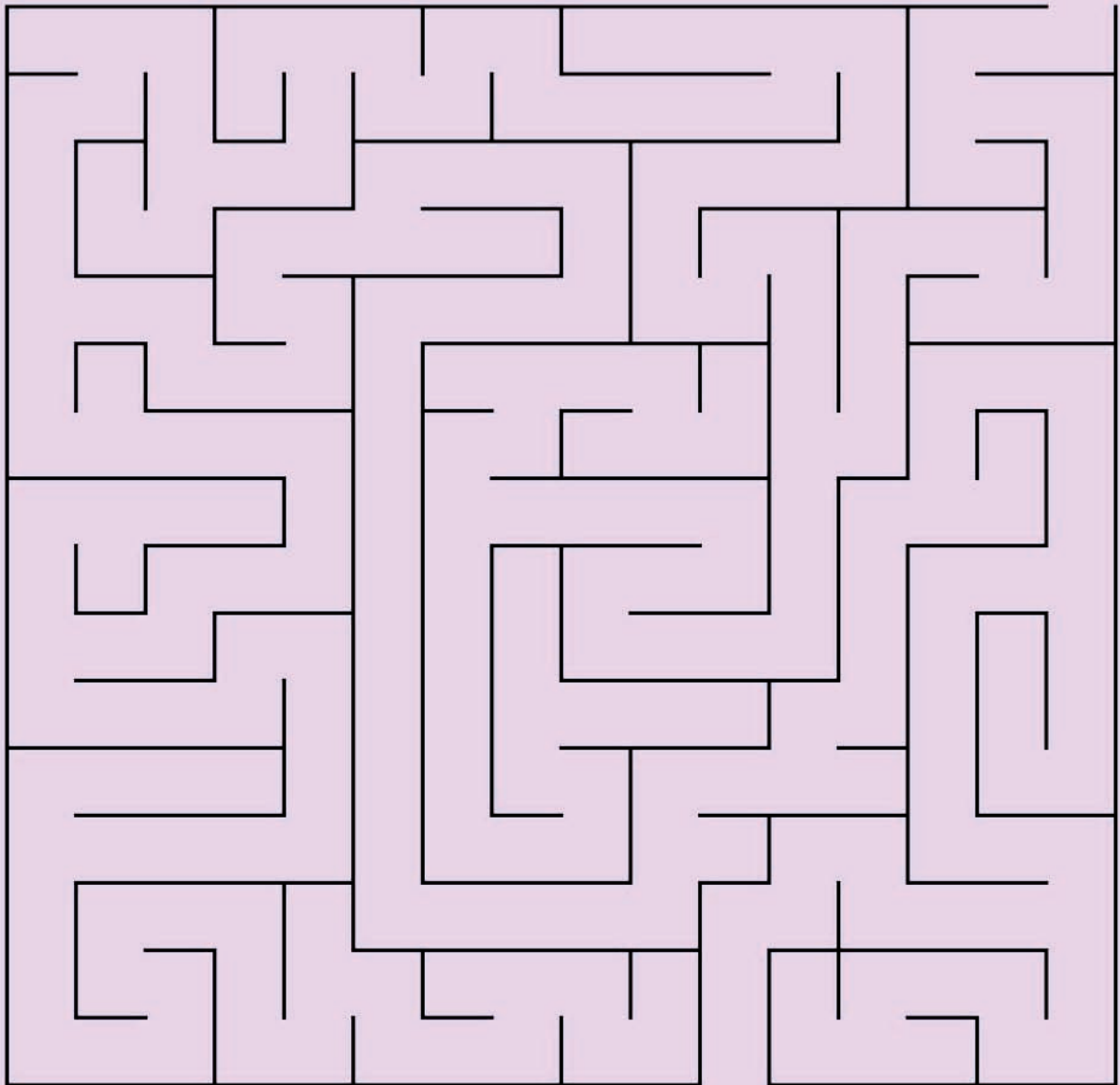
EESTI KEELES	HÄÄLDUS	ARAABIA KEELES
See on härra ...	<i>häädhä äs-sajjid ...</i>	هذا السيد
See on proua ...	<i>häädhihi äs-sajjida ...</i>	هذه السيدة
preili	<i>äl-äänisa</i>	الآنسة
Kas lubate tutvustada proua Philipsit?	<i>ismahuu lii än uqaddima s-sajjida Filips</i>	اسمحوا لي أن أقدم السيدة فيليبس
Kust sa oled?	<i>min äinä äntä</i>	من أين أنت
Mis ajast sa siin oled?	<i>mundhu mätää wa äntä (N änti) hunää</i>	منذ متى وأنت هنا؟
Ma olen siin puhkusel.	<i>änää hunää fii fursa</i>	أنا هنا في فرصة
Ma olen siin töö pärast.	<i>änää hunää fii 'ämäl</i>	أنا هنا في عمل
Meeldiv tutvuda!	<i>innähu min äl-žamiil mä 'arifatukä</i>	إنه من الجميل معرفتك
Mul on väga hea meel sinuga tutvuda (kohtuda).	<i>änää masruurun židdän bi-liqaa'ikä</i>	أنا مسرور جدا بلقائك
Loodan, et kohtume veel.	<i>änä ätäšäwwäqu li-lliqää'i bi-ka thääniän</i>	أنا أتشوق للقاء بك ثانية
Hiljem näeme.	<i>araaka läähiqan</i>	أراك لاحقاً

3. IGAPÄEVANE ELU

EESTI KEELES	HÄÄLDUS	ARAABIA KEELES
On külm.	<i>innähu bäärid</i>	إنه بارد
Sjab vihma.	<i>innähu tumtir</i>	إنه تمطر
On päikesepaisteline.	<i>innähää mušmisa</i>	إنها مشمسة
On soe.	<i>innähu dääfi'a</i>	إنه دافئ
Sjab lund.	<i>innähää tuthliž</i>	إنها تتلج
Ilm on ilus.	<i>at-taqsu žämiil</i>	الطقس جميل
Ilm on halb.	<i>at-taqsu radii'a</i>	الطقس رديء
Ma olen õnnelik / rõõmus.	<i>änää sä'iid(ä)</i>	أنا سعيد(ة)
Ma olen kurb.	<i>änää häziin(ä)</i>	أنا حزين(ة)
Ma olen näljane.	<i>änää žää'i'ä</i>	أنا جائع(ة)
Ma olen janune.	<i>änää 'atšään(ä)</i>	أنا عطشان(ة)
Ma olen väsinud.	<i>änää mut'äb(ä)</i>	أنا متعب(ة)
Ma olen eksinud.	<i>änää daa'i'ä</i>	أنا ضائع(ة)
Millal me võime kohtuda?	<i>mätää nästatii'u än nältaqii</i>	متى نستطيع أن نلتقي؟
Mis kell on?	<i>käm is-sää'ä</i>	كم الساعة؟
Praegu on kell kolm.	<i>innähää äth-thäälithä ä'l'ään</i>	إنها الثالثة الآن
Mul on kell kolm pärastlõunal kohtumine.	<i>'ändi maw'iid fii th-thäälithä bä'dä d-dohr</i>	عندي موعد في الثالثة بعد الظهر
Ta (m) on koosolekul.	<i>innähu mawžuud fii iżtimää'</i>	إنه موجود في إجتماع
Ta (n) on konverentsil.	<i>innähää mawžuudä fii mu'tämär</i>	إنها موجودة في مؤتمر

LASTELE

FreePrintable.com - 100% Easy. 100% Fun.

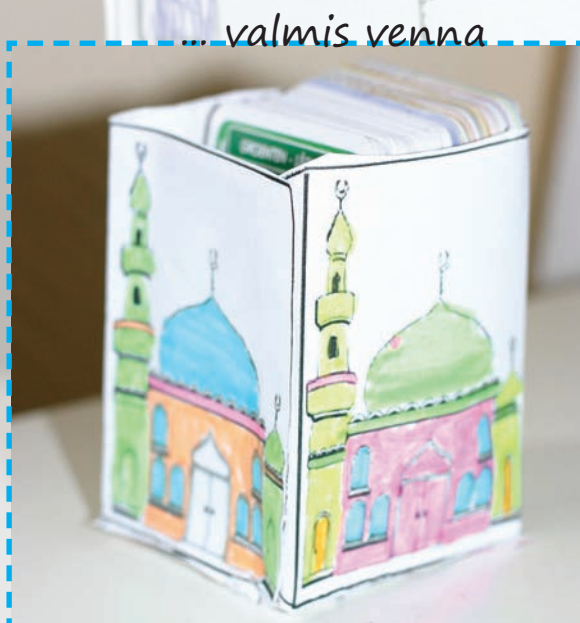

MEIE TEGIME!

Kui emme meile "Iqra" lastekülge näitas, nägime kohe huvitavat pilti värvimiseks. Palusime emmel meile pilt välja printida, et saaksime neist endile kenad pliiatsi-kaardi hoidjad teha. Mashallah! Siin ongi meie kätetöö!

Emme aitab meil kleepida ja kokku panna ning ...

Milline on sinu kätetöö?
Ma nii tahaks näha!
Saada oma pilt ka!

MIS ON HALAAL?

2010 © Copyright by AMIR AL-ZUBI

2010 © Copyright by AMIR AL-ZUBI

2010 © Copyright by AMIR AL-ZUBI

2010 © Copyright by AMIR AL-ZUBI

2010 © Copyright by AMIR AL-ZUBI

TOIDULEHT

Väldi kõiki
kahtlaseid
maiustusi!

Kui kahtled,
jäta kõrvale!!!

Täida tabel ja riputa see nähtavale kohale!

HARAAM

KAHTLANE

HALAAL

PANE TÄHELE!

Prohvet (SAW) söi alati halaal toitu ja vältis kahtlast!

PUUST KAUSS

Vana mees läks elama oma poja, ta naise ja nende 4-aastase lapse juurde. Ta oli nii vana, et ta käed värisesid, ta silmad ei näinud hästi ja ta jalad ei tahtnud teda õieti kanda.

Kogu pere sõi koos laua ääres õhtust. Kuid vanaisa värisevad käed ja halb nägemine, tegid söömise küllaltki vaevaliseks. Herned veeresid ta lusikalt pörandale ja kartulid kukkusid tagasi taldrikusse.

Kui ta piima jooma hakkas, siis loksus ka seda laualinale. Vanamehe poeg ja ta naine ärritusid kogu selle segaduse peale.

„Me peame mu isaga midagi ette võtma,“ ütles poeg. „Mul on kõrini tema lärmakast söömisest, mustast lauast ja toidust pörandal.“

Niisiis sättisid nad vanaisale väikse laua toa nurka, kus ta oli sunnitud üksinda sööma ja kuna ta oli palju nõusid lõhkunud, serveeriti talle toitu puidust kaussist.

Vanaisa oli üksinda söömise pärast väga kurb, kuid ta poeg ega tema naine ei teinud sellest välja. Lisaks sellele tõrelesid nad temaga pidevalt, kui kahvel või lusikas kogematta pörandale kukkus. 4-aastane poeg vaatas seda kõike vaikides pealt. Ühel õhtul märkas isa, et ta väike poeg mängib pörandal puidu tükkidega.

Ta küsis oma lapselt hellalt: „Millega sa tegeled?“ Sama armsalt vastas talle poeg: „Ma meisterdan sulle ja emmele puidust kaussi, kust te saate süüa, kui ma suureks kasvan,“ ja asust ta jälle oma kausside juurde.

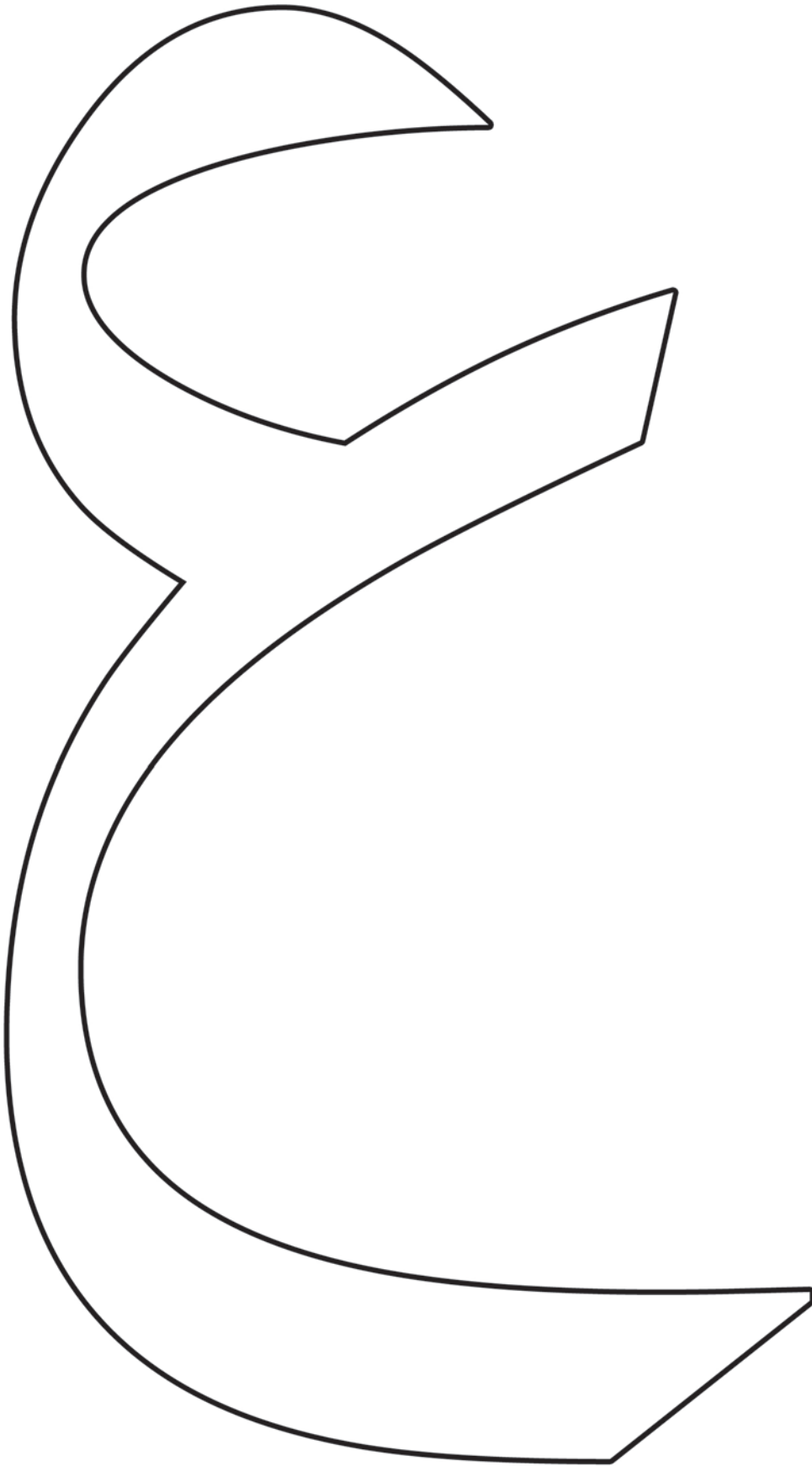
Need sõnad mõjusid vanematele nii sügavalt, et nad olid sõnatud. Pisarad voolasid neil silmist ja nad teadsid sõna lausumata, mida nad peavad tegema.

Sel õhtul võttis mees oma vana isa käest kinni ja juhatas ta tagasi pere laua äärde.

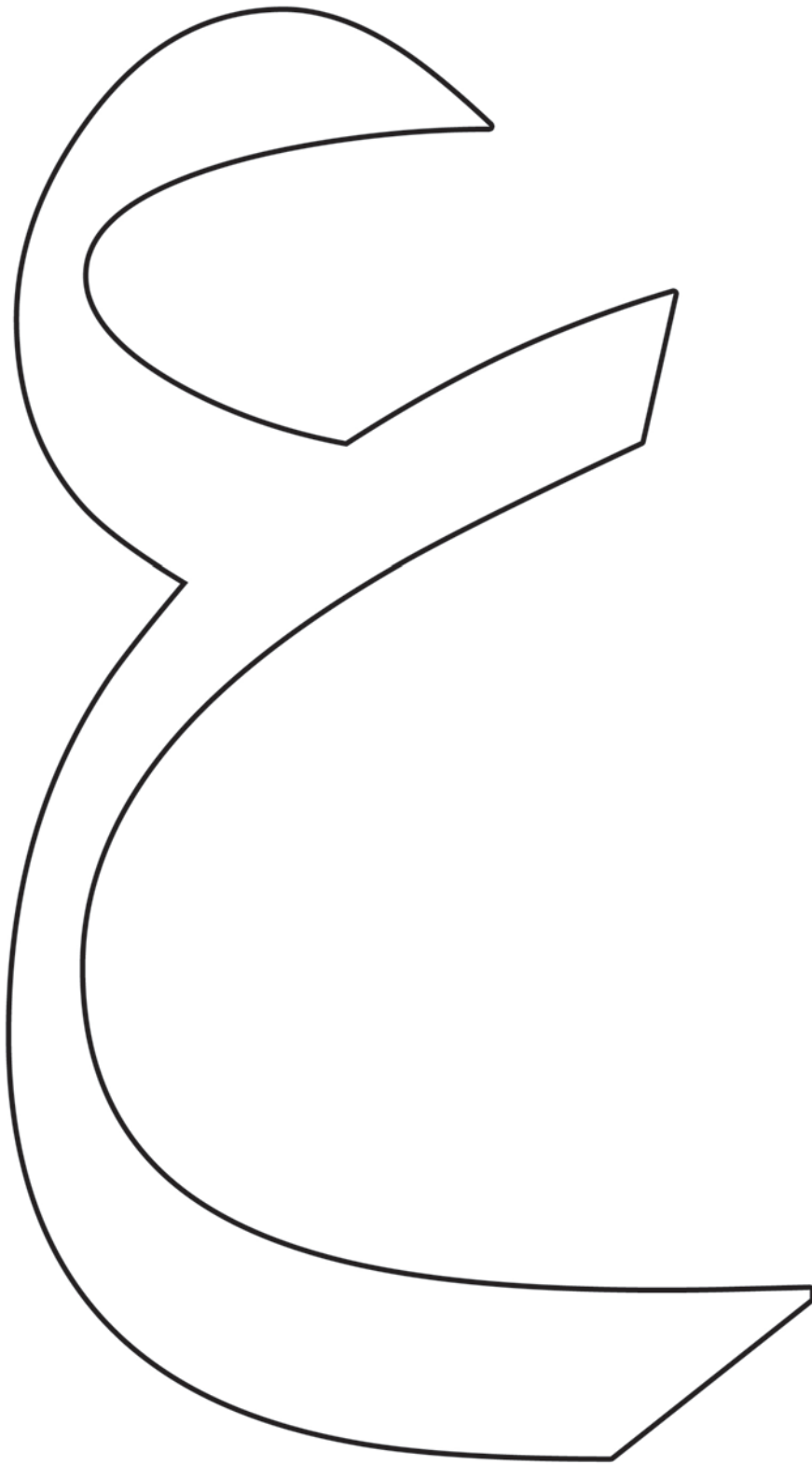
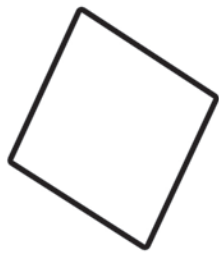
Oma ülejäänud elupäevad sõi ta kõik oma eined koos perega ja kedagi ei hārinud enam, kui kahvel kukkus või laudlina mustaks sai.

Prohvet Mohammed (saws) ütles: „**Vanemad on parimad Paradiisi väravad, nii et kui sa soovid, siis hoia seda väravat või kaota see.**“ (At-Tirmidhi hadith 4928)

VÄRVI TÄHTI

AIN

GHAIN

Jaanuarikuu Iqra peateemaks

muslima õigused.

IQRA

TOIMETAJAD: Aisha (Kätlin Hommik-Mrabte) ja Khadeja (Airi Hunt)
KUJUNDUS: Khadeja
RUBRIIGID: Amina Iirimaalt, Sarah Iirimaalt, Sarah Egiptusest, Amina Bahrainist ja Eliza erakogu, internet
PILDID: erakogu, internet
KONTAKT: iqra@islam.pri.ee

MOŠEE JA EESTI ISLAMI KOGUDUS:
Keevise tn 9
11415
Tallinn
EESTI/ESTONIA
telefon +372 55 94 76 89

SADAQA - ANNETUSED:
www.islam.pri.ee toetamine
(tasuta materjalide saatmine, raamatute tõlkimine, toimetamine ning trükkimine, loengud jne):

Kätlin Hommik
Märkusega "SADAQA"
Ühispanga konto nr. 10010608670016
IBAN: EE231010010608670016
BIC: EEUHEE2X

Eesti Islami Koguduse töö toeks
(vaeste abistamine, laagrite korraldamine, araabia keele ja Koraani õpe jne):

MTÜ Eesti Islami Kogudus
Märkusega "SADAQA"
Swedbank arve nr. 221027395302
IBAN: EE742200221027395302
BIC: HABAE2X

ÜHE VANA ON TEISE UUS ...

Võimalus saata inimestele riideid, mänguasju jne, mida ise enam ei vaja, kuid ära ka visata ei tahaks. Järgnevalt pakume välja aadressid, kuhu võiksid oma paki saata. Tegemist on erinevate organisatsioonide ja eraisikutega, kes tegelevad humanitaarabi ning vaeste igakülgse abistamise ning toetamisega ja jagavad sinu saadetise nendele, kes seda kõige enam vajavad. Kui äkki tead veel mõnda aadressi, mis sinu meelest peaks siin nimekirjas olema, siis anna meile sellest teada meiliaadressil info@islam.pri.ee.

AFGHANISTAN:

Mohammad Qasim Popal
UNAMA Kabul, Compound B
OSRSG/FSCU, Building 7, Room 101
Peace Avenue, Zanbaq Square
Wazir Akbar Khan (beside French Embassy)
Kabul
AFGHANISTAN
phone: +93 700217289/0790005381

MAROKO:

Najat Mrabte
Rue 8, No 10
54400 Moulay Bouazza
P.Khenifra
MOROCCO

Eesti moslemite kuukiri "IQRA" on eesti moslemite tasuta elektrooniline kuukiri. Ilmub inshallah, igal kuul uue sisuga. Kuukirja sisu koostamisel on oodatud eesti moslemite ettepanekud nii eesti kui ka vene keeles.

Ежемесячник мусулман Эстоний "ЙКРА" выходит каждый месяц. Все тусулманы Эстоний могут учавствовать и писать на эстонском или русском языке.